

EUROPSKA KOMISIJA

Bruxelles, 12. listopada 2011.

SEC (2011) 1200

RADNI DOKUMENT KOMISIJE
HRVATSKA
IZVJEŠĆE O NAPRETKU ZA 2011. GODINU
kao prilog
PRIOPĆENJA KOMISIJE
EUROPSKOMU PARLAMENTU I VIJEĆU
Strategija proširenja i glavni izazovi 2011. – 2012.
(COM (2011) 666)

SADRŽAJ

1. Uvod.....	4
1. 1. Predgovor.....	4
1. 2. Kontekst.....	4
1. 3. Odnosi između Europske unije i Hrvatske.....	4
2. Politički kriteriji.....	5
2. 1. Demokracija i vladavina prava.....	6
2. 2. Ljudska prava i zaštita manjina.....	9
2. 3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze.....	13
3. Gospodarski kriteriji.....	16
3. 1. Postojanje učinkovitoga tržišnoga gospodarstva.....	16
3. 2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije.....	22
4. Sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva.....	24
4. 1. Poglavlje 1.: Sloboda kretanja roba.....	24
4. 2. Poglavlje 2.: Sloboda kretanja radnika.....	26
4. 3. Poglavlje 3.: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga.....	26
4. 4. Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala.....	28
4. 5. Poglavlje 5.: Javna nabava.....	28
4. 6. Poglavlje 6.: Pravo trgovačkih društava.....	29
4. 7. Poglavlje 7.: Pravo intelektualnog vlasništva.....	30
4. 8. Poglavlje 8.: Tržišno natjecanje.....	30
4. 9. Poglavlje 9.: Financijske usluge.....	31
4. 10. Poglavlje 10.: Informacijsko društvo i mediji.....	33
4. 11. Poglavlje 11.: Poljoprivreda i ruralni razvitak.....	34
4. 12. Poglavlje 12.: Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor.....	35
4. 13. Poglavlje 13.: Ribarstvo.....	35
4. 14. Poglavlje 14.: Prometna politika.....	36
4. 15. Poglavlje 15.: Energetika.....	37
4. 16. Poglavlje 16.: Porezi.....	39
4. 17. Poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna politika.....	39
4. 18. Poglavlje 18.: Statistika.....	40
4. 19. Poglavlje 19.: Socijalna politika i zapošljavanje.....	40
4. 20. Poglavlje 20.: Poduzetništvo i industrijska politika.....	42

4. 21. Poglavlje 21.: Transeuropske mreže.....	43
4. 22. Poglavlje 22.: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.....	44
4. 23. Poglavlje 23.: Pravosuđe i temeljna ljudska prava.....	45
4. 24. Poglavlje 24.: Pravda, sloboda i sigurnost.....	53
4. 25. Poglavlje 25.: Znanost i istraživanje.....	57
4. 26. Poglavlje 26.: Obrazovanje i kultura.....	57
4. 27. Poglavlje 27.: Okoliš.....	58
4. 28. Poglavlje 28.: Zaštita potrošača i zdravlja.....	60
4. 29. Poglavlje 29.: Carinska unija.....	61
4. 30. Poglavlje 30.: Vanjski odnosi.....	62
4. 31. Poglavlje 31.: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika.....	63
4. 32. Poglavlje 32.: Financijski nadzor.....	64
4. 33. Poglavlje 33.: Financijske i proračunske odredbe.....	65
Statistički dodatak.....	66

1. UVOD

1. 1. Predgovor

Od ožujka 2002. godine Komisija je redovito izvještavala Vijeće i Parlament o napretku koji su postigle zemlje zapadnoga Balkana.

Struktura Izvješća koje je Hrvatska priredila u sklopu pripreme za članstvo u Europskoj uniji velikim je dijelom jednaka onoj koja se koristila prethodnih godina. Izvješće:

- ukratko opisuje odnose između Hrvatske i Unije;
- analizira situaciju u Hrvatskoj s obzirom na političke kriterije za članstvo;
- analizira situaciju u Hrvatskoj na temelju ekonomskih kriterija za članstvo;
- razmatra sposobnost Hrvatske da preuzme obveze članstva, tj. pravnu stečevinu EU-a kako je izražena u Ugovorima, sekundarno zakonodavstvo te politike Unije.

Ovo Izvješće obuhvaća razdoblje od listopada 2010. do rujna 2011. godine. Napredak se mjeri na temelju odluka koje su donesene, zakonodavstva koje je usvojeno i mjera koje su provedene. U pravilu se ne uzima u obzir zakonodavstvo ili mjere koje su pripremljene ili čekaju odobrenje Sabora. Takav pristup osigurava jednak postupak kroz sva izvješća i omogućava objektivnu ocjenu.

Izvješće se sastavlja na temelju podataka koje je prikupila i analizirala Komisija. Korišteni su mnogi izvori, uz doprinos hrvatske Vlade, država članica, izvješća Europskoga parlamenta¹ i podataka iz različitih međunarodnih i nevladinih organizacija.

Komisija je sastavila detaljne zaključke o Hrvatskoj u odvojenom priopćenju o proširenju² i to na temelju tehničkih analiza koje se nalaze u ovom Izvješću.

1.2. Kontekst

Europsko vijeće u lipnju 2004. godine Hrvatskoj je dodijelilo status države kandidatkinje. Pristupni pregovori s Hrvatskom počeli su u listopadu 2005. godine, a završeni su u lipnju 2011. godine. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i Europske unije potpisan je u listopadu 2001., a na snagu je stupio u veljači 2005. godine.

1.3. Odnosi između Europske unije i Hrvatske

Hrvatska sudjeluje u Procesu stabilizacije i pridruživanja.

Nakon zatvaranja preostalih poglavlja, **pristupni pregovori** s Hrvatskom zaključeni su na Pristupnoj konferenciji na ministarskoj razini 30. lipnja 2011. godine. Komisija je dobila snažnu obvezu da pažljivo prati hrvatsko ispunjavanje preuzetih obveza. Rad na dovršetku **Ugovora o pristupanju** Hrvatske je pri kraju i trebao bi omogućiti njegovo potpisivanje prije kraja godine, kako je Europsko vijeće predvidjelo u lipnju 2011. Istovremeno s objavom ovog izvješća, Komisija će dati svoje formalno pozitivno mišljenje o pristupanju Hrvatske u skladu s člankom 49. Ugovora o Europskoj uniji. Nakon što Europski parlament da svoju suglasnost, Vijeće će donijeti odluku o ulasku Hrvatske. Nakon potpisivanja, ugovor moraju ratificirati sadašnje države članice i Hrvatska, u skladu s njihovim ustavnim odredbama. Predviđeni datum pristupanja Hrvatske EU-u je 1. srpnja 2013. godine., kako je dogovoreno između država članica i uključeno u Ugovor o pristupanju.

---

¹ Izvjestitelj za Hrvatsku je g. Hannes Swoboda.

² Strategija proširenja i glavni izazovi za razdoblje 2011. – 2012. - COM(2011) 666.

Nastavljen je **politički i ekonomski dijalog** između Europske unije i Hrvatske. U travnju su u Bruxellesu održani sastanci političkoga dijaloga na razini ministara. U svibnju su održani sastanci ekonomskoga dijaloga na dvostranim sastancima visokih dužnosnika Komisije i Hrvatske. Štoviše, nastavljen je višestrani ekonomski dijalog između Komisije, država članica EU-a i država kandidatkinja u kontekstu pretpripravnog financijskog nadzora, uključujući i sastanak na razini ministara u svibnju u Bruxellesu. Na tim su sastancima razmatrani glavni izazovi s kojima se Hrvatska susreće unutar kopenhagenskih političkih i ekonomskih kriterija, kao i napredak koji je postignut u ostvarivanju prioriteta Pristupnog partnerstva.

Provedba **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)** značajno je poboljšana. Hrvatska je svoj porezni režim za kavu uskladila s obvezama iz SSP-a (*vidi također Poglavlje 16 – Porezi*) te udovoljila pravilima o državnim potporama kad se radi o brodogradilištima u poteškoćama. Hrvatska bi također trebala dodatno smanjiti uvozne tarife za svoj sektor poljoprivrede, kako bi utrla put integriranju u unutarnje tržište EU-a nakon pristupanja.

Kroz **Pristupno partnerstvo** Europska unija vlastima daje smjernice o prioritetima za reforme. Napredak u tim prioritetima reformi potiče se i nadzire kroz tijela SSP-a. Vijeće SSP-a sastalo se u travnju 2011., a Odbor SSP-a sastao se u prosincu 2010. godine. Od studenoga 2010. održano je šest sastanaka sektorskih pododborna. Na osnovi Pristupnog partnerstva Hrvatska je u veljači 2011. prihvatila Nacionalni program za usklađivanje s pravnom stečevinom.

Financijska pomoć osigurava se u okviru Instrumenta za pretpripravnju pomoć (IPA). Program IPA za 2011. godinu iznosio je ukupno 156,5 milijuna eura. Ta se pomoć usmjerava na jačanje institucija i pripremu za provedbu zajedničke poljoprivredne politike i kohezijske politike Europske unije. Osim toga, Hrvatska i dalje koristi regionalne i horizontalne programe. Općenito, Hrvatska je pokazala zadovoljavajuće funkcioniranje decentraliziranog sustava provedbe u okviru IPA-e, iako je u provedbi došlo i do nekih zastoja. Institucionalni okvir za provedbu kohezijske politike EU-a izravno će se oslanjati na postojeću provedbenu strukturu IPA-e. Prateće ispitivanje upravljanja sredstvima dodijeljenima iz IPA-e potvrdilo je da su postupci unutarnje kontrole općenito zadovoljavajući. Dane preporuke su pravilno provedene ili se provode. Kako bi se pripremila za sljedeću fazu decentralizacije upravljačkih ovlasti, tj. za ukidanje *ex ante* nadzora Delegacije Europske unije nad IPA-om do datuma pristupanja, zemlja nastavlja s provedbom planova s indikativnim mjerilima.

Financijska potpora EU-a za razvoj **civilnog društva** osigurana je u okviru programa Civil Society Facility. Sudjelovanje Hrvatske u rastućem broju programa Zajednice (15) također je važno sredstvo u provedbi dijaloga civilnoga društva.

Hrvatska sudjeluje u sljedećim **EU programima**: “Sedmi okvirni program za istraživanje“; „Okvirni program za konkurentnost i inovacije“ (uključujući i „Program za poduzetništvo i inovacije“, „Program podrške politici informacijskih i komunikacijskih tehnologija“ te „Program Inteligentna energija u Europi“); „Progress“; „Kultura“; „Europa za građane“; „Fiscalis 2013“; „Carine 2013“; „Financijski instrument za civilnu zaštitu“; „MEDIA 2007“; „Djelovanje Zajednice u području zdravlja“; „Marco Polo II“; „Mehanizam za civilnu zaštitu“; „Cjeloživotno obrazovanje, Mladi na djelu“ i „ISA – Program o interoperabilnim rješenjima za javne uprave“.

2. POLITIČKI KRITERIJI

Ovaj odjeljak ispituje napredak koji je Hrvatska postigla u ispunjavanju kopenhagenskih političkih kriterija kojima se zahtijeva stabilnost institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava i poštivanje i zaštitu manjina. Ovdje se također nadzire

regionalna suradnja, dobrosusjedski odnosi sa zemljama proširenja i državama članicama i poštivanje međunarodnih obveza kao što je suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ).

1.1. 2.1. Demokracija i vladavina prava

Sabor

Sabor je nastavio raditi u skladu sa svojom ustavnom ulogom. Ipak, postoji prostor za poboljšanje nadzora koji Sabor vrši u zakonodavnom postupku. Krajem listopada 2010. Sabor je usvojio zakonodavstvo potrebno za provedbu izmjena Ustava koje su izglasane u srpnju 2010. godine.

1.1.1. Vlada

Vlada je nastavila s učinkovitim radom. U prosincu 2010. godine došlo je do promjene unutar ustroja Vlade.

Državna uprava

Bilježi se napredak u reformi državne uprave. Ministarstvo uprave nastavilo je s provedbom Strategije reforme državne uprave (2008. - 2011.). Provodi se Strategija razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi (2010. - 2013.), a usvojen je i novi Etički kodeks koji propisuje ulogu i odgovornosti etičkih jedinica i povjerenika unutar državne uprave. Centar za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika pri Ministarstvu uprave obavljao je kontinuiranu izobrazbu državnih službenika na svim razinama. Osnovana je Državna škola za javnu upravu. Ipak, još uvijek nije potpuno u funkciji jer nisu osigurani potrebni ljudski resursi. U travnju 2011. godine prihvaćene su izmjene i dopune Zakona o državnim službenicima: povećana je ovlast Ministarstva uprave u provedbi postupaka privlačenja kadrova te je proširena odgovornost državnih službenika za lake i teške povrede službene dužnosti. Kako bi se omogućila potpuna primjena Zakona o općem upravnom postupku (ZOUP), nastavljen je postupak usklađivanja odgovarajućih sektorskih pravnih akata, s tim da je većinu zakona Hrvatski Sabor usvojio.

Ipak, još uvijek je potrebno dovršiti pravni okvir za razvoj stručne državne službe sa sustavom nagrađivanja temeljenim na zaslugama. Izrada nacrtu Zakona o plaćama u javnom sektoru, koji bi trebao obuhvatiti i javne službe, državna tijela i lokalnu i regionalnu samoupravu, dodatno je odgođena. Procedure otpuštanja potrebno je dalje razraditi. Administrativni kapacitet Ministarstva uprave za provedbu i nadzor složene i zahtjevne reforme državne uprave i dalje je nedostatan. Iako su, radi pripreme za pristupanje Europskoj uniji, u čitavoj administraciji zaposleni novi djelatnici, uočeno je da i dalje postoje strukturalni problemi fluktuacije i zadržavanja djelatnika. Kako bi se reforma uspješno provela, potrebno je zadržati potporu visoke političke razine.

Poduzete su mjere za jačanje uloge Ureda pučkog pravobranitelja, uključujući i stvaranje mehanizma za poboljšano praćenje njegovih preporuka. Stoga je potrebno posvetiti veću pažnju preporukama pučkog pravobranitelja kako bi se dodatno unaprijedila njegova uloga institucionalne protuteže u obrani prava građana i borbi protiv lošeg rada administracije.

Općenito, može se izvijestiti o napretku u reformi državne uprave. Kako bi se izgradila moderna, pouzdana i transparentna državna uprava usmjerena ka građanima, potrebni su dodatni napor u poboljšanju stručnosti i osiguravanju učinkovite primjene odgovarajućeg zakonskog okvira.

Pravosudni sustav (vidi također Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

U području pravosuđa ostvaren je dobar napredak. Nastavljena je provedba reforme pravosuđa i akcijskog plana, a veliki broj zakona je prihvaćen. Ministarstvo pravosuđa provelo je veliku reorganizaciju s ciljem poboljšanja učinkovitosti i smanjenja utjecaja politike na donošenje odluka. Ipak, Hrvatska treba unaprijediti planiranje ljudskih kapaciteta, uključujući i planiranje za dugoročne potrebe pravosuđa, vodeći računa o utjecaju mnogih reformi koje se provode i onih koje su planirane.

Poduzete su brojne mjere za jačanje neovisnosti, odgovornosti, nepristranosti i stručnosti pravosuđa, osobito provedbom izmjena i dopuna Ustava iz srpnja 2010. i daljnjih izmjena i dopuna odgovarajućeg zakonodavstva. Što se tiče *neovisnosti* pravosuđa, Hrvatska je reformirala i ojačala Državno sudbeno vijeće (DSV) i Državnoodvjetničko vijeće (DOV). Poduzete su druge mjere kako bi ta tijela radila stručno, nepristrano i bez političkog ili drugog uplitanja. Uveden je novi postupak odabira i imenovanja sudaca i državnih odvjetnika. Kako bi se unaprijedilo upravljanje karijerom, uvedeni su sustavi stručnog vrednovanja sudaca i državnih odvjetnika. Što se tiče *odgovornosti* pravosuđa, pravne izmjene prihvaćene u svibnju 2011. omogućile su poboljšanje disciplinskog sustava pravosudnih dužnosnika. Ostvaren je određeni napredak u vezi s *nepristranosti* pravosuđa, gdje je DSV postao odgovoran za sustav očitovanja o imovini sudaca.

Hrvatska treba i dalje graditi sustav evidencije koji dokazuje zapošljavanje i imenovanje pravosudnih dužnosnika na temelju sposobnosti. DSV i DOV bi također trebali aktivno primjenjivati unaprijeđena disciplinska pravila i postupke koji su doneseni na učinkovit, objektivan i transparentan način. Također je potrebno osigurati sistematično i točno provjeravanje očitovanja pravosudnih dužnosnika o imovini.

Hrvatska je donijela i provela različite mjere koje su dovele do poboljšane *učinkovitosti* pravosuđa. Spajanje sudova, kao dio postupka racionalizacije sudova, omogućava učinkovitiju raspodjelu resursa za rješavanje neriješenih predmeta. Donesene su brojne mjere za poboljšanje sustava provedbe ovrhe. Hrvatska je ostvarila napredak što se tiče fizičke infrastrukture i informatizacije sudova. Između prosinca 2009. i prosinca 2010. godine, ukupan broj nedovršenih predmeta na sudovima pao je sa 795.722 na 785.561 (-1,3 %) te na 781.323 do 31. ožujka 2011. (-1,8 %). Broj starih neriješenih kaznenih predmeta smanjen je za 10,6 %. Ipak, broj starih neriješenih građanskih parnica porastao je za 3,8 %. Broj nedovršenih ovršnih predmeta, uključujući i stare ovršne predmete, porastao je u 2010. godini, dok u prvom kvartalu 2011. godine pokazuje blagi pad.

Hrvatska je nastavila unapređivati rješavanje domaćih slučajeva ratnih zločina. Usvojena je nova Strategija za rješavanje pitanja nekažnjavanja. Utvrđeni su prioritetni slučajevi na nacionalnoj i regionalnoj razini. U 2010. godini u tijeku je bilo oko dvadeset četiri suđenja, slično kao i u 2009. godini. Nastavljen je uravnoteženiji pristup suđenjima. Poduzete su mjere za zaštitu svjedoka, uz poboljšane službe potpore svjedocima na određenim sudovima. Hrvatska je nastavila s provedbom akcijskog plana za ponovno razmatranje slučajeva *u odsutnosti*. Revidiranim zakonodavstvom četiri specijalizirana suda za ratne zločine postala su nadležna za sve nove predmete, a također je olakšano i korištenje dokaza koje je prikupio MKSJ u predmetima na hrvatskim sudovima.

U Hrvatskoj je potrebno temeljito rješavati pitanje nekažnjavanja za ratne zločine, osobito ako su žrtve bile pripadnici srpske etničke manjine ili su navodni počinitelji bili pripadnici hrvatskih oružanih snaga. Većina zločina nije procesuirana na sudu. Ključna će biti provedba nove Strategije za rješavanje pitanja nekažnjavanja, kao i sustavno i učinkovito korištenje specijaliziranih sudova za ratne zločine.

Općenito, Hrvatska je ostvarila dobar napredak u reformi pravosuđa. Prihvaćanje novog zakonodavstva dodatno je ojačalo neovisnost pravosuđa, a ukupni broj neriješenih slučajeva

dotatno je smanjen. Ostali su neki izazovi, osobito vezani uz daljnje povećanje sudske učinkovitosti, te uz praktičnu provedbu novih mjera vezanih uz neovisnost, nepristranost i odgovornost pravosuđa, osobito u imenovanju sudaca kao i u disciplinskim pitanjima. Hrvatska je nastavila s poboljšanjem rješavanja domaćih slučajeva ratnih zločina. Pitanje nekažnjavanja treba temeljito riješiti.

Antikorupcijska politika (vidi također Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

Ostvaren je dobar napredak u sprečavanju korupcije. Hrvatska je poduzela brojne mjere za jačanje pravnog i institucijskog okvira. Provedene su mjere u skladu s Akcijskim planom za borbu protiv korupcije. Hrvatska je povećala transparentnost i integritet u državnoj upravi i tvrtkama u državnom vlasništvu. Usvojene su izmjene i dopune Zakona o pravu na pristup informacijama, čime su utvrđeni jasniji postupci i krajnji rokovi za zahtjev za informacije i nadzor provedbe zakona od strane Agencije za zaštitu osobnih podataka. Hrvatska je donijela novi Zakon o financiranju političkih aktivnosti i izbornih kampanja, čime se poboljšava transparentnost i neovisan nadzor te povećavaju kazne za nepoštivanje zakona. Izmjene Zakona o sukobu interesa omogućavaju depolitizaciju imenovanja u nadzorne odbore tvrtki u državnom vlasništvu, kao i članova samog Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa. Također su povećane kazne za slučajeve sukoba interesa. Poduzete su mjere za podizanje svijesti o potencijalnim sukobima interesa, naročito na lokalnoj razini. Izmjene i dopune Zakona o radu poboljšale su zaštitu zviždača.

Potreban je dodatni napredak u primjeni novousvojenog zakonodavstva u praksi. Provedbene strukture i dalje treba dodatno osnažiti. Vezano uz nedavno donošenje Zakona o pravu na pristup informacijama, potrebna je osobita budnost u njegovoj učinkovitoj primjeni. Potrebno je daljnje jačanje Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske, koja je zadužena za nadzor i kontrolu pravilnog financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja, kako bi se osigurala potpuna i učinkovita primjena novog zakonodavstva. Potrebno je osigurati učinkovitu provedbu zakonodavstva o sprečavanju sukoba interesa, uključujući i aktivniju provjeru očitovanja o imovini, primjenu odvratajućih kazni u slučaju nepravilnosti te veću svijest o sukobu interesa u praksi.

Što se tiče borbe protiv korupcije, ojačan je operativni kapacitet Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) a Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PNUSKOK) je potpuno kadrovski opremljen. Poboljšana je suradnja među agencijama, također i kroz primjenu memoranduma o razumijevanju, što je doprinijelo većoj financijskoj stručnosti. Novi Zakon o policiji usvojen je u ožujku 2011. godine, a cilj mu je bio od policije stvoriti stručniju službu i uvesti neke mjere depolitizacije. Postoje brojni slučajevi korupcije na srednjim i visokim razinama koji su u fazi istrage ili su podignute optužnice, uključujući i onu protiv bivšeg predsjednika Vlade. Također su donesene sudske presude u slučajevima na višim razinama, uključujući i slučajeve u koje su uključeni bivši potpredsjednik Vlade kao i bivši Ministar obrane.

Ipak, u većini slučajeva korupcije na visokoj razini i slučajeva javne nabave, postupci su još u tijeku i nisu dostigli stupanj sudskih presuda. Treba i dalje nadograđivati praćenje učinkovitog rješavanja slučajeva organiziranog kriminala i korupcije, osobito kad se radi o korupciji na visokoj i lokalnoj razini, kao i slučajevima vezanim uz javnu nabavu i pravosuđe.

Općenito, može se izvijestiti o značajnom napretku u borbi protiv korupcije, posebno zato što se tijela nadležna za provedbu zakona bave rješavanjem problema rasprostranjene korupcije u Hrvatskoj. Potrebno je dodatno razraditi praćenje učinkovitog rješavanja slučajeva organiziranog kriminala i korupcije, posebno kad se radi o slučajevima korupcije na visokoj i lokalnoj razini, kao i slučajevima vezanim uz javnu nabavu i pravosuđe. Potrebno je dodatno

iskustvo u primjeni novog preventivnog pravnog okvira u praksi, a provedbene strukture i dalje treba dodatno ojačati.

2.2. Ljudska prava i zaštita manjina (vidi također Poglavlje 23. – *Pravosuđe & temeljna ljudska prava*)

Pridržavanje međunarodnog zakonodavstva o zaštiti ljudskih prava

Općenito, Hrvatska se i dalje pridržava međunarodnog zakonodavstva o zaštiti ljudskih prava.

Tijekom razdoblja izvještavanja, **Europski sud za ljudska prava** (ECtHR) je donio 22 presude prema kojima je Hrvatska prekršila prava zajamčena Europskom konvencijom o ljudskim pravima (ECHR). Od listopada 2010. godine, tijelima ECtHR-a s pravom odlučivanja je podneseno 987 novih zahtjeva. U rujnu 2011. na ECtHR-u se nalazilo 1.726 nedovršenih zahtjeva koji se odnose na Hrvatsku. Slučajevi se i dalje uglavnom odnose na duljinu trajanja postupaka, prema članku 6. Konvencije. Većina tih slučajeva zaključena je sporazumnim dogovorom između države i podnositelja zahtjeva. Sud je također uočio povredu članka 8. (pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života), članak 46. (obvezatna snaga i izvršenje presuda) i članak 14. (zabrana diskriminacije) u svezi s člankom 9. (pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti). U slučaju nestanka osoba srpske nacionalne pripadnosti koje je hrvatska policija odvela u prostorije lokalne policijske stanice krajem 1991. godine, Sud je utvrdio kršenje članka 2. ECHR-a (pravo na život).

Što se tiče **promicanja i jačanja ljudskih prava**, Hrvatska i dalje poduzima različite korake kako bi podigla svijest javnosti i unaprijedila zaštitu ljudskih prava. U tijeku su mjere za podizanje svijesti policije, državnih odvjetnika i sudova o zaštiti ljudskih prava. Ipak, provedba prava zahtijeva trajnu pažnju, također i u pogledu učinkovitosti pravosuđa i pristupa pravdi.

Građanska i politička prava

Što se tiče **sprečavanja mučenja i zlostavljanja**, pučki pravobranitelj i dalje prima pritužbe koje se odnose na postupanje policije prema građanima, uključujući i pretjeranu uporabu sile. U okviru novog Zakona o policiji, uspostaviti će se transparentni postupci za utvrđivanje policijske odgovornosti i uređenje rada policije. Primjena ovoga zakona ovisit će o sekundarnom zakonodavstvu koje tek treba prihvatiti.

Što se tiče pitanja **nekažnjavanja**, može se izvijestiti o napretku u domaćem rješavanju slučajeva ratnih zločina. Ipak, pitanje nekažnjavanja za ratne zločine treba temeljito riješiti. Većina zločina nije procesuirana na sudu (*vidi gore pod Pravosudni sustav*).

Što se tiče **zatvorskog sustava**, nastavljen je rad na proširenju postojećih zatvorskih kapaciteta i kapaciteta za zdravstveno zbrinjavanje i bit će dovršen u 2012. godini. U međuvremenu, i dalje su prisutni problemi prenapučenosti i neodgovarajuće zdravstvene zaštite.

Što se tiče **pristupa pravdi**, može se izvijestiti o napretku slijedom izmjena i dopuna provedbenog zakonodavstva koje će pojednostaviti postupke za dobivanje besplatne pravne pomoći. Zakonodavstvo je izmijenjeno i dopunjeno u srpnju 2011. godine, nakon što je Ustavni sud ukinuo odredbe zakona. Prijavni obrasci pojednostavljeni su za korisnike, a naknade odvjetnicima za preuzimanje slučajeva besplatne pravne pomoći su povećane. U tijeku je daljnje preispitivanje postupaka za pružanje besplatne pravne pomoći, s ciljem smanjenja birokracije. Stopa odobravanja zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć je u porastu.

Sloboda izražavanja, uključujući i slobodu i pluralizam medija, osigurana je u hrvatskom zakonodavstvu i općenito se poštuje. Novi Zakon o medijima osigurava veću transparentnost

vlasništva medija. Ostvaren je ograničeni napredak u istraživanju slučajeva iz prethodnih godina o zastrašivanju novinara koji rade na slučajevima korupcije i organiziranog kriminala. Ipak, prijavljeno je nekoliko novih slučajeva. Ekonomski pritisak osobito sprečava razvoj istraživačkog novinarstva. Ostaju problemi vezani uz političko uplitanje na lokalnoj razini. Javna radiotelevizija HRT i dalje se suočava s ozbiljnim problemima, iako je izabran novi nadzorni odbor i programsko vijeće, koji nisu uspjeli imenovati novog glavnog ravnatelja.

Što se tiče **slobode udruživanja i okupljanja**, ukupna situacija je i dalje zadovoljavajuća, ali je potrebno trajno praćenje, uključujući i način na koji vlasti rješavaju prosvjede, kako bi se spriječili nasilni ispadi kao oni do kojih je došlo tijekom parade Gay Pride u Splitu.

Organizacije civilnog društva (OCD) imaju važnu ulogu u promicanju i zaštiti ljudskih prava, demokracije i manjina. Krovna mreža od 15 organizacija civilnog društva bila je vrlo aktivna u praćenju i izvještavanju o stanju u pravosuđu i poštivanju temeljnih ljudskih prava. Ipak, analitički i financijski kapaciteti organizacija civilnog društva za praćenje političkih zbivanja i odluka Vlade i dalje su slabi, osobito na lokalnoj razini. Organizacije civilnog društva su i dalje isključene iz postupka donošenja politika. Unatoč zakonodavstvu o pravu na pristup informacijama, organizacije civilnog društva izvještavaju kako i dalje postoje poteškoće u dobivanju javnih dokumenata. Potrebni su veći naponi kako bi se osigurala neovisnost i održivost organizacija civilnog društva.

Nije bilo osobitih teškoća vezanih uz **slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti**. ECtHR je donio presudu da je Hrvatska prekršila članak 14. u vezi s člankom 9. ECHR-a u slučaju tri vjerske zajednice u 2007. godini, vezano uz vjeronauk u javnim školama i vrtićima te službeno priznanje vjerski sklopljenih brakova.

Općenito, građanska i politička prava u Hrvatskoj se i dalje uglavnom dobro poštuju. Hrvatska je ostvarila napredak u području građanskih i političkih prava. Ostaju neki nedostaci u području nekažnjavanja ratnih zločina, pristupa pravdi i slobode izražavanja.

Ekonomska i socijalna prava (vidi također Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje)

Ostvaren je određeni napredak u području **prava žena i jednakosti spolova**. Odredbe o porodičnim naknadama za majke i očeve izmijenjene su i dopunjene kako bi se uskladile s odredbama EU-a o ravnopravnosti spolova. Razvijaju se institucionalni mehanizmi za jednakost spolova na razini središnje i lokalnih vlasti. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i dalje provodi Zakon o ravnopravnosti spolova. Ured je zaposlio dodatne djelatnike. Zakonodavstvo usvojeno u rujnu predviđa spajanje ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova s uredom pučkog pravobranitelja.

Primjenjuje se zakonski okvir za borbu protiv nasilja u obitelji. Policija i dalje jača svoje kapacitete za postupanje na odgovarajući način u slučajevima nasilja u obitelji. Blago je poboljšán rad centara za socijalnu skrb. Ipak, potrebno je ojačati zaštitu žena od svih oblika nasilja. Broj registriranih slučajeva nasilja u obitelji blago je smanjen. Žrtve nasilja u obitelji i dalje nemaju dovoljan pristup informacijama o svojim pravima.

Položaj žena na tržištu rada nije se značajno promijenio. Postotak nezaposlenih žena i dalje je visok, a ustrajne su i razlike u plaćama među spolovima. I dalje je raširena pojava korištenja ugovora o radu na određeno vrijeme za žene na tržištu rada. Žene su i dalje nedovoljno zastupljene u gospodarskim i političkim tijelima koja donose odluke.

Ostvaren je ograničeni napredak što se tiče **prava djece**. Pravobraniteljica za djecu postala je aktivnija u promicanju i zaštiti prava djece. U 2010. godini rješavano je 2.409 novih slučajeva, uglavnom nasilja u obitelji i nasilja nad djecom. Pravobraniteljica za djecu dobila

je odgovarajući uredski prostor i otvorila je regionalne urede u tri županije. Zakonodavstvo prihvaćeno u rujnu predviđa spajanje ureda Pravobraniteljice za djecu s uredom Pučkog pravobranitelja. Slučajevi vršnjačkog nasilja i nasilja nad djecom u obrazovnim institucijama i dalje su u porastu, a nadležne vlasti ih ne rješavaju na odgovarajući način. I dalje nedostaju preventivni programi i stručna obuka nastavnika. Nedostaci u pravosudnom sustavu i sustavu socijalne skrbi i dalje doprinose slaboj provedbi prava djece.

Ostvaren je određeni napredak u unapređenju socijalnog uključivanja **socijalno osjetljivih skupina i/ili osoba s invaliditetom**, osobito kroz donošenje novog Zakona o socijalnoj skrbi. Ojačan je kapacitet ureda pravobranitelja za osobe s invaliditetom. Zakonodavstvo doneseno u rujnu predviđa spajanje ureda pravobranitelja za osobe s invaliditetom s uredom pučkog pravobranitelja. Nema dovoljno informacija o pravima na socijalnu skrb, zdravstvenu zaštitu i mirovinsko osiguranje. Kriteriji za ostvarivanje prava i dalje se ne primjenjuju jednako. Zakonodavstvo koje uređuje posebna prava je rascjepkano. Donesen je Nacionalni plan za deinstitucionalizaciju i transformaciju domova socijalne skrbi. Prijelaz s institucionalne skrbi na usluge skrbi u zajednici i dalje je spor.

Svijest javnosti o pravima osoba s invaliditetom i dalje je niska, osobito u ruralnim područjima. Odredbe koje osobama s invaliditetom omogućavaju fizički pristup javnim građevinama ne provode se na odgovarajući način.

Općenito, djeca s poteškoćama u razvoju i dalje su isključena iz obrazovnih institucija. Nema dovoljno potpore u obliku pristupa, prijevoza i asistenata u nastavi. Osobe s invaliditetom i dalje se susreću s diskriminacijom na tržištu rada. Kvote koje su utvrđene Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom nisu zadovoljene u javnom sektoru. Još je veća zapostavljenost u privatnom sektoru gdje poslodavci nemaju informacije, osobito o dostupnim poticajima.

Osobe s mentalnim zdravstvenim problemima općenito ostaju u psihijatrijskim ustanovama koje nisu stručno uređene ili odgovarajuće opremljene. Nema dovoljno pomoći kako bi se većem broju pacijenata omogućio ostanak s njihovim obiteljima ili samostalan život.

Hrvatska je počela razvijati praćenje provedbe **Zakona o suzbijanju diskriminacije** i zakonodavstva vezanog uz zločine iz mržnje. Poduzeti su različiti koraci kako bi se podigla svijest o ovom zakonodavstvu u javnosti i u tijelima za provedbu zakona. Ojačan je ured pučkog pravobranitelja, koji ima ključnu ulogu u provedbi zakonodavstva o suzbijanju diskriminacije. Donesen je novi mehanizam kojim se Ured za ljudska prava zadužuje za praćenje provedbe preporuka pučkog pravobranitelja od strane javne uprave. Zakonodavstvo usvojeno u rujnu predviđa spajanje specijaliziranih pravobraniteljica s uredom pučkog pravobranitelja. Tijela za provedbu zakona otvorila su brojne slučajeve u okviru zakonodavstva vezanog uz zločine iz mržnje.

Potrebno je dodatno unaprijediti praćenje provedbe zakonodavstva o suzbijanju diskriminacije i o zločinima iz mržnje. Nije se značajno povećala svijest javnosti o opsegu zakona o suzbijanju diskriminacije i predloženim pravnim lijekovima. Još uvijek je malo pritužbi na diskriminaciju, od čega je tek nekoliko do sada dospjelo na sud. Lezbijke, homoseksualci, biseksualci i transvestiti i dalje su se suočavali s prijetnjama i napadima, osobito tijekom gay parade u Splitu, uz ograničeno praćenje od strane vlasti. Potrebno je učiniti više u rješavanju homofobičnih i ksenofobičnih stajališta u društvu. Postupak spajanja kapaciteta specijaliziranih pravobraniteljica s uredom pučkog pravobranitelja treba pažljivo provesti kako bi se osigurao učinkovitiji sustav zaštite ljudskih prava u praksi.

Što se tiče **radnih prava i sindikata**, osnivanje specijaliziranog suda za radne sporove u Zagrebu predstavlja značajan napredak ka učinkovitijem rješavanju radnih sporova. Nakon

ponovnog uključivanja sindikalnih organizacija, Gospodarsko-socijalno vijeće nastavilo je s radom nakon deset mjeseci. Jačanje socijalnog dijaloga u okviru procesa donošenja odluka i kreiranja politika, kao i jačanje kapaciteta socijalnih partnera, ostaju ključna pitanja koja treba riješiti.

Pravo na vlasništvo je općenito zajamčeno. Ipak, i dalje su prisutni neki slučajevi odgađanja povrata imovine i problema u naknadi za korištenje privatne imovine oduzete prema zakonodavstvu koje je bilo na snazi za vrijeme rata 1990-ih godina.

Općenito, pravna zaštita za ekonomska i socijalna prava velikim je dijelom zajamčena. Hrvatska je ostvarila određeni napredak u području ekonomskih i socijalnih prava. Ipak, provedba prava žena i prava djece i zaštita od svih oblika diskriminacije zahtijeva dodatnu pažnju.

Poštivanje i zaštita prava manjina, kulturna prava

Ostvaren je napredak u području zaštite prava **manjina** i kulturnih prava. Nastavilo se javno izražavanje potpore pravima manjina na visokoj razini, čime se reafirmira njihovo mjesto u hrvatskom društvu. I dalje je dobra suradnja političkih predstavnika manjina i Vlade. Iznos sredstava namijenjenih manjinskim organizacijama smanjen je za samo 1,25 %, unatoč opsežnijim rezovima u drugim područjima. Poboľjšani su uvjeti za učinkovitu provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. U svibnju 2011. je prihvaćen Plan za zapošljavanje nacionalnih manjina za razdoblje 2011. – 2014., u okviru Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Povećana je financijska potpora lokalnim Vijećima nacionalnih manjina te je organizirana obuka za predstavnike lokalnih vlasti. Među državnim službenicima, predstavnicima tijela nadležnih za provedbu zakona i pripadnicima manjina podignuta je svijest o opsegu prava koja proizlaze iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Broj prijavljenih rasističkih ili ksenofobičnih ispada bio je prilično ograničen, osobito u usporedbi s prethodnim godinama. Tamo gdje se ispad dogodio, odgovor na političkoj razini i razini tijela za provedbu zakona bio je uglavnom odgovarajući.

U srpnju 2011. u 187 županija i općina održani su izbori za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Odaziv birača bio je vrlo slab.

Unatoč postojećim naporima za poboljšanje uvjeta za nacionalne manjine, i dalje su prisutni neki ustrajni problemi. Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina i akcijski planovi za nacionalne manjine trebaju se provesti. Nije ostvaren vidljiv napredak u razini zapošljavanja nacionalnih manjina u javnom sektoru, velikim dijelom zbog opće zabrane zapošljavanja u državnoj službi. Potrebno je značajno daljnje jačanje praćenja akcijskog plana zapošljavanja. Potrebna je daljnji rad u području školstva, uključujući i provedbu planirane opće edukacije o ljudskim pravima, a posebno ponovno razmatranje uloge školstva u naporima za pomirenje kroz ponovno razmatranje nastavnog materijala i načina na koji su oslikane manjine.

Što se tiče **srpske manjine**, prijavljeno je manje etnički motiviranih napada. Ipak, nastavili su se slučajevi vandalizma nad spomenicima žrtvama rata. Poboľjšana je policijska istraga takvih incidenata, ali je malo slučajeva procesuirano. Mnogi slučajevi nisu prijavljeni zbog nedostatka povjerenja u vlasti. Pripadnici srpske manjine, i povratnici i oni koji su ostali u Hrvatskoj za vrijeme rata, suočavaju se s teškoćama u pristupu zapošljavanju, posebno u ratom pogođenim područjima. Nastavlja se diskriminacija, osobito u javnom sektoru na lokalnoj razini.

Što se tiče **romske manjine**, ostvarena su neka dodatna poboljšanja u obrazovanju, osobito u predškolskom obrazovanju. Nastavljeno je s infrastrukturnim poboljšanjima nekih romskih naselja. Ipak, Romi se i dalje suočavaju s diskriminacijom, osobito u pristupu obrazovanju, socijalnoj skrbi, zdravstvu, zapošljavanju i odgovarajućem stambenom zbrinjavanju.

Nastavlja se segregacija u nekim školama. Ostvaren je skroman napredak u osiguravanju cjelovitog osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja za romsku djecu. I dalje je izrazito velika nezaposlenost, unatoč mjerama kao što su strukovno obrazovanje odraslih za mlade romske žene. Postoji prostor za poboljšanje prihvaćanja mjera od strane Roma. Mnogi Romi i dalje se suočavaju s problemom neriješenog statusa (prebivalište i državljanstvo) što stvara probleme kod pružanja usluga, osobito kad se radi o pristupu obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i besplatnoj pravnoj pomoći.

Ostvaren je dobar napredak u pitanjima **povratka izbjeglica**. Izbjeglice se i dalje vraćaju u Hrvatsku, a hrvatske vlasti zabilježile su ukupno više od 132.872 povratnika pripadnika srpske manjine, što čini otprilike polovicu onih koji su napustili zemlju do 1995. Procjenjuje se da je 54 % povratnika ostalo u Hrvatskoj. Ostvaren je napredak u rješavanju stambenog pitanja. Provode se programi stambenog zbrinjavanja povratnika. Uvedena je mogućnost kupovine pod povoljnim uvjetima za korisnike stambenog zbrinjavanja, te mogućnost novih prijava u područjima koja nisu izravno pogođena ratnim zbivanjima. Ponovno je oživljena regionalna suradnja u okviru Sarajevskog procesa. Hrvatska je provela Akcijski plan za Program stambenog zbrinjavanja izbjeglica/bivših nositelja stanarskih prava. Ispunila je cilj za 2008. godinu. Također je ostvaren cilj za 2009. godinu u okviru akcijskog plana osiguranja 2.070 stanova. Hrvatska je ojačala administrativne kapacitete za rješavanje odbijenih zahtjeva za obnovu stambenih jedinica, uglavnom kroz angažiranje pravnih stručnjaka. Smanjen je broj neriješenih žalbi. Ostvaren je napredak u obnovi preostalih nekretnina. Nastavljena je primjena odluke o priznavanju mirovinskih prava.

Hrvatska treba i dalje ostvarivati napredak u pružanju smještaja ostalim podnositeljima zahtjeva koji su odobreni, i nakon cilja za 2009. godinu. U ožujku 2011. pripremljen je plan kojim su utvrđeni, *inter alia*, financijski preduvjeti potrebni za rješavanje preostalih oko 2.500 zahtjeva. Potrebno je ubrzati napore na stvaranju gospodarskih i socijalnih uvjeta potrebnih za održivi povratak izbjeglica.

Općenito, položaj manjina u Hrvatskoj i dalje se poboljšava, iako su i dalje prisutni problemi za pripadnike srpske i romske manjine. Ostvaren je dobar napredak u neriješenim pitanjima povratka izbjeglica, ali treba nastaviti napore kako bi se osiguralo rješavanje stambenog pitanja i osigurao održivi povratak.

2.3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze

Općenito, osigurano je poštivanje **Daytonskog/Pariškog sporazuma i Erdutskog mirovnog sporazuma**.

Hrvatska nastavlja suradnju s **Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ)**. Vladina međuresorna radna skupina istražila je nove značajne smjerove u svojim istragama koje imaju za cilj pronaći ili utvrditi što se dogodilo s nedostajućim vojnim dokumentima koje je zatražio ured tužitelja MKSJ-a. Hrvatska se nije u potpunosti uspjela opravdati u vezi s nedostajućim dokumentima; naponi se trebaju nastaviti. Presude MKSJ-a od 15. travnja 2011. protiv hrvatskih generala Gotovine i Markača dovele su do prosvjeda u većim hrvatskim gradovima. Brojne su prilike u kojima javni istupi u Hrvatskoj, uključujući i one na visokoj političkoj razini, nisu doprinosili nastojanjima da se u Hrvatskoj stvori klima plodnija za pomirenje i rješavanje nasljeđa iz 1990-ih.

Hrvatska politika koja se odnosi na **Međunarodni kazneni sud (MKS)** usklađena je sa zajedničkim stajalištima EU-a o nepovredivosti Rimskog statuta, kao i vodećih načela EU-a koja se odnose na to pitanje.

Hrvatska i dalje surađuje na slučajevima **ratnih zločina** na dvostranoj i regionalnoj razini. Nastavljena je dobra suradnja između sudbenih vlasti, osobito tužitelja. Iako su i dalje prisutni problemi s izručenjem vlastitih državljana u regiji, poduzeti su praktični koraci za njihovo rješavanje. Slučajevi su prebačeni između Hrvatske i Srbije, tako da su i Hrvatska i Srbija mogle procesuirati slučajeve protiv vlastitih građana traženih pod optužbama za ratne zločine koje su izvorno podignute u drugoj državi. Ipak, ako Sabor usvoji nacrt zakonodavstva koji je Vlada predložila u rujnu 2011., to bi moglo zakomplicirati daljnju suradnju sa Srbijom u tom području. Pokrenuti su prvi slučajevi u okviru sporazuma s Bosnom i Hercegovinom po kojem osobe koje su osuđene za ratne zločine u Hrvatskoj, a pobjegle su u Bosnu i Hercegovinu, svoju kaznu mogu odslužiti i u Bosni i Hercegovini.

Ostvaren je značajan napredak vezan uz **Sarajevski proces**, koji je pokrenut kroz Sarajevsku deklaraciju od 31. siječnja 2005. Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Crna Gora i Srbija surađuju u okviru ovoga procesa na pronalaženju rješenja za izbjeglice koje su raseljene zbog oružanih sukoba u bivšoj Jugoslaviji od 1991. do 1995. Države su nastavile ostvarivati napredak u brojnim neriješenim pitanjima kao što su razmjena podataka, civilni dokumenti, javni podaci, mehanizam mirovina i zaklada, u okviru osnovanih regionalnih radnih skupina. Nakon sastanaka u lipnju i rujnu 2011. Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Crna Gora i Srbija su se složile oko niza pitanja, uključujući i tekst zajedničke deklaracije koja bi trebala biti potpisana na ministarskoj konferenciji u studenome 2011. u Beogradu. Također je dogovoren i regionalni višegodišnji program namijenjen rješavanju problema najosjetljivijih izbjeglica, kao i donatorska konferencija koja bi se trebala održati u prvoj polovici 2012. godine u Sarajevu.

Što se tiče **nestalih osoba**, u rujnu 2011. bilo je još oko 14.000 osoba nestalih u sukobima u regiji. Od toga, oko 10.000 slučajeva odnosilo se na sukobe u Bosni i Hercegovini, 2.000 na sukobe u Hrvatskoj a preko 1.800 na sukobe na Kosovu. Uočeni su pozitivni pomaci u rješavanju slučajeva nestalih osoba u Hrvatskoj. Tijekom ovog izvještajnog razdoblja oko 40 slučajeva je riješeno, 35 tijela je ekshumirano s tih groblja, a najavljene su i ostale takve ekshumacije koje bi mogle riješiti preko 300 slučajeva. Ipak, još uvijek je velik broj neidentificiranih ljudskih ostataka u mrtvačnicama. Potrebno je provesti sveobuhvatan postupak revizije tih slučajeva kako bi se omogućila identifikacija i zaključili slučajevi. Brzo rješavanje preostalih slučajeva nestalih osoba važno je za proces pomirenja u regiji.

Regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi čine ključni dio procesa približavanja Hrvatske Europskoj uniji. Hrvatska Vlada je u srpnju prihvatila i uputila u Sabor na usvajanje deklaraciju o promicanju europskih vrijednosti u jugoistočnoj Europi, kojom se Hrvatska čvrsto obvezuje da bilateralna pitanja, kao što su pitanja razgraničenja, ne smiju biti prepreka pristupanju zemlje kandidatkinje EU-u od početka pristupnog procesa sve dok Ugovor o pristupanju ne stupi na snagu.

Hrvatska je nastavila s aktivnim sudjelovanjem u regionalnim inicijativama, uključujući i Strategiju EU-a za dunavsku regiju, Proces za suradnju u jugoistočnoj Europi (SEECP), Regionalno vijeće za suradnju (RCC), Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (CEFTA), Ugovor o energetske zajednici i Sporazum o zajedničkom europskom području letenja (ECAA). Hrvatska je u ožujku, u okviru SEECP-a, usvojila *Regionalni strateški dokument i Akcijski plan o pravosuđu i unutarnjim poslovima 2011.-2013.* Hrvatska i dalje aktivno podupire Igmansku inicijativu o pomirenju, koja povezuje organizacije civilnoga društva iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Crne Gore i RECOM inicijativu.

Bilateralni odnosi s ostalim državama proširenja i susjednim državama članicama EU-a i dalje se poboljšavaju.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Albanijom* i *Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom*.

Odnosi s *Bosnom* i *Hercegovinom* su intenzivirani. Predsjednik Josipović i predsjednica Vlade Kosor prihvatili su zajedničku izjavu o pomoći Hrvatske Bosni i Hercegovini u procesu europskih integracija. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine posjetilo je Hrvatsku u siječnju 2011. Hrvatska i Bosna i Hercegovina potpisale su Sporazum o suradnji policije u borbi protiv prekograničnog kriminala, kojim je omogućena razmjena podataka o istragama i imenovanje policijskih časnika za vezu. Ipak, ostvaren je ograničeni napredak u neriješenim pitanjima (određivanje granica, korištenje luke Ploče, povratak izbjeglica, vlasnički odnosi, dvojno državljanstvo). Međudržavna komisija za granice i dalje se sastaje ali se nije dogovorila o neriješenim pitanjima određivanja granica. Potpisana su dva sporazuma vezana uz rijeku Savu. Potpisan je Sporazum o readmisiji po skraćenom postupku, koji je zamijenio prethodni sporazum iz 2002. U travnju 2011. u Sarajevu je održan prvi sastanak zajedničke radne skupine na kojem se raspravljalo o reviziji Sporazuma o malograničnom prometu i Sporazuma o slobodnom tranzitu kroz teritorij Republike Hrvatske u i iz luke Ploče i kroz teritorij Bosne i Hercegovine u Neumu.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Crnom Gorom*. Hrvatska i Crna Gora potpisale su Sporazum o izručenju državljana osuđenih za korupciju i organizirani kriminal. Održani su brojni tehnički sastanci kako bi se pripremilo zajedničko upućivanje pitanja razgraničenja na Prevlaci na Međunarodni sud pravde, ali do danas nije postignut nikakav značajan napredak. Privremeni sporazum o Prevlaci i dalje funkcionira bez problema, ali je potrebno postići trajno rješenje.

Odnosi sa *Srbijom* dodatno su unaprijeđeni. Međusobne posjete Predsjednika Srbije i Predsjednika Hrvatske otvorile su novu stranicu u odnosima Hrvatske i Srbije. Ipak, pitanja istraga i optužnica za ratne zločine protiv državljana druge države periodično su opterećivala međusobne odnose. Nije bilo vidljivih rezultata vezanih uz određivanje granice na Dunavu. Protutužba za navodni genocid, koju je srpska Vlada uputila Međunarodnom sudu pravde protiv Hrvatske, i dalje je neriješena.

Odnosi s *Kosovom*³ dodatno su unaprijeđeni. Organizirani su posjeti na različitim razinama, uključujući i na razini predsjednice Vlade i ministra vanjskih poslova. Hrvatska i Kosovo potpisali su sporazume o suradnji u području europskih integracija i cestovnog prijevoza.

Odnosi s *Turskom* i dalje su dobri te su održani sastanci na visokoj razini između dviju država.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose sa susjednim zemljama članicama EU-a *Mađarskom* i *Italijom*.

Odnosi sa *Slovenijom* dodatno su se popravili. Sporazum o arbitraži koji se odnosi na granicu stupio je na snagu 29. studenoga 2010. i zajednički je upućen na registraciju u Tajništvo UN-a 25. svibnja 2011. Što se tiče Ljubljanske banke/Sporazuma o sukcesiji SFRJ-a (jamstva za devizne depozite), Hrvatska je pristala na nastavak pregovora o tim pitanjima u Banci za međunarodna poravnanja u Baselu. Hrvatska i Slovenija složile su se oko rješenja za buduću razmjenu prava na ribolov u priobalnim vodama.

Općenito, Hrvatska je nastavila suradnju s MKSJ-om te i dalje aktivno sudjeluje u pitanjima regionalne suradnje. U isto vrijeme, politički vođe trebali bi izbjegavati izjave i mjere koje bi mogle dovesti u pitanje važnost pomirenja i potrebu za pravdom kroz procesuiranje ratnih zločina. Odnosi sa susjednim državama su se popravili, iako i dalje treba riješiti neriješena

---

³ U okviru UNSCR 1244/1999

pitanja, osobito kada je riječ o rješavanju graničnih sporova, imovinskim pitanjima i povratku izbjeglica.

3. GOSPODARSKI KRITERIJI

Promatrajući gospodarska kretanja u Hrvatskoj Komisija se vodila zaključcima Europskoga vijeća u Kopenhagenu iz lipnja 1993., koje je definiralo da je za članstvo u Uniji potrebno postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva, kao i sposobnost nošenja s konkurentskim pritiskom i tržišnim snagama unutar Unije.

3.1. Postojanje djelotvornog tržišnoga gospodarstva

Osnove ekonomske politike

Hrvatska je uključena u postupak prepristupnoga fiskalnog nadzora EU-a. Prepristupni ekonomski program (PEP) za razdoblje 2011. – 2013., dostavljen u siječnju 2011., predstavlja dovoljno sveobuhvatan i dosljedan makroekonomski i fiskalni okvir za gospodarske politike. Ostvaren je napredak u nekim od glavnih područja „Programa gospodarskog oporavka“ koji predstavlja paket fiskalnih mjera i sveobuhvatnih strukturnih reformi, pokrenut u travnju 2010. *Općenito*, zadržan je konsenzus o ključnim osnovama tržišnoga gospodarstva, ali je potrebno pojačati napore kako bi se provele neophodne strukturne reforme.

Makroekonomska stabilnost

Globalna financijska i ekonomska kriza uzrokovale su produženu recesiju u Hrvatskoj, koja se nastavila tijekom prvog kvartala 2011. Za čitavu 2010. godinu realni BDP je pao za 1,2 % nakon pada od 6,0 % u 2009. godini. BDP po glavi stanovnika izražen u kupovnoj moći pao je sa 65 % prosjeka EU-27 u 2009. godini na 61 % u 2010. Investicije su nastavile padati u dvoznamenkastim stopama (-11,3 %) dok je pad osobne potrošnje značajno smanjen (za -0,9 % u odnosu na -8,5 %). Javna potrošnja također je smanjena (-0,8 %) nasuprot malom porastu u 2009. (0,2 %). U kontekstu gospodarskog oporavka u EU-u i ostalim izvoznim tržištima, izvoz je u 2010. godini povećan za 6,0 % nakon oštrog pada u prethodnoj godini (- 17,3 %). Ipak, nastavljen je pad uvoza, iako puno sporije (-1,3 % u 2010. nasuprot -20,4 % u 2009. godini). Udio neto izvoza u rastu realnog BDP-a ostao je na 3,0 %. Blagi pad gospodarske aktivnosti nastavljen je i tijekom zime 2010./2011., a ukupni proizvod je u prvom kvartalu 2011. godine bio 0,8 % niži na međugodišnjoj razini. Dostupni podaci pokazuju blagi porast gospodarske aktivnosti u drugom kvartalu. Prema prvim procjenama, BDP je na međugodišnjoj razini bio 0,8 % viši. Industrijska proizvodnja počela je uzlaznim trendom, a njezin je obujam u srpnju bio 0,9 % viši na međugodišnjoj razini. Maloprodaja je od travnja stalno rasla na međugodišnjoj razini i u srpnju je bila viša za 0,9 %. Izvoz roba nominalno je bio 6,3 % viši u razdoblju od travnja do srpnja u usporedbi s odgovarajućim razdobljem u 2010. godini. Fizički pokazatelji za turizam značajno su porasli u prvih sedam mjeseci 2011. godine u usporedbi s prethodnom godinom. *Općenito*, u rano proljeće 2011. još nije došlo do gospodarskog oporavka, ali postoje naznake da je gospodarska aktivnost od travnja počela rasti.

Vlada je u travnju 2010. donijela Program gospodarskog oporavka, u trenutku kada se gospodarstvo još nije oporavilo od recesije, a fiskalni su trendovi bili nepovoljniji od očekivanih. Osim nekoliko fiskalnih mjera koje su brzo usvojene, Program predstavlja paket strukturnih reformi kojima se žele riješiti strukturne slabosti gospodarstva i koje imaju za cilj stvaranje okruženja koje potiče održivi gospodarski rast. Program obuhvaća gotovo sve postojeće strategije i razvojne dokumente, te predstavlja novu osnovu gospodarske politike zemlje. Program obuhvaća 131 mjeru u deset područja, koje treba provesti u razdoblju od

deset godina. Između ostaloga, program ima za cilj smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru, privatizaciju poduzeća u državnom vlasništvu i smanjenje neporeznih nameta, ali isto tako obuhvaća veliki broj mjera u drugim područjima, kao što su politika tržišta rada, politika obrazovanja i znanosti, socijalna skrb, promocija izvoza i investicija, upravljanje državnom imovinom, zaštita okoliša, itd. Ostvaren je napredak u provedbi planiranih strukturnih reformi u nekim od glavnih područja kao što su mirovinski zakoni, potpore za nezaposlene, zapošljavanje državnih službenika i neporezni nameti. Ipak, do sada nisu ostvarene temeljne strukturne reforme. *Općenito*, mjere koje su poduzete u okviru Programa gospodarskog oporavka do sada nisu presudno utjecale na poboljšanje potencijala rasta i međunarodne konkurentnosti gospodarstva.

Deficit tekućeg računa smanjen je na 1,2 % BDP-a u 2010. s 5,3 % u 2009. nastavljajući ciklički trend koji je počeo s početkom recesije. Kao i prethodne godine, to je rezultat poboljšane trgovinske robne bilance. Uvoz roba i usluga je pao, ali po puno nižoj stopi nego u 2009. godini. U isto vrijeme, na trgovinsku bilancu je povoljno djelovao preokret u porastu izvoza, jer je na važnim stranim tržištima došlo do oporavka. Kao posljedica, trgovinski robnog deficita pao je sa 16,2 % BDP-a u 2009. godini na 12,9 % u 2010. Trgovinski višak u uslugama (uglavnom turizam i prijevoz) blago je porastao s 12,6 % BDP-a u 2009. godini na 12,8 % u 2010. Deficit prihoda i transfernih plaćanja pao je s 1,7 % BDP-a u 2009. godini na 1,2 % u 2010. Poboljšanje na tekućem računu zadržalo se u prvom kvartalu 2011. jer zbog nastavka slabljenja domaće potražnje uvoz nije značajnije porastao. *Općenito*, deficit tekućeg računa smanjivao se, uglavnom kao rezultat slabije potražnje za uvoznim robama, ali također i zahvaljujući porastu izvoza.

Neto priljevi kapitala pali su u 2010. godini kao posljedica pada deficita na tekućem računu. Izuzimajući promjene u međunarodnim rezervama, pali su s 9,6 % BDP-a u 2009. na 3,3 % u 2010. Više od pola toga pada uzrokovano je oštrim padom ulaznih izravnih inozemnih ulaganja (FDI). Izravna inozemna ulaganja pala su s 4,6 % BDP-a u 2009. na 0,9 % BDP-a u 2010. godini. Dok je neto tok izravnih inozemnih ulaganja u 2009. godini pokrивao tek polovicu deficita na tekućem računu, u 2010. je, unatoč oštrom padu, pokrивao gotovo 100 % puno manjeg deficita. Krajem 2010. ukupna izravna inozemna ulaganja u Hrvatsku iznosila su 24,5 milijardi eura (oko 53 % BDP-a), što je oko 1 postotni poen više nego krajem 2009. godine. *Općenito*, u kontekstu padajućeg deficita na tekućem računu osigurano je dostatno vanjsko financiranje putem neto priljeva izravnih inozemnih ulaganja.

Veliki vanjski dug nastavio je rasti u 2010. Ukupni iznos vanjskog duga popeo se za 1,2 milijarde eura na 46,5 milijardi eura, što iznosi 102,6 % BDP-a⁴. Središnja vlast je tijekom 2010. povećala svoja strana zaduživanja za oko 0,8 milijardi eura na 6 milijardi eura, što čini oko 13 % ukupnog vanjskog duga Hrvatske. Činjenica da netrgovinski sektor čini oko 40 % bruto stranog zaduživanja, ostaje razlog za osobitu zabrinutost. *Općenito*, visoka i rastuća razina vanjskog duga i relativno velika izloženost netrgovinskog sektora rizicima promjene tečaja i dalje predstavljaju ključne vanjske osjetljivosti hrvatskoga gospodarstva.

Na tržištu rada, prosječna godišnja stopa nezaposlenosti porasla je s 9,1 % u 2009. godini na 11,8 % u 2010., prema podacima iz ankete o radnoj snazi. Rastući trend nezaposlenosti nastavio se i u 2011. godini. U prvom kvartalu stopa nezaposlenosti porasla je na 14,3 %, što je 3,1 postotni poen više na međugodišnjoj razini. Registrirana stopa nezaposlenosti u srpnju 2011. bila je 0,4 postotna poena viša nego prethodne godine, ali je taj međugodišnji porast pao s 2 % prošle zime. Prosječna godišnja zaposlenost u 2010. godini je bila 4,0 % niža nakon pada od 1,8 % u 2009. godini. Hrvatsko tržište rada i dalje se suočava s velikim strukturnim

---

⁴ Ova razina vanjskog duga obuhvaća i dug nastao transakcijama koje su ranije smatrane kružnim ulaganjima i stoga bile izostavljene.

problemima, kao što su niske stope zaposlenosti i sudjelovanja te visoke stope nezaposlenosti mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba. U 2010. godini stope zaposlenosti i sudjelovanja smanjile su se na 54,1 %, tj. 61,5 %, dok je stopa nezaposlenosti mladih osoba porasla na 34,4 % s 25,5 % u 2009. godini. Stvarna dob umirovljenja i dalje je niska uz prijelazne dogovore o izjednačavanju dobi umirovljenja. I dalje su prisutne mjere koje značajno odvrću od traženja zaposlenja. Na zapošljavanje je negativno utjecao ograničen napredak Hrvatske u učinkovitoj provedbi cilja Programa gospodarskog oporavka da tržište rada učini dinamičnijim, te nedostatak struktura poticaja i kombinacije fleksibilnosti i sigurnosti na tržištu rada. Kao rezultat toga fluktuacija radne snage i dalje je niska, što ukazuje na ograničenu realokaciju radne snage. Kretanje visine plaće donekle je odražavalo slabljenje tržišta rada. Prosječna bruto plaća je u prvoj polovici 2011. porasla za 1,1 % u nominalnim iznosima, a u realnim iznosima je bila 1,2 % niža. *Općenito*, situacija na tržištu rada se i dalje pogoršava. Na tržištu rada i dalje su prisutne glavne strukturne slabosti (*vidi također Poglavlje 19.*).

Monetarna politika i dalje je orijentirana ka održavanju čvrstog tečaja kune u odnosu na euro, s malim promjenama, ali bez formalnog vezanja uz euro. Ovaj okvir monetarne politike suzbija inflatorna očekivanja i smanjuje kreditne rizike vezane uz devizni tečaj u visoko euroiziranoj ekonomiji. Unatoč blagom silaznom trendu kune u odnosu na euro, monetarna politika je ostala prilagodljiva u postojećim recesijskim uvjetima. Kao dodatni poticaj rastu bankovnog kreditiranja, središnja banka je početkom ožujka 2011. bankarskom sustavu oslobodila dodatnu euro likvidnost vrijednu 850 milijuna eura smanjivanjem stope minimalne pokrivenosti deviznih obveza banaka s 20 % na 17 %. Na deviznom tržištu kuna je deprecirala 2,9 % u odnosu na euro u razdoblju između početka listopada 2010. i sredine rujna 2011., to jest, sa 7,30 na 7,52 kune za euro. Središnja banka intervenirala je u četiri navrata kako bi se suprotstavila deprecijacijskom pritisku, dvaput u studenome 2010., jednom u srpnju 2011. i jednom u rujnu 2011., prodajom ukupno 770 milijuna eura. Ipak, ukupne devizne transakcije povećale su bruto međunarodne rezerve s 11.154 milijuna eura krajem rujna 2010. na 11.233 milijuna eura krajem srpnja 2011., što je otprilike jednako sedmomjesečnom uvozu roba i usluga. *Općenito*, središnja banka je zadržala prilagodljivu monetarnu politiku u kontekstu oslabljene gospodarske aktivnosti, dok je u isto vrijeme zadržala stabilnost tečaja i financijsku stabilnost.

Nakon blagog pada u 2009. godini, domaći krediti privatnom sektoru porasli su za 6,9 % u 2010. godini (ili 3,6 % ne računajući efekte tečajnih razlika nastale prvenstveno zbog snažne aprecijacije švicarskog franka). Ta je kreditna ekspanzija uglavnom zadržana u prvih pet mjeseci 2011. godine uz godišnji porast od 6,6 %. Ona je uzrokovana isključivo bankovnim zajmovima poslovnom sektoru koji su tijekom 2010. porasli za 9,6 % i u prvih pet mjeseci 2011. ubrzano dostigli godišnju stopu od 11,8 %. Nasuprot tome, zajmovi kućanstvima (korigirani za efekte tečajnih razlika) u 2010. godini su pali za 1,4 %, a taj se pad nastavio i u 2011. Bankovni zajmovi središnjoj vlasti povećani su za 13,8 % tijekom 2010. godine, a u prvih pet mjeseci 2011. ubrzano su dostigli 27,0 %. Vladin program za poticanje financiranja poslovnog sektora putem Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR) postigao je tek ograničeni učinak na zajmove banaka. *Općenito*, krediti privatnim kućanstvima blago su pali, zajmovi poslovnom sektoru umjereno su se oporavili, a struktura kredita i dalje se okreće prema javnom financiranju.

Prosječna godišnja inflacija pala je s 2,4 % u 2009. na 1,1 % u 2010. nastavljajući trend iz prethodne godine. Deflatorski proces prvenstveno je potaknut sve slabijim korištenjem sredstava prebačenih na usklađivanje cijena i plaća. Ipak, od kraja 2010. deflacija je zamijenjena blagim okretanjem na inflaciju. Više cijene energije i hrane potaknule su rast temeljne inflacije s 1,2 % u studenome na 2,0 % u kolovozu. Više cijene roba prelile su se u

područja poput prijevoza i, naročito, prerađene hrane. Kao posljedica, mjera središnje banke za temeljnu inflaciju porasla je s -0,2 % na međugodišnjoj razini prošlog studenoga na 1,8 % u svibnju. *Općenito*, nakon pada inflacije uzrokovanog recesijom slijedio je blagi preokret, uzrokovan uglavnom porastom cijena roba.

Javne financije su se u 2010. godini ponovno pogoršale, uglavnom kao posljedica nastavljenе recesije. Rebalans proračuna u kolovozu 2010. smanjio je planirane prihode opće države za 4,5 % BDP-a i povećao rashode za 0,3 % BDP-a u usporedbi s izvornim planom proračuna. Plan deficita opće države u 2010. godini povećan je za 1,9 postotnih poena na 5,2 % BDP-a u usporedbi s deficitom od 4,1 % BDP-a u 2009. godini. Preliminarni pokazatelji pokazuju deficit manji od planiranih 4,9 % BDP-a. To je bilo moguće postići jedino održavanjem javne investicijske potrošnje na oko 0,5 postotnih poena BDP-a ispod proračunske raspodjele. Iznos ukupnog konsolidiranog duga opće države značajno se povećao s 35,2 % BDP-a krajem 2009. na 41,2 % krajem 2010. Ako dodamo i nedospjele obveze po državnim jamstvima i dug Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR), razina javnog duga krajem 2010. iznosila je 57,1 % BDP-a. Proračun za 2011. temelji se na pretpostavci rasta realnog BDP-a od 1,5 % i inflaciji od 2,1 % u 2011. Planiran je nominalni pad prihoda za 0,8 % u usporedbi s 2010. godinom. To je prvenstveno posljedica postupnog ukidanja posebnog kriznog poreza na plaće, mirovine i ostale prihode, koji je uveden sredinom 2009. Drugi razlog je prošlogodišnja promjena stopa poreza na prihod i poreznih razreda, što je smanjilo godišnje prihode za procijenjenih 0,3 % BDP-a. Planirano je da nominalni rashodi ostanu na istoj razini u skladu s odlukom koju je Sabor usvojio u kolovozu 2010. Ukupni deficit planiran je na razini 5,5 % BDP-a. Prema Ministarstvu financija, deficit je u prvih šest mjeseci 2011. iznosio 2,6 % godišnjeg BDP-a. U *ad hoc* odgovoru na rast cijena nafte, Vlada je u ožujku 2011. smanjila trošarine na benzinska i dizelska goriva, što će smanjiti prihode za blizu 0,1 % BDP-a na godišnjoj razini. Smanjenje ukupnog BDP-a u prvom kvartalu ukazuje na rizik da će ekonomski rast i prihodi od poreza biti manji od planiranih, te da će stoga, deficit u proračunu 2011. biti veći od planiranoga. *Općenito*, vlasti su poduzele napore na rashodovnoj strani proračuna kako bi obuzdale nastavljeni rast fiskalnog deficita. Glavni izazov i dalje predstavlja osiguravanje srednjoročne fiskalne održivosti.

Postignut je ograničeni napredak u racionalizaciji javne potrošnje. Donesene su neke dodatne mjere u reformi zdravstvenog sustava kao važan korak u rješavanju financijskih teškoća toga sektora. To obuhvaća racionalizaciju administracije mreže bolnica i sustava dopunskog zdravstvenog osiguranja. Prihvaćena su neka smanjenja povlaštenih mirovina, ali općenito je napravljen mali napredak prema boljem usmjeravanju socijalnih naknada, unatoč najavljenim aktivnostima u okviru Programa gospodarskog oporavka. *Općenito*, ostvaren je mali napredak u smislu povećanja učinkovitosti javne potrošnje.

Usvajanjem Zakona o fiskalnoj odgovornosti 23. studenoga 2010. unaprijeđeno je strateško planiranje proračuna. Taj zakon, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2011., ima za cilj osigurati srednjoročnu i dugoročnu stabilnost, transparentnost i disciplinu javnih financija, a primjenjuje se na sva tijela opće države. Zakon sadrži fiskalna pravila koja imaju za cilj stabilizirati i smanjiti odnos javnog duga i BDP-a. Pravilima je određeno da se ukupni izdaci opće države smanjuju za najmanje 1 % BDP-a godišnje. Kad se primarni fiskalni saldo ponovno vrati na nulu, mora se držati u ciklički prilagođenoj ravnoteži (ili u plusu). Fiskalna pravila trebaju se po prvi puta primijeniti na javne proračune za 2012. Zakon također sadrži opće odredbe o financijskom nadzoru, uključujući i predočavanje godišnjih izvjava o fiskalnoj odgovornosti. Odgovornost za provedbu zakona leži uglavnom na Ministarstvu financija, ali je Vlada u ožujku 2011. osnovala Odbor za fiskalnu politiku, koji se sastoji od nevladinih stručnjaka, kako bi nadzirao primjenu fiskalnih pravila. *Općenito*, Zakon o fiskalnoj

odgovornosti unaprijedio je strateško planiranje proračuna, i može se upotrijebiti kao instrument za obuzdavanje visokog proračunskog deficita.

Nastavljena je provedba sveobuhvatne strategije reforme Ministarstva financija s ciljem daljnjeg poboljšanja upravljanja troškovima i sustava proračunskog nadzora. U veljači 2011. Vlada je prihvatila Strategiju upravljanja javnim dugom za razdoblje 2011. – 2013. Njezini su ciljevi stabilizacija udjela javnog duga u BDP-u, produljenje razdoblja otplate (trenutačno je to u prosjeku oko pet godina), uvođenje zaštitne valutne klauzule, osobito za kredite izražene u američkim dolarima, razvijanje domaćeg tržišta obveznica i postizanje uravnotežene raspodjele javnog duga između stranih i domaćeg tržišta. Fiskalna transparentnost i dalje zabrinjava, zbog toga što neke kvazifiskalne aktivnosti (Hrvatska banka za obnovu i razvoj i Hrvatske ceste), kao i velik broj općina, nisu uključene u proračun. Potreban je veći napredak u boljem usklađivanju fiskalnog izvješćivanja sa standardima ESA95. Daljnji napredak potreban je i u učinkovitijem povezivanju političkih prioriteta s planiranjem proračuna. *Općenito*, nastavljeno je poboljšanje analitičkih i institucionalnih kapaciteta u javnim financijama, ali bi se strateško planiranje proračuna moglo dodatno ojačati.

Općenito, stajalište makroekonomske politike bilo je uvelike odgovarajuće za rješavanje makroekonomskih izazova uz postojeća ograničenja. Monetarna politika očuvala je stabilnost tečaja i financijsku stabilnost, istovremeno zadržavajući odgovarajuću prilagodljivost u kontekstu oslabljene gospodarske aktivnosti. Fiskalna je politika, u ograničenom opsegu, ublažila negativne posljedice nastavljenе recesije na proračun. Ključni preostali izazovi za postizanje srednjoročne fiskalne održivosti su daljnje poboljšanje izrade proračuna, jačanje fiskalne discipline i unapređenje učinkovitosti javne potrošnje.

Djelovanje tržišnih snaga

Udio privatnog sektora u zaposlenosti ostao je na oko 70 %, a njegov udio u BDP-u se također procjenjuje na oko 70 %. Privatizacija imovine u javnom vlasništvu ostvarila je samo ograničeni napredak. U razdoblju između 15. rujna 2010. i 30. lipnja 2011. privatizirane su ukupno 83 tvrtke, uključujući i one privatizirane kroz postupke stečaja i likvidacije. Prodaja je bila relativno skromna (oko 11 milijuna eura), jer su mnoge tvrtke tijekom postupka bile likvidirane. Preostali portfelj sadrži 693 tvrtke, pri čemu je država većinski vlasnik u njih 92. Utvrđena nominalna vrijednost portfelja krajem lipnja 2011. iznosila je oko 7,7 milijardi eura, što je porast za oko 3 % od sredine rujna 2010. Kako se preostala poduzeća sastoje pretežno od visokozaduženih tvrtki koje često proizvode gubitke, pronalaženje strateških partnera je dugotrajan postupak, koji zahtijeva nekoliko faza prije proglašavanja stečaja ili likvidacije. Što se tiče sektora brodogradnje, koji stvara prihod u vrijednosti oko 2,5 % BDP-a, nastavljeno je restrukturiranje i privatizacija (*vidi također Poglavlje 8.*). Sabor je u prosincu 2010. usvojio Zakon o upravljanju državnom imovinom, kojim je stvorena Agencija za upravljanje državnom imovinom, spajanjem Hrvatskog fonda za privatizaciju sa Središnjim državnim uredom za upravljanje državnom imovinom. Ta bi konsolidacija trebala omogućiti bolje upravljanje svom državnom imovinom i potencijalnim investitorima omogućiti lakši pristup državnoj imovini, kroz nove modele prodaje. *Općenito*, ostvaren je veoma ograničen napredak u smanjivanju velike uloge države u gospodarstvu.

Ulazak i izlazak na tržište

Pravni okvir za ulazak i izlazak tvrtki na tržište poboljšan je donošenjem brojnih zakona (o zapljeni, parničanju, stečaju i registraciji na sudu). Preliminarni podaci pokazuju da je na međugodišnjoj razini u 2010. zabilježen pad broja novoregistriranih tvrtki za 8,6 %, a da je ukupan broj registriranih tvrtki pao za 1,9 %. Sabor je u srpnju 2011. usvojio zakon o procjeni regulatornog utjecaja. Napravljen je nacrt Strategije procjene regulatornog utjecaja i provode se tri pilot projekta. Investicijska klima i dalje trpi zbog poteškoća u dobivanju potrebnih

dozvola, građevinskih dozvola i ostalih ovlaštenja, kao i zbog nepredvidljivosti upravnih odluka, osobito na lokalnoj razini. Poduzetnike i dalje opterećuje veliki broj neporeznih davanja na nacionalnoj i lokalnim razinama, iako su, kao dio Programa gospodarskog oporavka, oni smanjeni u prosjeku za 25 %. *Općenito*, ostvaren je daljnji napredak u pojednostavljenju registracije tvrtke, ali investicijska klima i dalje trpi zbog snažne opterećenosti birokratskim postupcima, nepredvidljivosti upravnih odluka i brojnih neporeznih davanja.

Pravni sustav

Ostvaren je daljnji napredak u ubrzanju sudskih postupaka. Ipak, duljina trajanja postupaka na sudovima i dalje je općenito prekomjerna, a i dalje su prisutni problemi u provedbi sudskih odluka. Slabosti pravosudnog sustava i dalje dovode u pitanje učinkovitu provedbu prava vjerovnika i imovinskih prava. Zemljišne knjige su poboljšane, ali su i dalje nepotpune u nekim dijelovima zemlje. Investitori i dalje moraju prolaziti dugotrajne postupke da bi uknjižili imovinu. Odlučnije se krenulo u borbu protiv korupcije, ali ona još uvijek pogađa poslovno okruženje, koje također trpi zbog neučinkovitosti javne uprave. Izravna strana ulaganja su usporena brojnim nedostacima u poslovnom okruženju. *Općenito*, ostvareno je poboljšanje pravosudnog sustava, iako je provedba imovinskih prava još uvijek slaba. Poboljšanje poslovnog okruženja treba ostati prioritet u pristupnom procesu.

Razvijenost financijskoga sektora

Financijskim sektorom i dalje dominiraju banke, koje su krajem 2010. držale 75,3 % ukupne imovine financijskih posrednika. Tržišni udio (tj. udio u ukupnoj imovini banaka) banaka u stranom vlasništvu iznosio je 90,5 %. Bankovni sektor je gotovo u potpunosti privatiziran, a od 32 banke samo su dvije ostale u državnom vlasništvu, te zajedno drže tržišni udio od 4,2 %. 23 male banke imale su tržišne udjele ispod 1 %, tri srednje velike banke imale su udio između 1 i 5 %, a šest velikih banaka imalo je tržišne udjele iznad 5 %. Tržišni udio četiriju najvećih banaka ostao je praktično nepromijenjen i krajem 2010. iznosio je do 65,6 %. Tržišna koncentracija ostala je na umjerenom stupnju i općenito nije ometala tržišnu utakmicu.

Imovina bankovnog sektora povećala se za 5,2 % u 2010. godini u usporedbi sa samo 2,7 % u 2009. Oko polovica rasta uzrokovana je porastom kreditiranja privatnog poslovnog sektora, a oko jedna trećina uzrokovana je povećanim kreditiranjem vladinog sektora. Porast kreditiranja kućanstava uzrokovan je isključivo porastom vrijednosti švicarskog franka, što je povećalo veličinu domaćih kredita sektoru kućanstava. U smislu BDP-a, ukupno kreditiranje banaka poraslo je sa 75,8 % krajem 2009. na 81,3 % krajem 2010. *Općenito*, bankovni sektor koji je većinom u privatnome i stranom vlasništvu i dalje ostaje dominantan dio financijskog sektora u cjelini, uz umjereni stupanj koncentracije tržišta.

Kao rezultat ranije poduzetih mjera opreza i nadzora za rješavanje potencijalnih makrofinancijskih rizika, bankovni sektor ostao je dobro kapitaliziran. Stopa adekvatnosti kapitala ostala je visoka na 18,4 % krajem 2010., što je samo blagi pad s 19,2 % sredinom 2010. Nakon toga se ponovno povećala na 19,1 % krajem ožujka 2011. Profitabilnost banaka u 2010. donekle se oporavila nakon pada u prethodnoj godini. Povrat na prosječnu imovinu porastao je na 7,0 % nakon što je pao s 9,9 % u 2008. na 6,4 % u 2009. godini. Visoki troškovi rezerve i dalje opterećuju profit banaka. Udio nenaplativih kredita nastavio je ubrzano rasti, sa 7,8 % krajem 2009. na 11,2 % krajem 2010. Tijekom četvrtog kvartala 2011. dodatno je porastao na 11,5 %. Glavna pokretačka snaga ovog rasta je pad kvalitete zajmova kućanstvima zbog pogoršanja uvjeta na tržištu rada i aprecijacije švicarskog franka u odnosu

na kunu⁵. Uzlazni trend u udjelu nenaplativih kredita nastavio se i u 2011. godini (11,5 % 31. ožujka 2011.) jer se bankovni sustav nastavio suočavati sa značajnim kreditnim rizicima vezanim uz kamate i strane valute, jer je većina kredita temeljena na promjenjivoj kamatnoj stopi i denominirana (ili indeksirana) u stranim valutama, pretežno u eurima. Središnja banka, koja je razvila svoje institucionalne i analitičke kapacitete za izradu procjene stabilnosti sektora, pažljivo je motrila događaje koji utječu na stabilnost financijskog sektora. *Općenito*, bankovni sektor ostao je relativno otporan na šokove, ali postoje značajni rizici povezani s velikim obvezama nefinancijskog privatnog sektora koje nisu osigurane od deviznih rizika.

Udio imovine nebankovnog financijskog sektora u ukupnoj imovini financijskoga sektora ostao je uglavnom nepromijenjen na 23,3 % krajem 2010. Burzovni indeks porastao je za 5,3 % tijekom 2010., nakon porasta od 16 % u 2009., ali je još uvijek bio oko 60 % ispod najviše vrijednosti iz 2007. Tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na Zagrebačku burzu porasla je s 40,9 % krajem 2009. na 42,1 % krajem 2010. Tržišna kapitalizacija svih uvrštenih obveznica porasla je s 11,0 % BDP-a krajem 2009. na 15,8 % tijekom 2010., uglavnom zbog novih domaćih obveznica koje je izdala hrvatska Vlada. *Općenito*, bez obzira na rast nekih tržišnih segmenata, financijsko posredovanje nebankovnog sektora i dalje je relativno skromno. Tržište dionica samo se djelomično oporavilo od teških gubitaka tijekom financijske krize.

3.2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije

Postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva

U Hrvatskoj postoji djelotvorno tržišno gospodarstvo. Odgovor makroekonomske politike na nastavljenу recesiju uglavnom je bio odgovarajući, uzimajući u obzir ograničenja u fiskalnoj i monetarnoj politici. Oprezne mjere monetarnih vlasti, kao i naponi, iako ograničeni, na smanjivanju fiskalnog deficita, pridonijeli su pozitivnim očekivanjima gospodarskih subjekata i pružili potporu funkcioniranju tržišnih mehanizama.

Raspoloživi ljudski i fizički kapital

Nastavljene su reforme obrazovnog sektora u okviru Plana razvoja sustava odgoja i obrazovanja za razdoblje 2005. – 2010. Poduzeti su daljnji koraci za poboljšanje kvalitete obrazovanja na svim razinama, uključujući i obrazovne programe za nastavnike. U tijeku je postupak upućivanja Hrvatskog kvalifikacijskog okvira Europskom kvalifikacijskom okviru. Visoko obrazovanje dodatno je usklađeno s načelima bolonjskoga procesa, iako je u sektoru terciarnog obrazovanja općenito i dalje prisutna neučinkovitost, loše upravljanje i nedostatak sredstava. Infrastruktura informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) relativno je dobro razvijena, s visokim stopama uvođenja interneta i širokopojasnog interneta.

Vlada i dalje provodi politike tržišta rada na temelju Programa gospodarskog oporavka i Nacionalnoga plana za promicanje zapošljavanja. Mjere obuhvaćaju obuku i potpore za zapošljavanje za mlade osobe bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlene osobe, starije osobe i osjetljive skupine. Strukturni problemi i dalje su prisutni na tržištu rada, što pokazuje i visoka stopa nezaposlenosti mladih, kao i niske stope zaposlenosti i sudjelovanja. *Općenito*, strukturne slabosti na tržištu rada i dalje predstavljaju glavne izazove.

Investicije su nastavile oštro padati u 2010., uglavnom zbog pada građevinskih aktivnosti. Kao udio u BDP-u, investicije su pale sa 24,9 % u 2009. na 21,6 % u 2010. Pad investicija u prerađivačku i proizvodnu industriju narušio je izgledе za brže tehnološke promjene,

---

⁵ Švicarski franak je između 1. listopada 2010. i 19. rujna 2011. aprecirao 13,4 % u odnosu na kunu). To je predstavljalo 16 % svih bankovnih zajmova indeksiranih ili denominiranih u stranoj valuti u prvom kvartalu 2011. (i 12 % svih bankovnih zajmova).

raznovrsniju strukturu proizvodnje i veći izvozni potencijal. Javne investicije malo su usporene, ali su i dalje ostale značajne, osobito u mrežu autocesta. Najveći dio ukupnih priljeva direktnih stranih ulaganja (tijekom razdoblja od 2003. – 2010.) odnosi se na financijski sektor (37 %), nakon čega slijedi proizvodnja (21 %) i trgovina na veliko i malo (17 %). I dalje se nastavlja dugotrajni nedostatak greenfield investicija. U listopadu 2010. godine Vlada je predstavila katalog od 30 investicijskih projekata u javnom sektoru, vrijednih 13,85 milijardi eura. Projekte iz područja energije, turizma, gospodarenja vodama i prometne infrastrukture trebale bi provoditi javne tvrtke i lokalne vlasti. Ostaje nejasno kada će početi radovi na ovim projektima, budući je Vlada osigurala tek mali dio potrebnih sredstava. *Općenito*, investicije su smanjene u kontekstu recesije te se i dalje koncentriraju u sektoru prometne infrastrukture i u sektoru usluga.

Struktura sektora i poduzeća

Restrukturiranje brodogradilišta u poteškoćama predstavlja ključan prioritet u pristupnom procesu. Privatizacija brodogradilišta je u završnoj fazi. Jedno od pet brodogradilišta vratilo je državnu potporu koju je primalo od ožujka 2006. i, prema pravilima o državnim potporama, više se ne smatra brodogradilištem u poteškoćama. Provedba Nacionalnog programa restrukturiranja (NPR) industrije čelika prekinuta je globalnom ekonomskom krizom i više nije potrebna. Nad jednom od željezara trenutačno se provodi postupak stečaja. Privatni investitor u drugoj željezari odlučio je vratiti državnu potporu (*vidi Poglavlje 8.*). Ostvaren je samo ograničeni napredak u restrukturiranju željezničke tvrtke u državnom vlasništvu (smanjenje zaposlenih) i privatiziranju njezinih tvrtki kćeri. Željeznice i dalje primaju visoke iznose proračunskih potpora. *Općenito*, iako je nastavljena privatizacija brodogradilišta, sada su potrebni dodatni napor za dovršetak postupka. Potrebni su trajni napor kako bi se završilo restrukturiranje sektora željeznica, kako bi im se osigurala dugoročna održivost i konkurentnost.

Dodatno je liberalizirana industrija telekomunikacija. Hrvatska agencija za telekomunikacije nastavila je poticati tržišnu konkurentnost poboljšanjem pristupa tržištu za nove pružatelje usluga. To je dovelo do daljnjeg snižavanja cijena te do većeg izbora tarifnih paketa za kupce. Liberalizacija energetskega sektora i dalje postupno napreduje i propisana su pravila za mrežu prijevoza i distribucije plina. Ipak, na tržištima plina i električne energije i dalje dominira jedan dobavljač, što sprečava učinkovitu tržišnu utakmicu. Nema napretka u restrukturiranju velike tvrtke za električnu energiju. *Općenito*, unatoč daljnjim pravnim i regulatornim prilagodbama, tržišnu utakmicu u mrežnim industrijama i dalje ograničavaju dominantni dobavljači.

Ionako dominantan sektor usluga povećao je svoj udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti sa 68,2 % u 2009. na 68,8 % u 2010. Udio industrije porastao je sa 18,4 % na 19,0 %, a udio sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva s 5,4 % na 5,5 %. Ti su porasti ostvareni na račun građevinarstva, čiji je udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti pao s 8,0 % u 2009. na 6,7 % u 2010. godini. Udio sektora građevinarstva u ukupnoj zaposlenosti pao je s 8,8 % u 2009. na 7,5 % u 2010. godini, a udio sektora industrije s 19,5 % na 19,0 %, dok je udio sektora poljoprivrede porastao s 13,9 % na 14,9 %.

U prva tri kvartala 2010. mala i srednja poduzeća (MSP) činila su 67,2 % ukupne zaposlenosti i 52,2 % ukupnih investicija. MSP su ostvarila 51 % bruto dobiti i više od 45 % ukupnog izvoza. Osim bruto dobiti, gdje je njihov udio opao, svi drugi pokazatelji su se poboljšali u odnosu na prethodnu godinu. Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR) dodatno je financijski ojačana kako bi povećala povoljne zajmove sektoru MSP-a. Ipak, sektor je i dalje suočen s neprikladnim regulatornim okvirom i neučinkovitim javnom upravom. I dalje je

otežan pristup dugoročnom financiranju, osobito za novoosnovana poduzeća. *Općenito*, Vlada i dalje podupire sektor MSP-a, čiji je relativni udio u ukupnom gospodarstvu povećan.

Utjecaj države na konkurentnost

Ojačana je uloga Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u području antitrusta i kontrole koncentracija. Administrativne sposobnosti i provođenje politike tržišnog natjecanja dalje je unapređeno. Državne potpore ostale su nepromijenjene na visokih 2,4 % BDP-a u 2010., a velik dio i dalje odlazi tvrtkama koje ostvaruju gubitke. Iako su horizontalne potpore povećane u odnosu na sektorske potpore, one i dalje predstavljaju samo mali dio u ukupnim potporama. *Općenito*, interveniranje države u sektoru poduzetništva i dalje je znatno.

Gospodarska integracija s EU-om

Hrvatska je gospodarstvo otvorenoga tržišta u kojem ukupna trgovina robama i uslugama u 2010. čini oko 77 % BDP-a. Iako je taj omjer za 2 postotna poena viši nego u 2009. godini, još uvijek je značajno ispod razine od 92 % iz 2008. Osim izvoza strojeva i transportne opreme (uglavnom brodova), turizam je i dalje najveći izvor izvoznih prihoda i u 2010. je ponovno ostvario 14 % BDP-a. EU je i dalje ostao najveći trgovinski partner Hrvatske. Njegov udio u ukupnom hrvatskom izvozu i uvozu u 2010. ostao je relativno stabilan na 61 %, odnosno 60 %. Zemlje CEFTA-e činile su 10,3 % ukupne hrvatske trgovine u 2010., što je blago ispod njihovog udjela u 2009. godini. 94 % svih priljeva direktnih stranih ulaganja dolazi iz država članica EU-a. *Općenito*, integracija s EU-om u području trgovine i investicija ostala je visoka.

Prosječni realni efektivni tečaj na međugodišnjoj razini za 2010., ako se kao deflator koriste potrošačke cijene, pao je za 1,4 %, uglavnom zbog nominalne deprecijacije kune u odnosu na košaru valuta glavnih trgovinskih partnera, a dijelom i zbog manjeg porasta domaćih potrošačkih cijena u odnosu na strane. Ipak, prosječni realni efektivni tečaj, ako se kao deflator koriste proizvođačke cijene, blago je porastao na međugodišnjoj razini (0,2 %), unatoč nominalnoj efektivnoj deprecijaciji. Ako se kao deflator koristi jedinični trošak rada, u prva tri kvartala 2010. došlo je do deprecijacije realnog efektivnog tečaja kune za 4,9 % na međugodišnjoj razini. Jedinični trošak rada smanjen je zbog toga što je zaposlenost pala snažnije od BDP-a, te zbog opadanja naknada po zaposlenome. *Općenito*, standardni pokazatelji ukazuju, u bilanci, na određena poboljšanja hrvatske međunarodne cjenovne konkurentnosti u 2010. godini.

4. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBVEZA KOJE PROIZLAZE IZ ČLANSTVA

U ovom se dijelu ispituje sposobnost Hrvatske da preuzme obveze koje proizlaze iz članstva – tj. pravnu stečevinu izraženu u Ugovorima, sekundarnom zakonodavstvu i politikama Unije. U njemu se također analizira administrativna sposobnost Hrvatske za provedbu pravne stečevine. Analiza slijedi strukturu 33 poglavlja pravne stečevine. Ocjena Komisije za svaki sektor odnosi se na ostvareni napredak u razdoblju izvješćivanja te se ukratko donosi opća razina pripremljenosti.

4.1. Poglavlje 1.: Slobodno kretanja roba

Može se izvijestiti o dobrom napretku prema usklađivanju s **općim načelima**. Iako je Hrvatska postigla napredak u provedbi Akcijskoga plana za usklađivanje s člancima od 34. do 36. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), potrebno je poboljšati izvješćivanje Komisije.

U odnosu na područje **horizontalnih mjera**, može se izvijestiti o dobrome napretku. Ljudski potencijali Odjela za koordinaciju unutarnjeg tržišta Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva pojačani su zapošljavanjem dva dodatna zaposlenika. U pripremi je daljnja revizija Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti kako bi se hrvatski pravni okvir u potpunosti uskladio s novom horizontalnom pravnom stečevinom EU-a.

U području *normizacije*, može se također izvijestiti o dobrome napretku. Hrvatski zavod za norme (HZN) preuzeo je gotovo sve europske norme. HZN je odabran kao tijelo koje provodi prijavljivanje na koje upućuje Sporazum o tehničkim zaprekama u trgovini (WTO/TBT).

U području *ocjenjivanja sukladnosti*, može se izvijestiti o određenome napretku u vezi s usvajanjem odgovarajućih pravilnika o CE oznaci i određivanju tijela za ocjenjivanje sukladnosti.

U području *akreditacije*, također je ostvaren dobar napredak. Hrvatska akreditacijska agencija (HAA) pripremila je sve dokumente koji su Europskoj organizaciji za akreditaciju (EA) potrebni za redovitu ponovnu procjenu koja će biti provedena tijekom 2011. HAA je do sada akreditirala ukupno 247 tijela za ocjenjivanje sukladnosti.

Usklađivanje s pravnom stečevinom u području *mjeriteljstva* je napredno. Najvažnije neriješeno pitanje u ovom području još uvijek je prenošenje nadležnosti za znanstveno mjeriteljstvo na nacionalni mjeriteljski institut. Statut Hrvatskoga mjeriteljskog instituta (HMI) usvojen je u ožujku 2011., ali još nije imenovan ravnatelj.

U vezi s *nadzorom nad tržištem*, ostvaren je daljnji napredak u odnosu na administrativnu sposobnost i provedbene mjere Državnog inspektorata. Usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a u području nadzora nad tržištem napreduje.

Općenito, u području horizontalnih mjera, Hrvatska je osigurala odgovarajuće strukture za usklađivanje sa zakonodavstvom EU-a.

Ostvaren je dobar napredak u vezi sa **zakonodavstvom za proizvode starog pristupa** donošenjem niza propisa. Potrebni su daljnji naponi kako bi se postiglo potpuno usklađivanje i provođenje zakonodavstva, posebice u područjima instituta „data exclusivity“ i nepostojanju financijskog interesa zaposlenika Agencije za lijekove i medicinske proizvode u farmaceutskoj industriji; kliničkog ispitivanja lijekova za ljudsku uporabu; dobre laboratorijske prakse i aerosolnih raspršivača.

Usklađenost s pravnom stečevinom EU-a **novog i općeg pristupa** dobro napreduje. U mnogim su proizvodnim sektorima doneseni novi ili revidirani propisi kojima se preuzima pravna stečevina EU-a (npr. elektromagnetska kompatibilnost, eksplozivne tvari, strojevi i sigurnost igračkaka). Međutim, potrebni su daljnji naponi, osobito u pogledu građevnih proizvoda, medicinskih proizvoda, tlačne opreme, jednostavnih tlačnih posuda te plinskih aparata.

Određeni napredak je postignut u vezi s **proceduralnim mjerama**, gdje je usklađenost napredovala. Potrebno je ojačati središnju kontaktnu točku koja je ustanovljena pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva radi olakšavanja suradnje između Ministarstva i ostalih odjela središnje državne uprave i gospodarskih subjekata. Potrebni su

daljnji naponi za potpuno prenošenje pravne stečevine EU-a koja se odnosi na nabavu i posjedovanje oružja.

Zaključak

U području *slobodnog kretanja robe* ostvaren je dobar napredak. Usklađenost s pravnom stečevinom EU-a u ovome poglavlju dobro je uznapredovalo. Međutim, potrebni su daljnji naponi, osobito u pogledu preostalog revidiranja horizontalnog zakonodavstva, kao i novog i starog pristupa zakonodavstva za proizvode, kako bi se nacionalno zakonodavstvo u potpunosti uskladilo s pravnom stečevinom EU-a.

4.2. Poglavlje 2.: Sloboda kretanja radnika

Hrvatska uvelike ispunjava zahtjeve pravne stečevine EU-a u području **pristupa tržištu rada**.

Može se izvijestiti o nastavljenom napretku prema budućem sudjelovanju u mreži **EURES** (Europske službe za zapošljavanje). Organizacijska struktura Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje (HZZ) je prilagođena, ojačana je njegova administrativna sposobnost i prilagođen njegov IT sustav, kako bi se po pristupanju EU mogao povezati s Europskim portalom za mobilnost poslova. Za savjetnike EURES-a organizirane su razne edukacijske aktivnosti. HZZ je otvorio dva nova Migracijska informacijska centra u prekograničnim regijama i pojačava njihove aktivnosti. Pri kraju su pripreme u ovome području.

Što se tiče **koordinacije sustava socijalne sigurnosti**, nastavljen je dobar napredak. Uloženi su daljnji naponi za razvijanje administrativne sposobnosti za primjenu pravne stečevine u ovome području. Međuinstitucionalna radna skupina sastaje se jednom mjesečno. Hrvatska nastavlja sudjelovati kao promatrač u priprema za projekt EESSI (o elektroničkoj razmjeni podataka prema novim uredbama EU) i donijela je potrebne tehničke odluke kako bi se od dana pristupanja u EU mogla pridružiti EESSI. Službenicima u državnoj upravi omogućeno je sustavno usavršavanje. Još uvijek se očekuje potrebna procjena dodatnih financijskih troškova zdravstvene zaštite koje treba uzeti u obzir pri planiranju internog proračuna. Pripreme u ovome području dobro napreduju.

Nastavljaju se pripreme za uvođenje **europske iskaznice zdravstvenog osiguranja** nakon pristupanja EU.

Zaključak

Nastavljen je napredak u području *slobode kretanja radnika*, a u tijeku su pripreme za primjenu pravne stečevine EU-a. Potrebno je nastaviti obraćati pozornost na jačanje administrativne sposobnosti u pogledu koordinacije sustava socijalne sigurnosti.

4.3. Poglavlje 3.: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga

U području **prava poslovnog nastana i slobodnog pružanja prekograničnih usluga** može se izvijestiti o određenom napretku. Posebice napreduje rad na prenošenju Direktive o uslugama u nacionalno zakonodavstvo u skladu s odgovarajućim Akcijskim planom, iako su još potrebni daljnji naponi za provedbu spomenute Direktive.

Završene su pripreme horizontalnog zakonodavstva kojim se prenose glavna načela Direktive o uslugama. Donesen je Zakon o uslugama koji je stupio na snagu u srpnju 2011. Završen je analitički pregled usklađenosti nacionalnog zakonodavstva s europskim, iako je još preostalo donošenje nekoliko zakonodavnih izmjena i dopuna sektorskog zakonodavstva koje se odnosi na Direktivu o uslugama. Započele su pripreme za uspostavu jedinstvene kontaktne točke koja je predviđena Direktivom o uslugama.

Potrebno je neprekidno nadograđivati i jačati administrativnu sposobnost i suradnju institucija koje rade na provedbi Direktive o uslugama. Većina nadležnih tijela imenovala je koordinate nadležne za usluge. U pogledu administrativne sposobnosti Odjela za razvoj usluga na unutarnjem tržištu, on je u potpunosti kadrovski popunjen u skladu s trenutnom organizacijskom strukturom Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva. Odjel ulaže napore u obuku svojih vlastitih zaposlenika i zaposlenika iz ostalih nadležnih institucija koje se bave uslugama, posebice onih iz Hrvatske gospodarske komore, tj. zaposlenika koji rade na jedinstvenoj kontaktnoj točki.

Hrvatska je poduzela neke mjere u vezi s usklađivanjem sektorskih zakona s člancima 49. i 56. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) (i s Direktivom o uslugama gdje je to relevantno). Izmijenjen je i dopunjen Zakon o odvjetništvu, koji detaljnije uređuje posebnu odgovornost članova odvjetničkog društva koje je osnovano kao društvo s ograničenom odgovornošću. Izmjene i dopune Zakona o odvjetništvu također redefinišu članak koji propisuje prekogranično pružanje odvjetničkih usluga. Te odredbe primjenjuju se nakon ulaska Hrvatske u EU. Međutim, neka ograničenja koja utječu na obavljanje odvjetničke djelatnosti i odvjetnika matične države i odvjetnika koji se bave prekograničnim aktivnostima ostaju usvojena u konačnom tekstu, kao što su zahtjevi pravnog oblika, te šestomjesečno pravilo i pravilo o jednom uredu. Također je izmijenjen i dopunjen Zakon o privatnoj zaštiti.

U području **poštanskih usluga**, gdje je zakonska usklađenost s pravnom stečevinom EU-a i dalje dobro uznapredovala, postignut je određeni napredak. Iako je Hrvatski sabor potvrdio nekoliko međunarodnih sporazuma u području poštanskih usluga, potrebno je uložiti daljnje napore kako bi se završilo usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a, posebice u vezi s izmjenama i dopunama koje je donijela Treća poštanska direktiva. Nadalje, postoji potreba za pravnom sigurnošću u vezi s primjenom postojećeg nacionalnog zakonodavstva na dobrobit licenciranih poštanskih usluga.

Na temelju svog strateškog okvira, Hrvatska pošta, koja je imenovana službenim pružateljem univerzalnih usluga, donijela je novi poslovni plan za 2011. godinu, čiji je cilj priprema za potpunu liberalizaciju tržišta poštanskih usluga. Administrativna sposobnost u smislu broja i kvalifikacija zaposlenih u Odjelu za poštanske usluge Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM) na zadovoljavajućoj je razini. Međutim, potrebna je dodatna obuka zaposlenih, posebice u vezi s vrlo specifičnim regulatornim pitanjima kao što su odvajanje troškovnog računovodstva i alokacija troškova.

U području **uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija** primijećen je dobar napredak. Nekoliko Zakona izmijenjeno je i dopunjeno u svrhu njihovog usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a, uključujući Zakon o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija, Zakon o primaljstvu, Zakon o sestrinstvu i Zakon o odvjetništvu. Nadalje, postignut je značajan napredak u vezi s nastavnim planom i programom, posebice na Sveučilištu u Zagrebu. Međutim, potreban je daljnji rad na ostalim nastavnim programima.

Potrebno je donijeti daljnje izmjene i dopune Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima.

Zaključak

Postignut je daljnji napredak u ovom poglavlju, gdje je usklađenost s pravnom stečevinom općenito zadovoljavajuća. Za potpuno usklađivanje potrebno je nastaviti rad u području uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija, te na prenošenju Direktive o uslugama. Potrebno je nastaviti rad na jačanju administrativne sposobnosti regulatora za poštanske usluge i svih institucija koje provode Direktivu o uslugama.

4.4. Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala

U području **slobode kretanja kapitala**, gdje je hrvatsko zakonodavstvo već uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom, postignut je daljnji napredak. Od siječnja 2011. Hrvatska je liberalizirala depozitne poslove rezidenata u inozemstvu. Međutim, ostaju ograničenja vezana uz kupnju poljoprivrednog zemljišta i zemljišta unutar zaštićenih dijelova prirode za građane EU-a, te uz posebna prava Vlade.

U području **platnih sustava** može se izvijestiti o dobrom napretku. Novi Zakon o platnom prometu i provedbeno zakonodavstvo stupili su na snagu u siječnju 2011., osim odredaba koje uređuju funkcioniranje hrvatskog platnog sustava kao države članice EU, što će se početi primjenjivati pristupanjem Hrvatske EU. Novi Zakon o elektroničkom novcu koji prenosi Direktivu o elektroničkom novcu (Direktiva 2009/110/EZ) stupio je na snagu u siječnju 2011. Relevantno sekundarno zakonodavstvo doneseno je u ožujku 2011.

U području **borbe protiv pranja novca** može se izvijestiti o određenom napretku. Pojačana je suradnja između financijsko-obavještajne jedinice (FOJ) i tijela za izvješćivanje. Nastavljene su aktivnosti zajedničke obuke s tijelima za izvješćivanje. (*Također pogledati Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i sigurnost*)

Zaključak

Daljnji napredak postignut je u području *slobode kretanja kapitala* u području usluga plaćanja, liberalizacije kretanja kapitala i borbe protiv pranja novca. Općenito, zakonodavno usklađivanje gotovo je završeno. Potrebni su trajni naponi za postizanje potpune liberalizacije kretanja kapitala i konsolidacije zakonodavstva u području borbe protiv pranja novca.

4.5. Poglavlje 5.: Javna nabava

Određeni napredak postignut je u pogledu **općih načela**. U srpnju 2011. Hrvatska je donijela novi Zakon o javnoj nabavi (ZJN), čime je završila svoje usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a. Osim Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, doneseni su svi potrebni sektorski zakoni u području koncesija.

Što se tiče *administrativne sposobnosti*, Uprava za sustav javne nabave pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, zajedno s drugim ključnim institucijama nastavila je učinkovito provoditi politiku javne nabave. Uspješno je proveden ažurirani Akcijski plan provedbe Strategije razvoja sustava javnih nabava. Bolji mehanizmi koordinacije i obuka ključnih sudionika u sektoru doprinijeli su poboljšanju transparentnosti i odgovornosti

sustava. Ugovaratelji i ugovorni subjekti (posebice tvrtke u državnom vlasništvu) te gospodarski subjekti trebaju dalje poboljšavati sposobnosti i učinkovito provoditi postupke na svim razinama.

Ministarstvo financija učinkovito je vodilo Registar koncesija i nastavilo je provoditi smjernice koje se na njega odnose. Potrebni su daljnji naponi kako bi se završila harmonizacija sekundarnog zakonodavstva koje se odnosi na Zakon o koncesijama i poboljšala administrativna sposobnost Odjela za koncesije.

Nastavljen je proces jačanja Agencije za javno-privatno partnerstvo (AJPP). U prosincu 2010. donesen je Pravilnik o ustroju i vođenju Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu. Osim toga, Vodič za javno-privatno partnerstvo izrađen je i objavljen u skladu s novim zakonodavnim sustavom. Zaposlenici AJPP-a sudjelovali su u tečajevima obuke u području koncesija i JPP u suradnji s drugim ključnim institucijama u sektoru.

Tijekom prve godine svog djelovanja Ured za središnju javnu nabavu postupno je razvio svoje kapacitete. Potpisani su sporazumi o suradnji s nekoliko institucija i znanstvenika kako bi se usmjerila suradnja i poboljšala učinkovitost postupaka. Ured za središnju javnu nabavu trenutno zapošljava 14 državnih službenika (od kojih je dvoje privremeno dodijeljeno). Međutim, potrebno je dalje jačati administrativnu sposobnost i poboljšavati kvalitetu natječajne dokumentacije.

Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave nastavila je ulagati napore u poboljšanje upravljanja sustavom **pravnih lijekova**. Transparentnost i odgovornost Državne komisije značajno je poboljšala nova, ažurirana web stranica. U travnju je Državna komisija zaposlila tri nova pravna savjetnika. Zaposlenici Državne komisije zajedno s Upravom za sustav javne nabave i Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva aktivno su sudjelovali u brojnim radionicama i seminarima. Potrebno je uložiti daljnje napore u razvoj kapaciteta Državne komisije.

Zaključak

Općenito, nastavljen je napredak u području *javne nabave*. Usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a je u tijeku i bliži se završetku. Posebnu pozornost treba obratiti na usklađenost sekundarnog zakonodavstva s novim Zakonom o javnoj nabavi, pri čemu treba održavati mehanizme koordinacije i poboljšavati sposobnosti institucija u sektoru pomoću trajne izobrazbe i stručnog usavršavanja njihovih zaposlenika.

4.6. Poglavlje 6.: Pravo trgovačkih društava

U području **prava trgovačkih društava** ostvaren je određeni napredak. Hrvatsko je zakonodavstvo u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom EU-a. Izmijenjen je i dopunjen Zakon o trgovačkim društvima kako bi se hrvatsko zakonodavstvo uskladilo s pravnom stečevinom EU-a u ovom području. Međutim, i dalje su prisutne neke nedosljednosti, posebice u vezi s pravima dioničara.

U području **računovodstva** ostvaren je napredak. Zakonodavstvo je u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom EU-a. Hrvatski Odbor za standarde financijskoga izvještavanja nastavlja objavljivati prijevode Međunarodnih računovodstvenih standarda, Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI), te tumačenja Odbora za tumačenje

međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC) i Regulatornog odbora za računovodstvo (ARC).

U području **revizije** ostvaren je dobar napredak. Odbor za javni nadzor revizije i tijelo zaduženo za kontrolu kvalitete nastavljaju ostvarivati napredak u svojim poljima. Tijelo zaduženo za kontrolu kvalitete prešlo je s upitnika svim revizorskim tvrtkama na prve terenske posjete, opet svim tvrtkama. Konkretnije, redovite terenske revizije uslijedit će nakon ovog općeg pregleda. Tijelo zaduženo za kontrolu kvalitete sada ima četiri visokokvalificirana inspektora, a u tijeku je zapošljavanje petog inspektora.

Odjel za financijsko izvještavanje pri Ministarstvu financija koji pruža tehničku podršku Odboru za javni nadzor revizije ima troje zaposlenih. U siječnju 2011. Europska je Komisija priznala ekvivalentnost sustava nadzora revizije u Hrvatskoj. Države članice sada se mogu osloniti na nadzor hrvatskog revizorskog sustava.

Zaključak

U području *prava trgovačkih društava* može se općenito izvijestiti o napretku. Usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a je u tijeku. Sve institucije trebaju izvršavati svoje zadaće te nastaviti razvijati svoje vještine i izvedbu.

4.7. Poglavlje 7.: Pravo intelektualnog vlasništva

U području **autorskoga prava i srodnih prava i prava industrijskog vlasništva**, Hrvatska u velikoj mjeri već ispunjava uvjete pravne stečevine EU-a.

U području **provedbe prava**, može se izvijestiti o vrlo dobrom napretku. U tijeku je međuagencijska suradnja koja pokazuje poseban napredak u području javne svijesti što je u skladu s najboljom europskom praksom u tom području. Platforma za suradnju također ulaže napore u održavanje i razvoj metoda za prikupljanje i analizu statistike o provedbi prava i operativnoj suradnji. Pojedinačna tijela za provedbu prava u svojim su područjima intenzivirala aktivnosti izobrazbe, kao i regionalnu i međunarodnu suradnju.

U području intelektualnog vlasništva, daljnji naglasak treba staviti na sposobnost policije i tužilaštva za pokretanje većih slučajeva, te na podizanje javne svijesti o intelektualnom vlasništvu. Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV) ima dobru administrativnu sposobnost. Međutim, kako bi se spriječilo kašnjenje, još uvijek je potrebno ojačati sredstva, a posebno financiranje Žalbenog vijeća koje pruža pravo žalbe protiv prvostupanjskih odluka Zavoda.

Zaključak

Postignut je daljnji napredak u području prava intelektualnog vlasništva. Usklađenost s pravnom stečevinom EU-a u području *prava intelektualnog vlasništva* doseglo je vrlo visoku razinu. Potrebno je ojačati opću svijest o pravima intelektualnog vlasništva.

4.8. Poglavlje 8.: Tržišno natjecanje

U području **anti-trusta i kontrole koncentracija** između poduzetnika, može se izvijestiti o napretku. Novi Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja koji je stupio na snagu u listopadu 2010. osigurava hrvatskoj Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) nove alate za provođenje

pravila o tržišnom natjecanju u Hrvatskoj. Donesen je niz provedbenih uredbi, posebice Uredba o kriterijima za izricanje kazneno-upravne mjere i Uredba o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere. Sa 55 zaposlenih AZTN ima dobre administrativne sposobnosti, ali one se mogu dalje jačati kroz upravljanje i edukaciju, posebno u borbi protiv kartela i u području zlouporabe vladajućeg položaja.

Od 1. listopada 2010. AZTN je donio 37 odluka u predmetnima anti-trusta i kontrole koncentracija između poduzetnika, što uključuje 7 odluka o sporazumima, 3 o vladajućem položaju, 12 o koncentracijama te 15 mišljenja. AZTN je nastavio s upućivanjem ocjena nacрта prijedloga zakona i ostalih stručnih mišljenja Vladi. Napredak je ostvaren u vezi s promicanjem tržišnog natjecanja. Napreduju pripreme u području anti-trusta, uključujući koncentracije.

Određen napredak bilježi se na području **državnih potpora**. AZTN je riješio 73 predmeta, od kojih se 21 odnosio na programe potpora, a 10 na pojedinačne potpore, 4 su se odnosila na zakonske akte koji su sadržavali državne potpore, a 38 je predmeta bilo u području promicanja zaštite tržišnog natjecanja u području državnih potpora. Osnovna postupovna načela sustava kontrole državnih potpora usklađena su s pravnom stečevinom EU-a.

Novi Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji stupio je na snagu u prosincu 2010. Ovaj je Zakon osigurao usklađenost financiranja javne televizije HRT s pravilima o državnim potporama Europske unije, posebno u odnosu na definiranje javne usluge i poštivanje tržišnih načela od strane javnih televizija.

Što se tiče sektora čelika, jedna od dvije željezare koje su obuhvaćene pravilima o državnim potporama, Željezara Split, obustavila je proizvodnju i pokrenula stečaj. Druga željezara, CMC Sisak, dobrovoljno je pristala na povrat državne potpore koju je primila. O detaljnom načinu povrata još uvijek se pregovara s hrvatskim vlastima.

U sektoru brodogradnje Hrvatska je postigla dobar napredak. Izrađeni su planovi restrukturiranja za sva brodogradilišta u teškoćama te su ih prihvatili i AZTN i Komisija. U pogledu brodogradilišta Uljanik, Komisija je zaključila da se više ne smatra brodogradilištem u teškoćama. AZTN i Europska komisija su u veljači 2011. prihvatili plan restrukturiranja za Brodosplit i BSO prihvatili su. U lipnju 2011. i AZTN i Komisija prihvatili su planove restrukturiranja brodogradilišta Brodotrogir, Kraljevica i 3. Maj. Međutim, niti jedan od ugovora o privatizaciji još nije potpisan.

Zaključak

Značajan napredak postignut je u području *politike tržišnog natjecanja*, posebno odobrenjem prihvatljivih programa restrukturiranja brodogradilišta u teškoćama. Međutim, niti jedan od ugovora o privatizacije još nije potpisan. Postignuta je visoka razina usklađenosti. Daljnji naponi potrebni su kako bi se nastavilo s razvojem provedbene evidencije AZTN-a u borbi protiv kartela nakon što je na snagu stupio novi Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja.

4.9. Poglavlje 9.: Financijske usluge

U području **bankarstva i financijskih konglomerata** ostvaren je daljnji napredak. Hrvatska je donijela Zakon o elektroničkom novcu i provedbeno zakonodavstvo, koji su stupili na

snagu u siječnju 2011., osim odredaba koje se odnose na članstvo u EU koje će se primjenjivati od pristupanja Hrvatske EU. Budući da je usklađivanje zakonodavstva u pogledu postupaka likvidacije zadovoljavajuće, ne može se izvijestiti o daljnjem napretku u tom području. U tijeku je rad na usklađivanju s najnovijom promjenom Direktive o kapitalnim zahtjevima III. Općenito, zakonodavstvo je u ovom području postiglo visoku razinu usklađenosti.

Daljnji napredak postignut je u području **osiguranja i strukovnih mirovina**, gdje je razina usklađenosti hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a već prilično visoka. Hrvatska je izmijenila i dopunila Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima u skladu s relevantnom pravnom stečevinom EU-a. Izmjenama i dopunama smanjena su ograničenja koja se odnose na ulaganja mirovinskih fondova te su stvoreni uvjeti za prekogranične aktivnosti zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. One su također omogućile sponsorima zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova da mogu odabrati upravitelja fonda i skrbnika iz drugih država EU, te tvrtkama koje upravljaju mirovinskim fondovima i financijskim institucijama koje djeluju kao njihovi skrbnici i koji imaju sjedište u Hrvatskoj da svoje usluge nude sponsorima zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u drugim državama EU. Te se odredbe primjenjuju do pristupanja Hrvatske EU.

U području **infrastrukture financijskog tržišta**, hrvatsko zakonodavstvo već ispunjava zahtjeve pravne stečevine EU-a.

U području **tržišta vrijednosnih papira i investicijskih usluga**, može se izvijestiti o određenom napretku. Zakonodavna usklađenost u ovom području već je jako uznapredovala. Hrvatska je nastavila donositi provedbeno zakonodavstvo. HANFA (Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga) je donijela nekoliko pravilnika i odluka u kojima se navode zahtjevi utvrđeni Zakonom o tržištu kapitala i drugim propisima.

Nakon revizije Direktive Prospekt, Hrvatska će trebati provesti Direktivu 2010/73/EU kojom se izmjenjuje Direktiva 2003/71/EZ te nastaviti s radom na tekućim i budućim revizijama nekoliko direktiva o tržištima vrijednosnih papira, koje treba provesti u svrhu prenošenja izmijenjenih direktiva.

Što se tiče administrativnih kapaciteta, Hrvatska narodna banka (HNB) nastavila je s programima obuke svojih zaposlenika i kadrova subjekata nadzora, posebice u vezi s Direktivom o kapitalnim zahtjevima. HANFA je nastavila ulagati napore u jačanje svoje administrativne sposobnosti, i to kroz programe obuke i povećanje broja zaposlenih (trenutno ima 134 zaposlenih, uključujući 8 vježbenika, u usporedbi s 125 zaposlenih početkom 2010.). Ona je također nastavila s provođenjem svoje kampanje za podizanje javne svijesti i edukaciju javnosti. HNB i HANFA nastavile su surađivati s domaćim i stranim regulatorima provedbom brojnih Memoranduma o razumijevanju. HANFA je također 2010. godine potpisala novi Memorandum o razumijevanju s Agencijom za nadzor osiguranja iz Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije. Potrebno je nastaviti jačanje administrativne sposobnosti oba regulatora.

Zaključak

U području *financijskih usluga* postignut je dobar napredak, i u pogledu usklađenosti zakonodavstva i u pogledu jačanja administrativne sposobnosti. Usklađenost je na visokoj razini.

4.10. Poglavlje 10.: Informacijsko društvo i mediji

Hrvatska je postigla dobar napredak u usklađivanju svoje politike, zakonodavstva i regulative s pravnom stečevinom EU-a u području **elektroničkih komunikacija i informacijske tehnologije**. Izmjene i dopune Zakona o elektroničkim komunikacijama donesene su u srpnju 2011. s ciljem usklađivanja s izmijenjenim regulatornim okvirom EU iz 2009. Prijelaz na digitalno emitiranje televizijskih programa odvijao se prema planu i završen je 2010. Dobro su uznapredovali postupci i propisi vezani uz analizu tržišta. Međutim, učestalo odlaganje uvođenja troškovno utemeljenih povećava zabrinutost.

Hrvatska je dostigla stopu penetracije širokopojasnog pristupa od 25,52% (18% fiksni, uglavnom ADSL, i 7,5% mobilni), što je dobro u usporedbi s prosjekom EU. Dok su tvrtke svih kategorija dobro povezane, posebice one s mobilnim širokopojasnim pristupom, kućanstva su još uvijek malo ispod prosjeka EU. Operator sa značajnom tržišnom snagom čvrsto drži položaj, što ukazuje primjerice činjenica da ostvaruje 79% prihoda na tržištu širokopojasnog pristupa.

„Krizni porez” na prihode od mobilnih usluga koji je uveden 2009. ostaje na snazi. On uglavnom utječe na sudionike koji su posljednji ušli na tržište, kao i na svakog mogućeg novog sudionika na tržištu. Bez obzira na zahtjeve, nije objavljena i upućena na javnu raspravu analiza njegovih štetnih učinaka na liberalizaciju tržišta. Postupci za dobivanje građevinske dozvole za infrastrukturu elektroničkih komunikacija još uvijek su spori unatoč ranijim naporima s tim u vezi.

Daljnji napredak postignut je u jačanju administrativne sposobnosti Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije. Obuka je provedena, a značajno ulaganje u daljnju edukaciju i obuku zaposlenih planirano je za 2011. Međutim, potrebno je ulagati stalne napore kako bi se agencija razvila u strateškog igrača koji ostvaruje ciljeve politike jednakih pravila za sve, uključujući povećanu transparentnost i dijalog sa zainteresiranim stranama. Opće pripreme u ovome području dobro su uznapredovale. Međutim, potrebno je uložiti veće napore za povećanje tržišnog natjecanja, posebice na tržištu širokopojasnog Interneta.

Pripreme u području **usluga informacijskog društva** dobro su napredovale. Hrvatska ima aktivnu ulogu u mnogim inicijativama EU u tom području. Osnovano je Vijeće za elektroničko poslovanje kako bi se omogućio doprinos privatnog sektora državnim politikama. Nadalje, razvija se nacionalno tijelo za nadzor i provedbu nacionalnih aktivnosti koje se odnose na Digitalnu agendu za Europu. Istaknuto je zanimanje za inicijativu Going Local. Potrebno je ukloniti nedostatke koji su utvrđeni pri usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a u području elektroničke trgovine.

U području **audiovizualne politike** može se izvijestiti o dobrom napretku. Novi Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji donesen je u prosincu 2010. u skladu s pravilima o državnim potporama u EU. Vijeće za elektroničke medije donijelo je nekoliko podzakonskih akata sa ciljem provedbe Zakona o elektroničkim medijima. U srpnju 2011. donesene su izmjene i dopune Zakona o medijima i Zakona o elektroničkim medijima, koje su usmjerene na osiguranje transparentnosti vlasništva u medijima. Izmjene i dopune Zakona o audiovizualnim djelatnostima također su donesene u srpnju 2011., čime se uvodi novi financijski poticaj za produkciju audiovizualnih djela u Hrvatskoj kao mjestu produkcije. Administrativna

sposobnost Agencije za elektroničke medije ojačana je zapošljavanjem novih stručnjaka. Također su potrebni daljnji napor za osiguranje i promicanje neovisnosti javne radiotelevizije i povećanje njezine transparentnosti. Potrebno je obratiti pozornost kako bi se zadržala postojeća regulativa koja dekriminalizira klevetu.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila dobar napredak u području *informacijskog društva i medija* i postigla visoku razinu usklađenosti s pravnom stečevinom EU-a u ovome poglavlju. Potrebno je uložiti daljnje napore za održavanje liberalizacije svih segmenata tržišta elektroničkih komunikacija kako bi se olakšao razvoj informacijskog društva te promicalo tržišno natjecanje na radiotelevizijskom tržištu i nezavisnost javne radiotelevizije.

4.11. Poglavlje 11.: Poljoprivreda i ruralni razvitak

Dobar napredak ostvaren je u pogledu **horizontalnih pitanja**. Hrvatska je dopunila zakonodavni okvir koji se odnosi na plaćanja u poljoprivredi, čime je u kampanji 2011. godine omogućena primjena nekih postupaka usklađenih s pravnom stečevinom EU-a. Potrebni su dodatni napor za dovršenje zakonodavnog okvira kako bi Hrvatska 2012. godine ispunila svoju obvezu o provedbi sustava nacionalnih izravnih plaćanja sličnog Zajedničkoj poljoprivrednoj politici.

Može se izvijestiti o dobrom napretku vezano uz razvoj Agencije za plaćanja kao i uspostavljanje Integriranog administrativnog i kontrolnog sustava, uključujući Sustav za identifikaciju zemljišnih čestica, iako postoji određeno kašnjenje u zapošljavanju kadrova. Potrebno je uložiti još napora usmjerenih ka pripremi za provedbu programa ruralnog razvoja, posebice u vezi s postupcima, tehničkim specifikacijama i programskom podrškom. Ostvaren je napredak u vezi s provedbom Sustava računovodstvenih podataka u poljoprivredi (FADN). Hrvatska treba povećati ljudske potencijale i financijske resurse kako bi osigurala potpunu provedbu Sustava računovodstvenih podataka u poljoprivredi.

U području **zajedničkog uređenja tržišta (ZUT) poljoprivrednih proizvoda** ostvaren je dobar napredak. Hrvatska je dodatno uskladila Zakon o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda s akcijskim planom za usklađivanje sa zajedničkim uređenjem tržišta. Hrvatska treba nastaviti ulagati napore kako bi se uspostavio u potpunosti operativan sustav po pristupanju Hrvatske EU. Hrvatska je uspostavila Registar vinograda.

U području **ruralnog razvitka** Hrvatska je započela s provedbom dodatnih mjera u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći za ruralni razvoj (IPARD). Međutim, Hrvatska mora poboljšati svoju apsorpcijsku sposobnost kako bi omogućila potpuno korištenje pretprijetnih fondova i nastaviti s pripremanjem za provedbu programa za ruralni razvoj nakon pristupanja Hrvatske EU.

Hrvatska bilježi napredak vezan uz usklađivanje pravne stečevine EU-a u područjima **politike kvalitete i ekološke poljoprivrede**.

Zaključak

U području *poljoprivrede i ruralnog razvitka* može se izvijestiti o dobrom napretku, osobito u vezi s uspostavom Agencije za plaćanja i Integriranog administrativnog i kontrolnog sustava, te zajedničkog uređenja tržišta. Općenito, pripreme teku prema predviđenom planu. U svim ovim područjima Hrvatska treba nastaviti ulagati napore za postizanje potpuno

operativnih i usklađenih sustava. Također su potrebni dodatni naponi za usklađivanje sustava poljoprivrednih potpora s pravnom stečevinom EU-a te za pripremu provedbe programa za ruralni razvoj nakon pristupanja Hrvatske EU. Hrvatska treba bez odlaganja poboljšati apsorpcijsku sposobnost glede iskorištavanja fondova za ruralni razvoj.

4.12. Poglavlje 12.: Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika

U području **opće sigurnosti hrane** nastavljen je dobar napredak. U tijeku je prenošenje, provedba i izvršenje pravne stečevine EU-a u području sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarne politike. Usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a dobro napreduje u svim područjima sigurnosti hrane. Pravilna provedba novih propisa podrazumijeva kontinuirani razvoj administrativne i nadzorne sposobnosti.

U sektoru **veterinarstva** može se izvijestiti o dobrom napretku uz donošenje provedbenih propisa u brojnim područjima. Zaposleni su dodatni službeni veterinari i provedena je obuka. Hrvatska je odlučila određene zadaće službenih kontrola prenijeti na akreditirane veterinarske organizacije. U tijeku su pripreme za izgradnju i opremanje graničnih inspekcijskih postaja. Međutim, Hrvatska treba nastaviti s naporima, posebice u pogledu izgradnje graničnih inspekcijskih postaja kao i završetka organiziranja službenih kontrola.

Napredak je postignut u području stavljanja na **tržište hrane i hrane za životinje**. Provodi se nacionalni program za unapređenje objekata za proizvodnju hrane životinjskoga podrijetla i nusproizvode životinjskog podrijetla. Važno je blisko praćenje završetka pojedinačnih planova za unapređenje objekata u skladu s prvobitnim rasporedom. Preostaju još značajni naponi u sektoru nusproizvoda životinjskog podrijetla, posebice u vezi sa sabiralištima i radom s materijalima visokog rizika.

Prenošenje i provedba **propisa o sigurnosti hrane i posebnih propisa o hrani za životinje** dobro napreduju.

Dobar napredak nastavljen je u pogledu **fitosanitarnih** pitanja. Usvojeni su provedbeni propisi vezani uz biljno zdravstvo i sredstva za zaštitu bilja. Hrvatska treba nastaviti s tim naporima, posebice u pogledu uspostavljanja graničnih inspekcijskih postaja i jačanja administrativnih sposobnosti.

U području **genetički modificiranih organizama (GMO)** može se izvijestiti o određenom napretku. Hrvatska je usvojila provedbene propise kojim ovlašćuje tijela koja će obavljati procjene rizika kod otpuštanja GMO-a u okoliš.

Zaključak

Postignut je dobar opći napredak u području sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarne politike, posebice u vezi s prenošenjem zakonodavstva EU i donošenjem provedbenih propisa. Prenošenje zakonodavstva pri kraju je u nekoliko sektora. Pripreme dobro napreduju. Potrebno je uložiti trajne napore u pogledu unapređenja objekata i njihova nadzora, izgradnje graničnih inspekcijskih postaja i sektora nusproizvoda životinjskog podrijetla. Važan je kontinuirani razvoj administrativne i nadzorne sposobnosti.

4.13. Poglavlje 13.: Ribarstvo

Hrvatska je nastavila postizati dobar napredak u područjima **upravljanja flotom i resursima te inspekcija i kontrole**. Hrvatska je usvojila provedbene propise u području gospodarskog ribolova, povlasticama za obavljanje gospodarskog ribolova, registra ribarske flote, kao i prikupljanja podataka. Ribarstveni monitoring centar nastavlja biti operativan, a zaposleno je i dodatno osoblje. Upis plovila za gospodarski ribolov u registar približava se završetku. Hrvatska treba nastaviti ulagati napore u vezi sa završetkom instalacije satelitskog sustava praćenja plovila i provedbom sheme ulaska i izlaska iz flote. Posebnu pozornost zahtijeva priprema potrebnih planova upravljanja kao i postupno ukidanje kategorije malog ribolova. Poboljšava se administrativna sposobnost i sposobnost kontrole, ali ju je potrebno još ojačati, posebice u pogledu zapošljavanja i obuke novih ribarskih inspektora za provođenje kontrola na moru i na obali.

U području **strukturnih mjera** ostvaren je dobar napredak. Administrativna tijela za provedbu Europskog fonda za ribarstvo su uspostavljena. Hrvatska dovršava nacionalnu strategiju za ribarstvo. Potreban je dodatan rad na operativnom programu.

U pogledu **tržišne politike** može se izvijestiti o dobrom napretku. Nastavljeno je prikupljanje podataka o vrstama, količinama i cijenama. Potrebno je povećati napore za osnivanje organizacija proizvođača i usklađivanje tržišnih standarda. Hrvatska je uskladila **državne potpore** s pravnom stečevinom EU-a.

U području **međunarodnih sporazuma** Hrvatska je nastavila provoditi sve preporuke Međunarodne komisije za očuvanje atlantskih tuna (ICCAT) kojima se uređuje ulov, uzgoj i trgovina tunom. Što se tiče Opće komisije za ribarstvo Sredozemlja (GFCM), Hrvatska nastavlja s radom ka usklađivanju svog nacionalnog pravnog okvira s preporukama koje je donijela Opća komisija za ribarstvo Sredozemlja (GFCM).

Zaključak

Hrvatska je nastavila ostvarivati dobar napredak u usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a u području *ribarstva*. Općenito, pripreme dobro napreduju. Potreban je trajni napor za provedbu zakonodavstva, posebice u pogledu upravljanja flotom i resursima, inspekcije i kontrole, te strukturne politike.

4.14. Poglavlje 14.: Prometna politika

U području **cestovnoga prometa** može se izvijestiti o napretku. Donesene su izmjene i dopune Zakona o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prijevozu, što dodatno doprinosi usklađenosti s pravnom stečevinom EU-a. Osim toga, Hrvatska radi na jačanju administrativnih sposobnosti inspekcije cestovnog prometa. Hrvatska treba dalje jačati svoju administrativnu sposobnost za provedbu pravne stečevine EU-a koja se odnosi na sigurnost prometa na cestama. Hrvatska trenutno primjenjuje nacionalna pravila u vezi s pristupom u djelatnost cestovnog prometa, što se Hrvatska obvezala ukinuti nakon pristupanja EU, kada će biti izravno primjenjiva relevantna pravna stečevina EU-a.

U području **željezničkoga prometa** ostvaren je dobar napredak. Ojačana je administrativna sposobnost regulatornog tijela za željeznice, koje je postalo operativno. Hrvatsko tijelo nadležno za sigurnost pod hitno treba razviti administrativnu sposobnost za provedbu

postupaka koji se odnose na izdavanje potvrda o sigurnosti željezničkih prijevoznika, posebice potvrdu o sustavima za upravljanje sigurnošću koja je potrebna za produljenje valjanosti potvrde, odobrenje vozila, dozvole vlakovođa za upravljanje željezničkim vozilom i registre, popis nacionalnih propisa o sigurnosti i njihovo izvješćivanje u bazu podataka NOTIFID Europske agencije za željeznice. Tijelo nadležno za istraživanje nesreća još nije operativno. Funkcionalno razdvajanje HŽ Infrastrukture i HŽ Holdinga nije još završeno, što i dalje predstavlja rizik za pristup tržištu i pošteno tržišno natjecanje. Tržište željezničkih usluga potpuno je otvoreno samo za hrvatska poduzeća, dok će se pristup prijevoznicima koji su licencirani u EU omogućiti na datum pristupanja EU. Pristup željezničkoj infrastrukturi u morskim i riječnim lukama još uvijek je otvoren samo za postojeću državnu željezničku kompaniju.

U području **prometa unutaršnjim plovnim putovima** postignut je napredak, koji je uslijedio nakon usvajanja Plana razvitka unutaršnjih plovnih putova Republike Hrvatske za razdoblje 2007.-2012. godine. Hrvatska sudjeluje u provedbi Dunavske strategije i u razvoju plovnog puta rijeke Save. Hrvatska usko surađuje s Međunarodnom komisijom za sliv rijeke Save posebice u uređenju riječnih obala i ostalim tehničkim pitanjima. Postignut je napredak u provedbi riječnog informacijskog sustava.

Potrebno je neznatno promijeniti novi Zakon o **kombiniranom prometu** s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom.

U području **zračnoga prometa** postignut je dobar napredak. Agencija za civilno zrakoplovstvo dobro radi. Završena je provedba prve faze Sporazuma o Europskom zajedničkom zračnom prostoru (ECAA) i nastavlja se rad na drugoj fazi. U području upravljanja zračnim prometom Hrvatska je postigla dobar napredak prenošenjem najvećeg dijela zakonodavnog okvira koji se odnosi na Jedinostveno europsko nebo i sudjeluje u integraciji svog zračnog prostora u Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe. Sabor je donio izmjene i dopune Zakona o zračnom prometu kako bi se osigurala usklađenost s pravnom stečevinom EU-a.

U području **pomorskoga prometa** može se izvijestiti o dobrome napretku. Završena je fizička uspostava Službe nadzora i upravljanja pomorskim prometom (VTMIS služba), ali ona još nije u potpunosti operativna. Hrvatska je na bijeloj listi pariškoga Memoranduma o razumijevanju. Hrvatska je postigla dobar napredak u pogledu administrativne sposobnosti vezane uz pomorsku sigurnost. Međutim, još nije dovršen prijenos funkcije nadzora države zastave broda resornom Ministarstvu, koje trenutno obavlja Hrvatski registar brodova. Hrvatska namjerava sudjelovati u programu **satelitske navigacije Galileo**.

Zaključak

Postignut je daljnji napredak postignut i općenito je razina usklađenosti u području *prometne politike* dobra. Još uvijek su potrebni dodatni naponi, posebice za nastavak rada na drugoj fazi Sporazuma o Europskom zajedničkom zračnom prostoru kako bi se dovršilo usklađivanje zakonodavstva u području zračnog prometa i osiguralo potpuno funkcioniranje tijela nadležnog za sigurnost željezničkog prometa te potpuna operativnost Službe nadzora i upravljanja pomorskim prometom (VTMIS služba).

4.15. Poglavlje 15.: Energetika

U području **sigurnosti opskrbe** ostvaren je napredak. Što se tiče formiranja obveznih zaliha nafte dostatnih za 90 dana, Hrvatska se priprema za ulaganja potrebna za provedbu svog plana koji je vezan uz sigurnost, formiranje i zadržavanje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata te njihovo skladištenje i regionalni raspored. S Njemačkom i Mađarskom potpisani su bilateralni međudržavni sporazumi o skladištenju obaveznih zaliha nafte i naftnih derivata. U pogledu sigurnosti opskrbe prirodnim plinom, Hrvatska je izgradila novi interkonekcijski plinovod s Mađarskom, koji je povezo sustave za transport plina dviju država. Osim toga, u tijeku su pripreme za izgradnju terminala za ukapljeni plin na otoku Krku. Hrvatska je nastavila izgradnju mreže za opskrbu prirodnim plinom prema jugu, a otvoren je drugi dio plinovodnog sustava Like i Dalmacije.

U pogledu **unutrašnjeg energetskeg tržišta** ostvaren je dobar napredak. Nastavljeno je usklađivanje energetske zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a, a zakonodavstvo vezano uz prenošenje Trećeg energetskeg paketa u fazi je savjetovanja zainteresiranih strana. Donesene su izmjene i dopune Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata, dok su u procesu donošenja izmjene i dopune Zakona o energiji, Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, Zakona o tržištu plina i Zakona o tržištu električne energije. Hrvatska je usvojila metodologiju u vezi s uslugama balansiranja električne energije. Na tržištu električne energije i plina dominantan položaj i dalje imaju pojedinačni opskrbljivači, ali trenutno u Hrvatskoj postoji pet aktivnih dobavljača električne energije. Hrvatska u skladu s Ugovorom o Energetskoj zajednici provodi zajedničke godišnje, mjesečne i dnevne aukcije prekograničnih aktivnosti sa Slovenijom i Mađarskom. U tijeku su pregovori sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom o sličnim zajedničkim aukcijama. Nije zabilježen razvoj u vezi s uspostavom regionalne koordinacije za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima u elektroenergetskoj mreži. Hrvatska treba ojačati neovisnost i ovlasti regulatornog tijela.

Što se tiče **obnovljivih izvora energije**, može se izvijestiti o određenom napretku. Vlada je izmijenila i dopunila provedbeno zakonodavstvo koje se odnosi na mjere za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Izmijenjen je i dopunjen Zakon o biogorivima kako bi bio u skladu s direktivom iz 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora energije. Stupilo je na snagu provedbeno zakonodavstvo koje se odnosi na posebne naknade za okoliš radi nestavljanja biogoriva na tržište. Hrvatska je postigla ograničeni napredak prema svoj cilju za 2010. godinu vezano uz proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora koji su obuhvaćeni poticajnim mjerama. Doneseni su provedbeni propisi kojima se izmjenjuje i dopunjuje minimalni udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i kogeneracije čija se proizvodnja potiče. Složen i dugotrajan administrativni postupak još uvijek ne djeluje poticajno na povećanje ulaganja u obnovljive izvore energije. Usklađivanje zakonodavstva je uznapredovalo, ali bit će potrebno uložiti značajne napore, posebice u poboljšanje administrativnih postupaka, ako Hrvatska želi postići svoj cilj od 20 % obnovljivih izvora energije u neposrednoj potrošnji do 2020.

U području **energetske učinkovitosti** ostvaren je određeni napredak. Nastavljena je provedba zakonodavstva o energetskeg pregledu zgrada i odobrenjima za provođenje energetskeg pregleda zgrada, posebice u vezi s obukom i akreditacijom stručnjaka. Međutim, nedovoljno razvijena administrativna sposobnost predstavlja problem i za promidžbu energetske učinkovitosti i za obnovljivu energiju.

U području **nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja** ostvaren je napredak. Regulatorna tijela, koja su formalno objedinjena u okviru Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, počela su funkcionirati kao jedinstvene institucije. Međutim, neki aspekti

inspekcije još uvijek su u rukama Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, što bi moglo dovesti u pitanje neovisnost regulatornog tijela za zaštitu od zračenja. Direktive Euratom-a o informiranju javnosti i o prijevozu radioaktivnog otpada i tvari još nisu prenesene. Još nije razvijen nacionalni plan djelovanja u izvanrednim okolnostima u slučaju nuklearnih nesreća. Još nije provedeno nekoliko uredbi, posebice u pogledu medicinske izloženosti i profesionalne izloženosti. Odobren je i djelomično proveden porast broja zaposlenih u Državnom zavodu za radiološku i nuklearnu sigurnost za 2011., a daljnji porast je predviđen za razdoblje 2012.-2103. Hrvatska treba predvidjeti premještanje svog skladišta radioaktivnog otpada, budući da postojeće skladište na Institutu Ruđer Bošković ne zadovoljava međunarodne standarde.

Zaključak

Općenito, određeni napredak postignut je u području *energetike* a razina usklađenosti s pravnom stečevinom EU-a je visoka. Potrebni su dodatni naponi, posebice u pogledu otvaranja tržišta električne energije i plina, ispunjavanja ciljeva EU vezanih uz obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost, kao i nuklearnu sigurnost. Potrebno je pojednostaviti administrativne postupke koji se odnose na obnovljive izvore i ojačati administrativnu sposobnost.

4.16. Poglavlje 16: Porezi

O određenom napretku može se izvijestiti na području **neizravnog oporezivanja**, stupanjem na snagu 1. travnja 2011. novoga Zakona o posebnom porezu na kavu čime je provedeno usklađivanje sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Hrvatsko je zakonodavstvo uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom EU-a, no daljnje je usklađivanje potrebno u području PDV-a, naročito u području primjene smanjenih stopa i izuzeća od poreza, slobodnih zona i posebnih programa, kao i na području *trošarina* u odnosu na nastanak obveze obračuna trošarine za ugljen, plin i električnu energiju i minimalnih stopa. Hrvatska također mora odredbe koje se odnose na oporezivanje automobila uskladiti s pravnom stečevinom.

Na području **izravnog oporezivanja** bilježi se određeni napredak. Hrvatska je započela postupak sklapanja bilateralnih sporazuma s ovisnim ili pridruženim teritorijima zemalja članica kako bi provela Direktivu 2003/48/EZ.

Može se izvijestiti o ograničenom napretku na području **administrativne suradnje i uzajamne pomoći**. Revidirana strategija Porezne uprave za razdoblje 2011. – 2015. donesena je u svibnju 2011. Pripreme za administrativnu suradnju i uzajamnu pomoć sa zemljama članicama uglavnom su dovršene, uključujući i osnivanje Središnjeg ureda za vezu i Ureda za vezu za trošarine. Nastavlja se osposobljavanje osoblja koje će biti dodijeljeno tim odjelima. Hrvatska treba dalje poboljšati svoju sposobnost kontrole u području trošarina, kako bi mogla učinkovito provesti nedavno usvojeno nacionalno trošarinsko zakonodavstvo.

Hrvatska je ostvarila ograničen napredak na području **operativnih kapaciteta i kompjutorizacije**. Uvedena je Zajednička komunikacijska mreža i Zajednički sustav veza (CCN/CSI) koji su postali operativni u prosincu 2010. (*vidi također: Poglavlje 29. – Carinska unija*). Hrvatska je jako napredovala u pripremama za informatičku međupovezanost, ali treba nastaviti jačati informatičke kapacitete porezne i carinske administracije.

Zaključak

Postignut je napredak u području *oporezivanja*. Razina hrvatske zakonodavne usklađenosti je vrlo visoka, no potrebni su daljnji naponi naročito u području PDV-a i trošarina. Hrvatska treba nastaviti jačati svoje administrativne kapacitete, uključujući informatičku međupovezanost.

4.17. Poglavlje 17: Ekonomska i monetarna politika

Ne može se izvjestiti o dodatnom napretku na području **monetarne politike** budući da zakonodavno usklađivanje još nije dovršeno.

Određeni napredak bilježi se na području **ekonomske politike**. Institucionalni i tehnički kapaciteti za razvoj srednjoročnog makroekonomskog i fiskalnog okvira kontinuirano se poboljšavaju. Pretpristupni ekonomski program (PEP) za razdoblje 2011.–2013. predstavlja sveobuhvatni i usklađeni makroekonomski i fiskalni okvir za ekonomsku politiku. Sačuvan je široki politički konsenzus o bitnim elementima tržišnog gospodarstva, ali potrebno je intenzivirati napore za provedbu nužnih strukturnih reformi. Fiskalno izvještavanje treba još bolje uskladiti sa standardima ESA95. Daljnji naponi na poboljšanju ekonomske politike bili bi od koristi.

Zaključak

Ostvaren je određeni napredak na području *ekonomske i monetarne politike* i općenito, usklađivanje s pravnom stečevinom na ovom području je dovršeno. Međutim, daljnji naponi na poboljšanju koordinacije ekonomske politike bili bi od koristi.

4.18. Poglavlje 18: Statistika

Može se izvjestiti o napretku na području **statističke infrastrukture**. Nastavlja se sa zapošljavanjem dodatnog osoblja. Općenito su pripreme na ovom području znatno unapredovale. Potrebno je znatno povećati odgovornost Državnog zavoda za statistiku (DZS) u izradi izvještaja o prekomjernom deficitu te bi DZS trebalo potaknuti da u tome preuzme glavnu metodološku ulogu.

Daljnji napredak postignut je na području **klasifikacija i registara**. DZS radi na poboljšanju kvalitete poslovnoga registra, posebno proširenjem pokrivenosti lokalnih jedinica i u manjoj mjeri poboljšanjem pokrivenosti grupa poduzeća. Objavljena je Nacionalna klasifikacija zanimanja koja je usklađena s ISCO08. Pripreme na ovom području napreduju.

Dobar napredak postignut je na području **statistike po sektorima**. U travnju 2011. uspješno je proveden popis stanovništva i kućanstava prema međunarodnim standardima. Prvi privremeni rezultati objavljeni su u lipnju. Što se tiče socijalne statistike, podaci o statistici o slobodnim radnim mjestima su prikupljeni i dostavljeni Eurostatu, a provedeno je i ogledno istraživanje strukture dohotka. Također je provedeno istraživanje o dohotku i životnim uvjetima privatnih kućanstava. Dobro napreduje rad na pripremi primjene Intrastata. Na području kratkoročne poslovne statistike nastavlja se rad na poboljšanju usklađenosti. Prvi puta su izrađeni indeksi za ukupne cijene outputa industrije i cijene nedomaćeg outputa.. Napredak je ostvaren i na području poljoprivredne statistike, naročito u statističkom registru poljoprivrednih gospodarstava, statistike ribarstva i ekonomskim računima u poljoprivredi. Izračunati su prvi puta indeksi poljoprivrednih cijena. Na području statistike znanosti i

tehnologije ostvaren je daljnji napredak na usklađivanju s propisima EU-a. Pripreme na ovom području znatno su uznapredovale.

Zaključak

Dobar napredak ostvaren je na području *statistike*. Postignuta je dobra razina usklađenosti. Potrebno je nastaviti s naporima kako bi se hrvatska statistika u potpunosti uskladila sa zahtjevima EU-a.

4.19. Poglavlje 19: Socijalna politika i zapošljavanje

Ostvaren je određen napredak na području **radnog prava**. Donesene su izmjene i dopune Zakona o radu, prvenstveno odredbe o radnom vremenu. Uznapredovalo je usklađivanje zakonodavstva, no treba ga dovršiti, uglavnom u područjima izvan područja primjene Zakona o radu. Ojačani su administrativni kapaciteti Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca. U Zagrebu je osnovan sud za rješavanje radnih sporova .

Zabilježen je ograničen napredak na području **zaštite zdravlja i sigurnosti na radu**. Malo je smanjen broj nesreća na radu sa smrtnim posljedicama, a smanjen je i broj povreda u vezi s radom. Postojeći broj inspektora rada koji se bave zaštitom zdravlja i sigurnošću na radu još uvijek je manji od broja predviđenog Zakonom o državnom inspektoratu. Inspektori rada obučeni su za sigurnost proizvodne opreme i zaštitu od elektromagnetskog zračenja.

Na području **socijalnog dijaloga** ostvaren je određeni napredak. Gospodarsko-socijalno vijeće nastavilo je s radom nakon deset mjeseci privremeno suspendiranog djelovanja. Osnovano je sektorsko socijalno vijeće za šumarstvo i drvno-prerađivačku industriju. No, jačanje socijalnog dijaloga u okviru procesa donošenja odluka i oblikovanja politike, kao i jačanje sposobnosti socijalnih partnera, ostaju glavna pitanja koja treba rješavati. Kriteriji zastupljenosti za sudjelovanje sindikata u kolektivnim pregovorima još nisu usvojeni.

Određeni napredak ostvaren je na području **politike zapošljavanja**. Usvojen je Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja 2011. – 2012. Nastavak aktivnosti Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja RH (JAP) u velikoj je mjeri zadovoljavajući. Rješava se pitanje nesklada između potražnje i ponude, te predviđaju stručna zvanja. No, Program gospodarskog oporavka zasada je imao tek djelomične učinke čineći tržište rada dinamičnijim i u nadvladavanju njegove strukturalne slabosti, uključujući aktivnosti za rješavanje visoke dugoročne nezaposlenosti i nezaposlenosti mladih, koja je bitno porasla (Vidi također: *Ekonomski kriteriji*). Proračun za 2011. za mjere aktivnog tržišta rada je manji nego prošle godine. Još nije uvedena nezavisna procjena mjera aktivnog tržišta rada. Još nije usvojen strateški okvir za cjeloživotno učenje niti nema daljnjeg napretka u primjeni načela uravnoteženosti na tržištu rada između fleksibilnosti i sigurnosti (flexicurity) zaposlenika. U odnosu na *neprijavljeni rad* (rad na crno) usvojen je Zakon o zabrani i sprečavanju obavljanja neregistriranih djelatnosti.

Dobar napredak postignut je u pripremanjima za **Europski socijalni fond**. Operativna struktura odgovorna za Operativni program IV. komponente IPA-e (razvoj ljudskih resursa) i na dalje dobro funkcionira. Nastavljena je odgovarajuća obuka i poboljšana je administrativna sposobnost. No potrebno je uložiti veće napore za osiguranje adekvatnih kapaciteta što je prije

moгуće pogotovo imajući na umu da će se razmjeri osiguranja sredstava znatno povećati s ESF-om.

Može se izvijestiti o određenom napretku na području **socijalne uključenosti** ugroženih skupina. Ono što je učinjeno nakon potpisivanja Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju RH (JIM) uglavnom je zadovoljavajuće. Usvojen je Zakon o socijalnoj skrbi s ciljem poticanja aktivnog uključivanja, bolje povezanosti između službi zapošljavanja i socijalne zaštite, te razvoja kvalitetnog okvira za socijalne službe, uključujući razvoj kvalitetnih službi skrbi u zajednici. Usvojena je Strategija razvoja socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011. – 2016. u kojoj su naznačeni kao prioriteti veća učinkovitost sustava socijalne pomoći i decentralizacija sustava socijalne skrbi. Usvojen je također Plan deinstitucionalizacije.. Međutim udjel zaposlenih iz nacionalnih manjina u javnom sektoru je smanjen. Pozornost se treba usmjeriti na zapošljavanje manjina i državnoj upravi. Pripreme za koherentne sustave praćenja i evaluacije kojima bi se ocjenjivale reforme politika i praćenje usmjereno na rezultate provedbe Nacionalnog provedbenog plana za socijalno uključivanje 2011. još su uvijek u početnoj fazi. Napredak u području administrativne i fiskalne decentralizacije i dalje je ograničen. Ostaju i dalje značajni izazovi u smislu smanjenja zdravstvenih i regionalnih nejednakosti, kao i u smislu sveobuhvatnog ruralnog razvoja.

Kapacitet Ureda pravobraniteljice za *osobe s invaliditetom* ponešto je ojačan. Međutim, općenito, osobe s invaliditetom i nadalje se suočavaju s diskriminacijom na tržištu rada, a djeca s invaliditetom i nadalje imaju problema u pristupu obrazovanju. U javnom sektoru nisu ispunjene kvote zapošljavanja. I dalje je niska javna svijest o pravima osoba s invaliditetom, naročito u ruralnim područjima. Ne provode se propisi o fizičkoj pristupačnosti.

Ostvaren je određeni napredak na području **socijalne zaštite**. Donošenjem Zakona o socijalnoj skrbi socijalna potrošnja je racionalizirana. Zakon o mirovinskom osiguranju je izmijenjen i dopunjen kako bi se povećale kazne za prijevremeni odlazak u mirovinu, povisila dob za odlazak u mirovinu za one koji žele dulje ostati raditi te izjednačila dob za odlazak u mirovinu za žene i muškarce tijekom 20-godišnjeg prijelaznog razdoblja. Određeni napredak je postignut u procesu vraćanja povlaštenih mirovina u opći sustav. Međutim, potrebni su daljnji naponi kako bi se poboljšalo zapošljavanje starijih radnika i zaštitile starije osobe bez dohotka, te osigurale adekvatne i održive mirovine. U području zdravstvene zaštite u toku je reorganizacija izvanbolničke hitne medicinske pomoći i primarne zdravstvene zaštite.

Ostvaren je ograničen napredak na području **nediskriminacije**. Međutim, potrebno je dodatno usklađivanje s pravnom stečevinom u odnosu na iznimke od načela nediskriminacije. Poduzeti su određeni koraci u cilju osiguranja adekvatnog osoblja i financiranja Ureda pravobranitelja, ali se osvješčivanje javnosti o primjeni Zakona o suzbijanju diskriminacije i predloženim pravnim sredstvima nije značajnije poboljšalo. Izobrazba sudaca u tom području je također nužna, naročito u odnosu na spolnu orijentaciju. Praćenje slučajeva diskriminacije je uspostavljeno, ali potrebno je dodatno usklađivanje. Nacionalne manjine još uvijek nisu proporcionalno zastupljene u javnim tijelima i službama, uključujući i na lokalnoj i regionalnoj razini.

Općenito je ostvaren određeni napredak na području **jednakih mogućnosti**. Izmijenjen je i dopunjen Zakon o roditeljskim potporama i usklađen s pravnom stečevinom. Još se treba uskladiti i dovršiti Zakon o zaštiti na radu. Donesena je nova Nacionalna politika za ravnopravnost spolova [2011.-2015.](#) Donekle je ojačan kapacitet Ureda

pravobranitelja/ice za ravnopravnost spolova. Međutim, uvjeti za zapošljavanje žena još uvijek nisu povoljni.

Zaključak

Ostvaren je određeni napredak u području *socijalne politike i zapošljavanja*. Postignuta je dobra razina usklađenosti s pravnom stečevinom. Međutim, još uvijek ostaju određene praznine u usklađenosti zakonodavstva, naime u prenošenju direktiva iz radnog zakonodavstva izvan područja primjene Zakona o radu, kao i u području antidiskriminacije i jednakih mogućnosti. Primjerenu pozornost treba usmjeriti na rješavanje strukturalnih slabosti na tržištu rada, te funkcioniranju socijalnog dijaloga i jačanju kapaciteta socijalnih partnera. U svim područjima potrebno je stalno jačanje administrativnih kapaciteta.

4.20. Poglavlje 20: Poduzetništvo i industrijska politika

Određeni je napredak ostvaren na području načela koja se odnose na **poduzetništvo i industrijsku politiku**. Međutim, financijska i gospodarska kriza negativno se odrazila na provedbu strategije industrijske politike. Usklađivanje hrvatske definicije „malog i srednjeg poduzetništva“ s definicijom koju preporuča pravna stečevina još nije dovršeno. Daljnji je napredak ostvaren na području registracije poduzeća, naročito u vidu uvođenja on-line prijave za upis u e-registar, no to još ne funkcionira u potpunosti. Administrativne i pravosudne slabosti i nadalje negativno utječu na poslovnu klimu.

Vladin Ured za zakonodavstvo poduzima korake kako bi bio sposoban strože obavljati procjene procjene učinka propisa.

Poduzete su mjere vezane uz industrijsku politiku, kako bi se ublažili učinci krize, Programom gospodarskog oporavka koji je vlada usvojila 2010. a koji sadrži mjere za unapređenje poslovnog okruženja i stvaranje konkurentnog gospodarstva (vidi također: *Gospodarski kriteriji*).

Na području **instrumenata poduzetništva i industrijske politike** Hrvatska je ostvarila određeni napredak i aktivno je sudjelovala u europskom Programu za konkurentnost i inovacije (CIP). Hrvatska sudjeluje i u Europskoj poduzetničkoj mreži.

Ostvaren je određeni napredak na području **sektorskih politika**, kao u industrijskoj preradi drva, usvajanjem novog četverogodišnjeg operativnog plana. Također je postignut dobar napredak u brodogradnji odobrenjem plana za pojedinačno restrukturiranje (Vidi: *poglavlje 8. – Tržišno natjecanje*).

Zaključak

Hrvatska je ostvarila određeni napredak u području poduzetništva i industrijske politike. Usklađenost s pravnom stečevinom u ovom je poglavlju vrlo uznapredovala. Daljnji stalni napori trebaju se usredotočiti na unapređenje poslovnog okruženja smanjivanjem administrativnih opterećenja, te na inovacije i vještine. Potrebno je dovršiti usklađivanje definicije malih i srednjih poduzeća s definicijom iz pravne stečevine EU. Treba nastaviti s nastojanjima da se restrukturira brodograđevna industrija.

4.21. Poglavlje 21: Transeuropske mreže

U razvoju **prometnih mreža** ostvaren je dobar napredak. Hrvatska je i dalje zadržala aktivnu ulogu u suradnji koja proizlazi iz Memoranduma o razumijevanju o razvoju Osnovne regionalne prometne mreže jugoistočne Europe i nastavlja provoditi višegodišnji razvojni plan za razdoblje 2010.–2015. za Prometni opservatorij za jugoistočnu Europu (SEETO). Hrvatska je postigla određeni napredak u provedbi ISPA-a i IPA-a projekata u području željeznica i unutarnje plovidbe, no treba ubrzati provedbu. Hrvatska nastavlja s pripremom Operativnog programa za promet za Kohezijski i Strukturne fondove.

Kad su u pitanju **energetske mreže** bilježi se dobar napredak. U pokusnom je pogonu novi dvostruki električni vod od 400 kV Ernestinovo – Pecs (Mađarska). Dovršena je izgradnja plinskog interkonektora Hrvatska – Mađarska i spojnica je puštena u pogon u kolovozu 2011. Nastavljaju se pripreme za izgradnju terminala za ukapljeni plin Adria na otoku Krku. Napredak je ostvaren i na izgradnji obalnog plinovoda koji je dio plinskog prstena Energetske zajednice kojim će se povezati Lika i Dalmacija (Bosiljevo – Split – Ploče) s najavljenim projektom transjadranskog plinovoda.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila daljnji napredak u području *transeuropskih mreža*, razvojem svojih prometnih i energetske mreže. Usklađivanje s pravnom stečevinom je dovršeno.

4.22. Poglavlje 22: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

Zakonodavni okvir, potreban kako bi se osigurala usklađenost operacija financiranih iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda s politikama EU-a, većinom je usvojen. Novi zakon o javnoj nabavi, čiji je cilj potpuna usklađenost s pravnom stečevinom, usvojen je u srpnju 2011. i stupit će na snagu u siječnju 2012. Potrebno je osigurati punu provedbu zakonodavnog okvira na svim razinama dodatnim jačanjem administrativnih kapaciteta.

Dobar napredak ostvaren je u pogledu **institucionalnog okvira** koji je uglavnom uspostavljen. Provedbene strukture za kohezijsku politiku EU-a u Hrvatskoj znatno se oslanjaju na postojeće operativne strukture za IPA. Provedbene strukture kohezijske politike uključuju i horizontalna tijela i strukture za svaki operativni program.

Ostvaren je daljnji napredak na području **administrativnih kapaciteta**. Vlada Republike Hrvatske u prosincu 2010. usvojila je Strategiju institucionalnog razvoja i izgradnje kapaciteta za upravljanje europskim fondovima zajedno s akcijskim planom za provedbu u razdoblju 2010. – 2013. Izmjenama i dopunama Uredbe o državnim službenicima, donesene u siječnju 2011., utvrđen je odgovarajući mehanizam nagrađivanja za državne službenike koji će upravljati fondovima EU-a. Odlukom Vlade usvojenom u ožujku 2011. predviđa se povećanje stvarnog broja osoblja u raznim tijelima. Potrebno je ustrajati na potpunoj i pravodobnoj provedbi tih vladinih odluka o povećanju i jačanju administrativnih kapaciteta kako bi se prije pristupanja kapacitet svih odgovarajućih tijela doveo do potrebne razine. Evidentiranje provedbe u okviru IPA dodatno je poboljšano, unatoč određenim kašnjenjima zbog početnih nedostataka kvalitetnih projekata i natječajne dokumentacije.

Dobar napredak ostvaren je u području **programiranja**. Hrvatska je pripremila napredan i opsežan nacrt Nacionalnog strateškog referentnog okvira za programsko razdoblje do 31.

prosina 2013. i započela je s javnim konzultacijama o nacrtima operativnih programa za strukturne fondove i Kohezijski fond. Potrebni su dodatni naponi kako bi se osigurao pravodoban razvoj visokokvalitetne i zrele liste projekata za provedbu kohezijske politike.

Hrvatska i dalje ostvaruje napredak u području **praćenja i evaluacije**. Detaljan plan i vremenski raspored uspostave sustava praćenja i evaluacije, uključujući uspostavu elektroničkog informacijskog sustava upravljanja, dostavljen je Komisiji u rujnu 2010. i smatra se prikladnim. Sustav za praćenje i evaluaciju u okviru strukturnih fondova i Kohezijskog fonda zasniva se u velikoj mjeri na sustavu uspostavljenom za IPA uz poboljšanje određenih aspekata postojećih struktura i kapaciteta.

O napretku se može izvijestiti i u uspostavljanju i primjeni odgovarajućeg sustava **financijskog upravljanja i nadzora** (Vidi: *Poglavlje 32 – Financijski nadzor*). Naknadne revizije prijenosa ovlasti za upravljanje programom IPA potvrdile su da su interne nadzorne procedure općenito zadovoljavajuće. Hrvatska treba izgraditi svoje kapacitete na tim područjima kako bi po pristupanju ispunila posebne odredbe o financijskom nadzoru koje se primjenjuju na strukturne fondove i Kohezijski fond.

Zaključak

Dobar napredak ostvaren je na području *regionalne politike i koordinacije strukturnih instrumenata* te je u svim područjima Hrvatska u naprednoj fazi pripreme za provedbu kohezijske politike. Dodatne stalne napore potrebno je usmjeravati na učinkovitu primjenu hrvatskih planova za povećanje administrativnih kapaciteta za buduću provedbu kohezijske politike kao i na razvijanje zrele liste projekata.

4.23. Poglavlje 23: Pravosuđe i temeljna prava (Vidi također: *Politički kriteriji*)

Ostvaren je dobar napredak na području **pravosuđa**. Nastavlja se reforma pravosuđa. Usvojena je nova Strategija reforme pravosuđa za razdoblje 2011. – 2015. Nastavljena je provedba strategije i akcijskog plana usvajanjem velikog broja zakona. Proračun na raspolaganju pravosuđu i nadalje je manje-više stabilan u iznosu otprilike od € 368 milijuna ili 0,8 % BDP. Ministarstvo pravosuđa organiziralo je i primjereno popunilo osobljem odjel za provedbu strategije reforme pravosuđa i ojačalo Savjet za praćenje provedbe strategije reforme pravosuđa. Sada treba primijeniti nove mehanizme uvedene kako bi se osigurala poboljšana legislativna kontrola. Hrvatska također treba osigurati bolje planiranje ljudskih resursa, uključujući za dugoročne potrebe pravosuđa, uzimajući u obzir učinke mnogih reformi koje su planirane i koje se provode.

Dobar je napredak ostvaren kada je riječ o *neovisnosti* pravosuđa, koje je dodatno ojačano amandmanima na Ustav i zakonima o sudovima, Državnom sudbenom vijeću (DSV), uredima državnih odvjetnika i Pravosudnoj akademiji, te donošenjem potrebnih podzakonskih propisa. Novo Državno sudbeno vijeće (DSV) i novo Državnoodvjetničko vijeće (DOV) osnovani su u veljači 2011. prema novim odredbama Ustava. Ta se tijela sastoje od jedanaest članova: sedam sudaca/državnih odvjetnika koje izabiru kolege, dva profesora prava i dva saborska zastupnika. Oba tijela su administrativno ojačana i obavljaju svoje glavne zadaće na temelju novog zakonodavstva (vidi dolje). Međutim kapacitete DSV i DOV za obavljanje njihovih novih zadaća treba dodatno razviti. Općenito, važno je da ta dva tijela pokažu neovisnost i odgovornost, naročito pri obavljanju svojih ključnih funkcija na području imenovanja,

disciplinskih postupaka (uključujući provjeru imovinskih kartica) i upravljanju karijerama, kako bi se osigurala djelotvorna samoregulacija sudske profesije.

Ostvaren je također napredak vezano za primjenu ujednačenih, transparentnih, objektivnih i na nacionalnoj razini primjenjivih kriterija za imenovanja sudaca i državnih odvjetnika. U Državnu školu za pravosudne dužnosnike primljeno je u siječnju 2011. prvih 60 kandidata za zvanje suca i državnog odvjetnika, a prva se imenovanja očekuju nakon dovršenja školskog programa i ispita 2013. godine. Od tog datuma, stupanje u zvanje bit će isključivo kroz tu školu. Za imenovanja u međuvremenu, proces odabira novih sudaca i državnih odvjetnika je dodatno revidiran kako bi se poboljšali selekcijski kriteriji i detaljni postupci pismenih i usmenih ispita koje provodi DSV i DOV. Od listopada 2010. imenovano je 99 sudaca i 60 državnih odvjetnika. U tijeku je dodatni postupak imenovanja 71 suca i 34 državnih odvjetnika. Dok je te rezultate (*track record*) potrebno još unaprijediti, systemske odredbe već postoje. Hrvatska treba osigurati stalno pravilno funkcioniranje Državne škole, kao i punu i pravilnu primjenu prijelaznih odredaba za zapošljavanje i imenovanje sudaca i državnih odvjetnika od strane DSV-a i DOV-a. U odnosu na upravljanje karijerama Hrvatska treba osigurati da se kod stručne provjere sudaca dovoljno računa vodi o kriterijima u vezi s kvalitetom sudovanja i da se ona ne zasniva pretežno na kvantitativnim kriterijima odabira.

Određeni napredak ostvaren je na području *nepristranosti* pravosuđa, kad je DSV postao odgovoran za sustav imovinskih kartica sudaca. Nužno je osigurati sustavnu i točnu provjeru službenih imovinskih kartica sudaca.

Ostvaren je i napredak u odnosu na *odgovornost* pravosuđa. Usvojen je poboljšani sustav stegovnih postupaka za DSV i DOV kojim je predviđen proširen popis disciplinskih prekršaja, strože kazne i mogućnost zasebne istražne komisije. Međutim, rezultate provedbe novoga sustava stegovnih postupaka potrebno je dodatno unaprijediti. Važno je da DSV i DOV proaktivno primjenjuju poboljšana disciplinska pravila i postupke na djelotvoran, objektivan i transparentan način.

Napredak je ostvaren na području stručnosti i kompetentnosti pravosuđa. Pravosudna akademija dobro funkcionira. Nastavljeno je sa stručnom edukacijom, uključujući početnu obuku i obuku iz prava EU-a. Pravosudna akademija trenutačno upravlja i provodi program za prvu godinu Škole za pravosudne dužnosnike. U funkciji je sada i novi sustav objavljivanja sudskih odluka. Potrebno je nastaviti rad na tome.

Napredak je ostvaren na području učinkovitosti pravosuđa. Od prosinca 2009. do prosinca 2010. ukupan broj neriješenih sudskih predmeta smanjen je s 795.722 na 785.561 (- 1,3 %) i na 774.718 do 30. lipnja 2011. (- 2,6 %). Bitno je smanjen broj starih neriješenih kaznenih predmeta. Postotni udjel ukupnih starih građanskih predmeta pred općinskim sudovima smanjuje se polako. Hrvatska je usvojila i provela razne mjere koje su usmjerene na poboljšanje učinkovitosti pravosuđa. Provodi se reforma kaznenog postupka. U svibnju 2011. izmijenjen je i dopunjen Zakon o parničkom postupku kao prvi korak prema dodatnim izmjenama i dopunama kako bi se spriječila ponavljanja ili prekomjerna prosljeđivanja predmeta s drugostupanjskih sudova na prvostupanjske. Ojačani su općinski sudovi u Zagrebu i Splitu zapošljavanjem dodatnih sudaca, administrativnog osoblja i sudskih savjetnika. Hrvatska je okončala određen broj postupaka u starim predmetima male vrijednosti u kojima je tužitelj Republika Hrvatska. Novi Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima stupio je na snagu.

Broj starih građanskih predmeta neznatno se smanjio na oko 125.571 slučaj. Neki sudovi, npr. općinski sudovi u Zagrebu, Splitu i Zadru i dalje su opterećeni nerazmjerno velikim brojem starih građanskih predmeta. I dalje problemi s ovrhom sudskih presuda koče učinkovit rad pravosudnog sustava. Stupanjem na snagu novog Ovršnog zakona i Zakona o javnim ovršiteljima uspostavljen je novi ovršni sustav koji će se u cijelosti primjenjivati od 2012.

Ostvaren je dobar napredak u funkcionalnoj racionalizaciji sudske mreže. Fizička spajanja općinskih i prekršajnih sudova napreduju u skladu s postojećim programom. Do danas je fizički spojeno 31 općinskih sudova u 13 sudova. U odnosu na prekršajne sudove dosada je 12 sudova fizički spojeno u 6 sudova. Izmjenom i dopunom Zakona o područjima i sjedištima sudova, donesenog u prosincu 2010., smanjen je broj županijskih sudova (i županijskih državnih odvjetništava) s 21 na 15 te broj trgovačkih sudova s 13 na 7, s učincima od 30. prosinca 2010. U svim slučajevima fizička spajanja provodit će se postupno do 2019. Prema novim zakonskim propisima koji su stupili na snagu u rujnu, broj općinskih državnih odvjetništava smanjen je s 54 na 34.

Što se tiče infrastrukture i opremljenosti sudova, ostvaren je određeni napredak. Uspostavljen je integrirani sustav upravljanja predmetima u 70 od planirana 103 suda, a bit će proširen na ostatak u 2012. Hrvatska je uvela jedinstven statistički sustav za praćenje predmeta povezivanjem integriranog sustava upravljanja predmetima s drugim IT sustavima. Međutim, nužna su daljnja poboljšanja kako bi se omogućilo bolje upravljanje predmetima, praćenje ukupnog trajanja postupaka i analiza opće učinkovitosti pravosudnog sustava, te produktivnosti pravosudnih dužnosnika. Prekršajnim sudovima i dalje nedostaje oprema i smješteni su u prostorije vrlo niskog standarda.

Što se tiče unapređenja alternativnog rješavanja sporova, sustav mirenja je pojednostavljen usvajanjem u siječnju 2011. novog Zakona o mirenju. No, još se trebaju pokazati učinci toga zakona. U svakom slučaju, veća se pozornost treba posvećivati izvansudskom mirenju i osigurati da se sudsko mirenje ne shvaća kao destimulirajući faktor u smislu pokazatelja uspješnosti sudaca.

Sustav sudskih inspekcija pokazuje dobre rezultate. Broj inspektora je povećan s četiri na osam, i oni su odgovorni za praćenje rada sudova i državnih odvjetništava.

Ostvaruje se stalan napredak u primjeni novog Zakona o kaznenom postupku, koji je dodatno doraden u srpnju 2011. Primjenom na slučajeve organiziranog kriminala i korupcije od 2009., novim se kaznenim postupkom ubrzavaju faze istrage i podizanja optužnice, uz bolju suradnju policije i državnih odvjetništava što rezultira većim brojem optužnica. Pripreme za primjenu novog zakona i na sve druge kaznene slučajeve od rujna 2011. nastavljaju se. Raspoređeni su dodatni policijski resursi za saslušanja osumnjičenih sa strožim rokovima. No, neki od tih rokova trebaju se neznatno revidirati kako bi se olakšao rad policije i državnih odvjetnika.

Hrvatska i dalje poboljšava postupanje u predmetima ratnih zločina, s oko dvadesetak postupaka vođenih u 2011. godini. Nastavlja se uravnoteženiji pristup procesuiranju tijekom 2010./2011. Procesuirani su slučajevi koji se odnose na hrvatske počinitelje, uključujući pripadnike Hrvatske vojske.

U veljači 2011. usvojena je nova Strategija vezano uz neriješene ratne zločine. Identificirani su prioritetni slučajevi na nacionalnoj i regionalnoj razini. U Strategiji se uzima u obzir da još ima na stotine dosada još neistraženih i nekažnjenih zločina s tisućama žrtava. U lipnju 2011.

podignute su optužnice u 84 takva slučaja. Zakon o primjeni statuta Međunarodnog kaznenog suda je izmijenjen i dopunjen u svibnju 2011., kako bi se dopustilo sustavno korištenje četiri specijalizirana suda za ratne zločine za nove predmete i korištenje dokaznih materijala MKSJ na hrvatskim sudovima. Kadrovi na specijaliziranim sudovima su ojačani, sa 16 istražnih sudaca i 38 raspravnih sudaca koji se bave ratnim zločinima na četiri suda. Ukupno 120 policijskih službenika i 60 državnih odvjetnika, njihovih zamjenika i savjetnika rade na predmetima ratnih zločina. Državni odvjetnik je dovršio preispitivanje potencijalno upitnih presuda iz 1990-ih godina koje su donesene u odsutnosti. Ponovno suđenje zatraženo je u 15 slučajeva, od kojih je 13 odobreno, a njima je obuhvaćeno 94 osoba osuđenih u odsutnosti. Poduzete su mjere zaštite svjedoka poboljšanjem službe za potporu svjedocima u nekim sudovima. Bilo je nekoliko pokušaja ispravljanja neosnovane primjene Zakona o oprostima u slučajevima koji bi se mogli smatrati ratnim zločinima.

Međutim, nekažnjavanje ratnih zločina ostaje i dalje problem koji treba pomno rješavati, naročito kad su žrtve etnički Srbi ili kada su navodni počinitelji bili pripadnici hrvatskih snaga sigurnosti. Ostalo je još na stotine slučajeva koje treba istražiti i procesuirati usprkos pojačanim naporima policije i državnih odvjetnika. Većina zločina – gotovo 80 % od oko 1.100 predmeta ratnih zločina – nisu sudski procesuirani. I dalje ima regionalnih nedosljednosti, posebno kad se radi o slučajevima poput onih u Sisku, Gospiću i Požegi. Hrvatska treba u potpunosti provesti strategiju iz veljače 2011. i ubrzati istraživanja i kazneni progon, kako bi se osigurala održiva evidencija procesuiranja slučajeva ratnih zločina. Prioritetni slučajevi trebaju se odmah rješavati. Bit će ključna provedba nove strategije vezane uz neriješene ratne zločine, kao i sustavno i učinkovito korištenje specijaliziranih sudova za ratne zločine, uključujući za sve neriješene slučajeve, koji se ne prenose automatski. Predmeti koje je odbacio Vrhovni sud treba automatski prenijeti. Hrvatska treba nastaviti primjenjivati odredbe Zakona o kaznenom postupku na slučajeve presuda u odsutnosti i na ponovljene postupke, te posegnuti za drugim pravnim lijekovima kao što je zahtjev za zaštitu zakonitosti.

U borbi protiv korupcije postignut je znatan napredak.

Nastavlja se provedba antikorupcijske strategije i s njom povezani Antikorupcijski program za trgovačka društva u državnom vlasništvu. Ukupna koordinacija provedbe antikorupcijskih nastojanja još je više poboljšana redovitim sastancima vladinog koordinacijskog odbora kojim predsjedava premijerka. Nacionalno povjerenstvo za praćenje antikorupcijske strategije i dalje djeluje proaktivno i održava redovite javne rasprave i saslušanja. No, koordinaciju antikorupcijskih nastojanja treba dodatno ojačati. Antikorupcijskom sektoru Ministarstva pravosuđa još nedostaje osoblja te je potrebno ojačati proaktivni nastavak rješavanja pitanja vezanih uz provedbu.

Domaći pravni okvir za borbu protiv korupcije dodatno je poboljšán, također zakonskim dotjerivanjem Zakona o USKOK-u, proširenjem njegove nadležnosti na slučajeve poreznih prijevара i uvođenjem transparentnijeg mehanizma kontrole odbacivanja kaznenih prijаva od strane Državnog odvjetnika RH. Oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom značajno je povećana, iako na nižoj razini. Donošenjem novog Zakona o postupku oduzimanja i konfiskacije imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, omogućeno je djelotvornije upravljanje oduzetom imovinom.

Glavni je zakonski okvir za sprečavanje korupcije jako revidiran (Zakon o pravu na pristup informacijama) ili zamijenjen novim zakonima (Zakon o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe; Zakon o sprječavanju sukoba interesa). Zakon o pravu na pristup

informacijama izmijenjen je i dopunjen u skladu s novim ustavnim pravom na pristup informacijama. Novim su zakonom uvedeni jasniji postupci i rokovi za pružanje informacija prema zahtjevima kao i nadzor provedbe zakona od strane Agencije za zaštitu osobnih podataka, koja postaje prvostupanjsko žalbeno tijelo. Dosada je Agencija za zaštitu osobnih podataka primila 52 žalbe. Za sve se slučajeve može pokrenuti postupak pred Upravnim sudom koji može provesti test proporcionalnosti u slučajevima kad državna tijela proglase određenu informaciju tajnom. Agencija za zaštitu osobnih podataka pojačana je zapošljavanjem četiri dodatna zaposlenika, a još će jedan biti zaposlen potkraj 2011.

Zakon o financiranju političkih aktivnosti dodatno je izmijenjen i dopunjen u svibnju 2011. Njime je poboljšana transparentnost i neovisan nadzor, te povećane kazne za nepridržavanje zakona. Nadzor i kontrolu redovnog financiranja političkih stranaka i izborne promidžbe provodi Državno izborno povjerenstvo. Reviziju redovnog godišnjeg financiranja političkih stranaka i reviziju izborne promidžbe provodi Državni ured za reviziju. Vezano za administrativnu sposobnost, Državno izborno povjerenstvo, koje trenutačno ima tri zaposlenika koji rade na tom području, treba pojačati hitnim zapošljavanjem još dva nova zaposlenika. Novim Zakonom o sprječavanju sukoba interesa predviđena je depolitizacija imenovanja u nadzorne odbore trgovačkih društava u državnom vlasništvu kao i depolitizacija članstva u samom povjerenstvu za sprječavanje sukoba interesa. Odredbama su iz sudjelovanja na natječajima isključena trgovačka društva ako čelnik tijela koje raspisuje natječaj za nabavu (ili njegov/njezin član obitelji) ima najmanje 0,5 % ili više udjela u tom trgovačkom društvu. Kazne za sukob interesa su također pojačane. Zakonom je predviđena stroža provjera imovinskih kartica državnih dužnosnika. Povećana je transparentnost i savjesnost u državnoj upravi, trgovačkim društvima u vlasništvu države i u provedbi ugovora o javnoj nabavi.

Potrebna su dodatna iskustva za praktičnu primjenu novousvojenog zakonskog okvira a provedbene strukture za sprečavanje treba dodatno ojačati. Hrvatska treba obratiti posebnu pozornost na jačanje Agencije za zaštitu osobnih podataka i osigurati da raspolaže s odgovarajućim osobljem, obrazovanim i osposobljenim da odlučuje o osnovanosti svih slučajeva, uključujući i one kada su informacije klasificirane. Administrativni kapaciteti Državnog izbornog povjerenstva trebaju biti dalje ojačani. Vezano uz sukob interesa, stručnu i administrativnu potporu Povjerenstvu za sprečavanje sukoba interesa i njegovu učinkovitu operativnost treba dodatno pojačati. Štoviše, treba hitno riješiti kašnjenje u imenovanju samog novog Povjerenstva. Potrebno je osigurati u potpunosti provedbu sustava praćenja i provjere imovinskih kartica državnih dužnosnika i sudaca, uključujući odvrćajuće kazne za nepoštivanje.

Na području sprečavanja korupcije USKOK je i dalje aktivan i podignute su optužnice u nekoliko važnih predmeta. Dok se većina slučajeva korupcije odnosi na manje slučajeve korupcije, pokrenute su istrage u većem broju ozbiljnijih slučajeva, uključujući većem broju slučajeva korupcije srednje i visoke razine u kojima su istrage u toku ili su već podignute optužnice. Ima slučajeva koji su povezani s visokim političkim ličnostima i bivšim vladinim ministrima, uključujući i s bivšim premijerom, kao i s bivšim gradonačelnicima, ravnateljima lokalne samouprave, sudskim dužnosnicima i trgovačkim društvima u državnom vlasništvu. U nekim takvim slučajevima donesene su i presude, uključujući i slučajeve koji se odnose na bivšeg potpredsjednika vlade kao i bivšeg ministra obrane. Četiri specijalizirana istražna vijeća USKOK-a pri županijskim sudovima su ojačana povećanjem broja sudaca koji se bave slučajevima korupcije i organiziranog kriminala s 54 na 64 i zapošljavanjem većeg broja administrativnog osoblja. Ukupan broj sudskih presuda također je povećan. Operativna

sposobnost USKOK-a je pojačana zapošljavanjem dodatna četiri zamjenika državnog odvjetnika, na ukupno 28. PNUSKOK je sada u cijelosti opremljen osobljem. Novousvojenim Zakonom o policiji uveden je transparentniji sustav ocjenjivanja, unapređenja, premještanja i stručne izobrazbe u policijskoj službi, kao i određene mjere depolitizacije. Međuresorska suradnja je poboljšana.

Međutim, u većini slučajeva korupcije na visokoj razini i javne nabave istrage su još u toku i nisu dosegle fazu donošenja sudskih presuda. Još se mora testirati sposobnost sudova da vode i obrađuju povećani broj i kompleksnije slučajeve. Potrebno je unaprijediti rezultate učinkovitog vođenja slučajeva organiziranog kriminala i korupcije, posebno vezano za korupciju na visokoj razini, korupciju na lokalnoj razini i u slučajevima povezanim s javnom nabavom i pravosuđem.

Ostvaren je dobar napredak u vezi s **temeljnim pravima**.

Određeni napredak postignut je na području *zatvorskeg sustava*. Rad na proširenju postojećih ustanova za pritvor i liječenje nastavlja se i bit će dovršen 2012. godine. U međuvremenu, zatvori su i dalje pretrpani i postoje problemi s ne pružanjem odgovarajuće zdravstvene zaštite. Popunjenost zatvora doseže 155 %.

Postignut je određeni napredak u odnosu na *dostupnost sudstva*. Na području upravnog sudovanja poduzeti su pripremni koraci za osiguranje pune provedbe Zakona o upravnom postupku uključujući uvođenje od siječnja 2012. četiri prvostupanjska suda i višeg upravnog suda, kao sudova s pune jurisdikcije u smislu članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ECHR) i članka 47. Povelje o temeljnim pravima.

Poboljšan je sustav besplatne pravne pomoći, između ostalog pojednostavljenjem postupaka za podnošenje zahtjeva i smanjenjem raskoraka između besplatne pravne pomoći i uobičajenih odvjetničkih tarifa. Ustavni sud odbacio je neke odredbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u travnju 2011. godine. U srpnju 2011. naknadno su izmijenjene i dopunjene odredbe u vezi formulacije kriterija podobnosti, određivanja korisnika pravne pomoći, te raspoređivanja proračuna za besplatnu pravnu pomoć i odbijanja odvjetnika da prihvate predmete s besplatnom pravnom pomoći.

Međutim, potrebno je dodatno poboljšanje sustava, uključujući u smislu omogućavanja pristupa besplatnoj pravnoj pomoći, kao i davanjem podrške ulozi nevladinih organizacija. Potrebno je ubrzati provedbu novoga sustava upravnoga sudovanja.

Sloboda izražavanja, uključujući i slobodu i pluralizam medija, predviđena je hrvatskim zakonom i općenito se poštuje. Novim Zakonom o medijima predviđena je veća transparentnost vlasništva medija. Ograničen napredak bilježi se u istražnim predmetima zastrašivanja novinara iz prijašnjih godina koji su radili na slučajevima korupcije i organiziranog kriminala. Međutim, zabilježeno je i nekoliko novih slučajeva. Ekonomski pritisci onemogućavaju razvoj istraživačkog novinarstva. I nadalje ima problema s političkim uplitanjem na lokalnoj razini. Javna radiotelevizija HRT i dalje se suočava s teškoćama oko rukovodstva usprkos imenovanju nadzornoga i programskog vijeća, koja nisu u mogućnosti imenovati glavnog ravnatelja.

Ostvaren je određeni napredak na području *prava žena* i ravnopravnosti spolova. Unapređuju se institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova na središnjoj i lokalnoj razini.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova nastavlja provoditi Zakon o ravnopravnosti spolova. Tek je neznatno smanjen broj registriranih slučajeva obiteljskog nasilja, položaj žena na tržištu rada nije se znatnije promijenio, a žene su i dalje nedovoljno zastupljene u tijelima koja donose ekonomske i političke odluke.

Može se izvijestiti o ograničenom napretku na području *prava djece*. Pravobraniteljica za djecu postala je aktivnija u promicanju i zaštiti prava djece i dodijeljen joj je prikladan uredski prostor a osnovani su i regionalni uredi u tri županije. Međutim i dalje se povećava broj slučajeva nasilja među djecom i nasilja nad djecom u obrazovnim ustanovama, što mjerodavna tijela adekvatno ne rješavaju. Još uvijek nedostaju programi prevencije te stručna izobrazba pedagoga. Slabosti pravosudnog sustava i sustava socijalne skrbi doprinose nedovoljnom provođenju prava djece.

Ostvaren je tek ograničen napredak u promicanju socijalne uključenosti *socijalno osjetljivih skupina i/ili osoba s invaliditetom*. Ojačan je kapacitet Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom. Međutim, nema dovoljno informacija o pravima u području socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i mirovinskog osiguranja. Kriteriji za utvrđivanje tih prava ne primjenjuju se ravnopravno, a zakoni kojima se definiraju specifična prava su fragmentarni. Prijelaz s institucionalnih usluga skrbi na usluge njege u zajednici i dalje je spor.

Hrvatska je počela s praćenjem rezultata provedbe *Zakona o suzbijanju diskriminacije iz 2009.* i zakonskih odredbi o *zločinima iz mržnje*. Poduzete su određene mjere za podizanje svijesti o tim zakonima u javnosti i kod tijela odgovornih za provedbu zakona. Poduzete su mjere za jačanje položaja Ureda Pučkog pravobranitelja kao središnjeg tijela odgovornog za provedbu zakona o suzbijanju diskriminacije, uključujući povećanjem proračunskih sredstava i dopunom osoblja. Zakonom usvojenim u rujnu predviđeno je spajanje djelatnosti specijaliziranih pravobranitelja s Uredom Pučkog pravobranitelja.

Međutim, potrebno je dalje razvijati praćenje rezultata provođenja zakonskih propisa o suzbijanju diskriminacije i o zločinima iz mržnje. Postoji samo mali broj žalbi o slučajevima diskriminacije od kojih samo nekolicina stiže do sudova. Lezbijke, homoseksualci, biseksualci i transseksualci (LGBT) i dalje su izloženi prijetnjama i napadima. Hrvatsko zakonodavstvo nije u potpunosti usklađeno s okvirnom Odlukom Vijeća 2008/913/JHA (pravosuđe i unutarnji poslovi) o suzbijanju određenih rasističkih i ksenofobnih oblika i izraza u kaznenom pravu. Postupak spajanja dužnosti specijaliziranih pravobranitelja s Uredom Pučkog pravobranitelja potrebno je pažljivo provesti kako bi se osigurao učinkovitiji sustav zaštite ljudskih prava u praksi. Ostvaren je određeni napredak po pitanju *manjina*. Na najvišim razinama nastavlja se javno izražavanje predanosti pravima manjina, reafirmiranjem njihovog mjesta u hrvatskom društvu. Između političkih predstavnika manjina i Vlade postoji dobra suradnja. Poboljšani su uvjeti za učinkovitu provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. U svibnju 2011. usvojen je plan zapošljavanja manjina za razdoblje 2011. – 2014. u okviru Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Hrvatska je povećala proračunska sredstva za lokalna vijeća nacionalnih manjina i omogućila izobrazbu lokalnih tijela. U srpnju 2011. održani su izbori za članove vijeća nacionalnih manjina i predstavnike nacionalnih manjina u lokalnim i regionalnim samoupravnim jedinicama. Omogućena je edukacija medija i policije s ciljem poboljšanja prikazivanja manjina, odnosno podizanja svijesti o relevantnim zakonima. Broj zabilježenih rasističkih i ksenofobnih ispada je razmjerno nizak, naročito u usporedbi s prethodnim godinama. Kad se dogode ispadi, reagiranje na političkoj razini i službi odgovornih za provođenje zakona je adekvatno, iako

malo slučajeva završava pokretanjem kaznenog postupka. Romskoj manjini i dalje se posvećuje pozornost naročito poboljšanjem u predškolskom odgoju.

U srpnju 2011. Ustavni sud je proglasio neustavnim izmjene i dopune Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjinama iz 2010. godine. Tim izmjenama i dopunama uveden je novi model biranja predstavnika manjina u Sabor uključujući dvostruko pravo glasa za manje manjine.

Usprkos ulaganja stalnih napora da se poboljšaju uvjeti za manjine, određeni problemi i dalje ostaju. Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjinama i akcijske planove za manjine treba provoditi. Zbog općih ograničenja o zapošljavanju u državnoj upravi, nema osjetnih poboljšanja u razini zapošljavanja nacionalnih manjina u javnom sektoru u kojem su manjine podzastupljene. Znatno strože praćenje potrebno je na tom području. Hrvatska treba jačati duh tolerancije prema manjinama, naročito prema hrvatskim Srbima, te poduzimati mjere zaštite onih koji su još izloženi prijetnjama ili diskriminacijskim postupcima, neprijateljstvu ili nasilju. Potreban je dodatni napor na području edukacije, uključujući provedbu planirane edukacije o općim ljudskim pravima te revidiranje uloge školovanja u nastojanjima pomirbe, uključujući nastavnih programa i prikazivanja manjina. Romska manjina suočava se s posebno teškim uvjetima života a problemi ostaju i na području obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstvene skrbi, zapošljavanja i pristupa osobnim dokumentima.

Ostvaren je dobar napredak po *pitanjima povratka izbjeglica*. Izbjeglice se i dalje vraćaju u Hrvatsku. Hrvatske su vlasti dosad registrirale ukupno više od 132.872 povratnika koji pripadaju srpskoj manjini, što je otprilike polovica onih koji su pobjegli iz zemlje 1995. godine. Ostvaren je napredak u rješavanju stambenih pitanja. Programi stambenog zbrinjavanja za povratnike se provode. Hrvatska je većim dijelom provela svoj akcijski plan za provedbu Programa stambenog zbrinjavanja za izbjeglice bivše nositelje stanarskog prava. Ispunila je sada cilj za 2008. Cilj za 2009. u okviru akcijskog plana za osiguranje 2.070 smještajnih jedinica je također ispunjen. U 88 slučajeva stavljene su na raspolaganje smještajne jedinice povrh cilja za 2009. U ožujku 2011. pripremljen je plan u kojem se *inter alia* predviđaju financijska sredstva potrebna za razdoblje 2011. – 2014. za rješavanje otprilike 2.350 preostalih neriješenih slučajeva. Kako bi se omogućio povratak i reintegracija, uvedene su nove mogućnosti otkupa pod povoljnim uvjetima za određene korisnike stambenog zbrinjavanja i mogućnost postavljanja novih zahtjeva zvan područja posebne državne skrbi. Dobar je napredak ostvaren u obnovi oštećenih kuća i u rješavanju velikog broja žalbi podnesenih nakon odbijanja zahtjeva za pomoć u obnovi. Nastavlja se provedba odluka o priznavanju prava na mirovinu, a poboljšano je i praćenje uklanjanja nedosljednosti u provedbi koje se javljaju od jednog do drugog regionalnog ureda.

Međutim, dodatni su naponi potrebni da se pomogne izbjeglicama i povratnicima. Hrvatska treba ulagati stalne napore za osiguranje smještajnih jedinica za sve preostale pozitivno riješene zahtjeve u okviru programa stambenog zbrinjavanja. Treba bez odlaganja do kraja obraditi otprilike 2.350 slučajeva i povratnicima staviti na raspolaganje stambene jedinice. Oko 50 zahtjeva za obnovu kuća još nije riješeno. Trenutačna stopa odbijanja zahtjeva za konvalidaciju je visoka – 44 %. Ostaju i problemi sa slučajevima u kojima se vlasnici kod traženja povrata svoje imovine suočavaju s potraživanjima za nepredviđena ulaganja. Sada treba osigurati punu primjenu novih zakonskih propisa na tom području. Prema tim propisima, od lipnja 2011. država preuzima odgovornost za potraživanja privremenih stanara. Treba ubrzati nastojanja da se stvore ekonomski i socijalni uvjeti za održivi povratak izbjeglica.

Ostvaren je dobar napredak u odnosu na zaštitu osobnih podataka. Agencija za zaštitu osobnih podataka povećala je svoj nadzor i kontrolne aktivnosti. Međutim, Hrvatska još uvijek treba u cijelosti uskladiti svoje zakonodavstvo s Direktivom o zaštiti podataka.

Što se tiče prava građana EU, Hrvatska je usvojila zakonodavstvo o pravu glasanja za građane EU-a na izborima za Europski parlament i lokalnim izborima u Hrvatskoj, kao i izmjene i dopune Zakona o strancima, kako bi u potpunosti svoje propise uskladila s Direktivom 2004/38/EZ o pravu građana Unije i njihovih obitelji da se slobodno kreću i borave na teritoriju država članica od pristupanja.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila znatan napredak na području *pravosuđa i temeljnih prava*. Reforma je pravosuđa nastavljena usvajanjem novih zakonodavnih propisa kojima se dodatno jača neovisnost pravosuđa, te daljnjim smanjenjem zaostalih neriješenih slučajeva. Pravosudna reforma zahtijeva stalnu pozornost, pogotovo u odnosu na učinkovitost pravosuđa i provedbu u praksi novih mjera u odnosu na neovisnost, nepristranost i odgovornost pravosuđa. Hrvatska i dalje poboljšava postupanje u domaćim predmetima ratnih zločina. Pitanje nekažnjavanja treba temeljito rješavati. Napori za suzbijanje korupcije su ubrzani s pozitivnim rezultatima, posebno u odnosu na poboljšano zakonodavstvo i jačanje mjerodavnih tijela. Treba unaprijediti rezultate provedbe djelotvornih istraga slučajeva korupcije, posebno korupcije na visokoj razini, na lokalnoj razini kao i slučajeva u vezi s javnom nabavom i pravosuđem. Potrebno je dodatno iskustvo provedbe u praksi novousvojenog pravnog okvira za sprečavanje korupcije. Zaštita temeljnih prava je pojačana, no treba je dodatno poboljšati u praksi, naročito za manjine i izbjeglice.

4.24 Poglavlje 24.: Pravda, sloboda i sigurnost

U području **migracija** može se izvijestiti o napretku. Tokom 2010. uhvaćeno je 1.946 nezakonitih migranata, što je 20 % više nego prethodne godine. Bilježi se dobra suradnja s Crnom Gorom i Srbijom u vezi s primjenom sporazuma o readmisiji s te dvije zemlje. U 2010. uhvaćen je 271 maloljetni nezakoniti migrant (gotovo dvaput veći broj nego prethodne godine). Iako postoji odgovarajući pravni okvir, potrebno je ojačati sustav potpore za maloljetne nezakonite migrante bez pratnje izvan postupka azila. Planirani posebni objekt za maloljetnike u Ježevu još nije izgrađen. Posebnu pozornost treba posvetiti tretmanu i smještaju te ranjive skupine. Sporazum o readmisiji s Bosnom i Hercegovinom, u skladu s pravnom stečevinom, stupio je na snagu u kolovozu 2011. Pregovori su počeli s Kosovom. Vezano uz zakonitu migraciju Hrvatska je već preuzela dio pravne stečevine na tom području, no treba uložiti daljnje napore kako bi osigurala punu usklađenost s pravnom stečevinom o zakonitim migracijama, posebice o uvjetima prihvaćanja državljana trećih zemalja u svrhu studiranja. Dobro su uznapredovale pripreme na ovom području.

Hrvatska je nastavila ostvarivati dobar napredak vezano uz **azil**. Usvojeni su provedbeni propisi koji proizlaze iz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o azilu, posebice u odnosu na besplatnu pravnu pomoć u postupcima azila, smještaj tražitelja azila i supsidijarnu zaštitu. Povjerenstvo za azil je ojačano stupanjem na dužnost dodatnog člana i dodjelom adekvatnih prostorija s prikladnom tehničkom i administrativnom podrškom. Povjerenstvo će djelovati kao drugostupanjsko tijelo sve dok ne postanu potpuno operativni upravni sudovi u siječnju 2012., čime će se postići usklađenost s relevantnim europskim standardima.

Novim Zakonom o azilu predviđeno je nekoliko prava u korist izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom, poput prava na smještaj, zdravstveno osiguranje, obrazovanje i stručnu izobrazbu. No u praksi, primjena tih prava ostaje neujednačena.

U 2010. znatno se povećao broj zahtjeva za azil, na 259 zahtjeva u odnosu na 290 tražitelja azila, a trend se nastavio u 2011. (285 zahtjeva za 323 tražitelja azila) do 30. lipnja. U svibnju 2011. Ministarstvo unutarnjih poslova i Hrvatske željeznice potpisale su sporazum o korištenju hotela „Porin“ blizu Zagreba, kao dodatne lokacije za smještaj 150 tražitelja azila. Nastavljena je obuka osoblja Ministarstva unutarnjih poslova i policijskih službenika granične policije o azilu. Hrvatska treba nastaviti s obukom policijskih službenika granične policije i osoblja upravnih sudova u postupcima azila. Hrvatska je na ovom području dobro uznapredovala.

Ograničen dodatni napredak je ostvaren u vezi s viznom **politikom**. Pripremljen je novi Zakon o strancima, s ciljem preuzimanja EU Zakonika o vizama. U vezi sa zahtjevima za vize, 2010. je „pozitivni“ popis usklađen s odgovarajućim EU popisom zemalja koje nisu članice, a kojima nije potrebna viza. Hrvatska baza podataka o vizama uspostavljena je u svim diplomatskim i konzularnim predstavništvima. Baza podataka je također dostupna na svim međunarodnim graničnim prijelazima gdje se mogu izdati vize.

Hrvatski „negativni“ popis i dalje je tek djelomično usklađen. Vlada je usvojila odluku o privremenoj liberalizaciji viznog režima za državljane Ruske Federacije, Ukrajine i Kazahstana za tranzit kroz ili boravak do 90 dana od 1. travnja do 31. listopada 2011., iako su te zemlje na „negativnom“ popisu Uredbe 539/2001. Za isto ograničeno razdoblje Vlada je usvojila drugu odluku kojom se olakšava ulazak u Hrvatsku u turističke svrhe za državljane Kine, Jordana, Katara, Kuvajta, Omana i Ujedinjenih Arapskih Emirata koji posjeduju važeću schengensku vizu. Hrvatska je dobro uznapredovala na ovom području.

Ostvaren je dobar napredak u vezi s **vanjskim granicama i Schengenom**. Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom revidiran je u travnju 2011. i dopunjen s operativnim konceptima za nadzor zelene granice, za kompenzacijske mjere te za tehnička rješenja na najosjetljivijim mjestima buduće vanjske granice. Vlada je također usvojila Strategiju razvoja pomorske policije kojim se predviđa osnivanje Nacionalnog pomorskog centra do kraja 2012. Potrebno je hitno prevladati kašnjenja s pripremama za centar i za „privremeno“ rješenje u svrhu osiguravanja spremnosti na moru. Suradnja s Frontexom je poboljšana usklađivanjem modela analize rizika. Počeli su razgovori s Bosnom i Hercegovinom o usklađivanju bilateralnih sporazuma s pravnom stečevinom. Razgovori sa Srbijom o revidiranju Sporazuma o pograničnom prometu tek moraju započeti.

Hrvatska je nastavila jačati graničnu policiju dodavanjem daljnjih 100 službenika, dolazeći time u svibnju 2011. na ukupno 6.026 službenika, od kojih je 4.658 na budućoj vanjskoj granici. Dodatnih 127 policijskih službenika bit će zaposleno do kraja 2011. Nastavlja se s provođenjem osnovne i specijalizirane obuke za graničnu policiju, uključujući uz široko korištenje multiplikatora u području krijumčarenja vozila i krivotvorenja isprava. Na Policijskoj akademiji je djelomično uveden zajednički nastavni plan (CCC). Još 481 viši službenik treba završiti specijaliziranu obuku granične policije. Nabava opreme prema Akcijskom planu za integrirano upravljanje granicom je u tijeku, no došlo je do određenih kašnjenja. Uspostava Nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje granicom (NBMIS)

se nastavlja i u svibnju 2011. bio je operativan na 38 međunarodnih graničnih prijelaza, od kojih je 31 na budućoj vanjskoj granici.

Potrebno je usmjeriti pozornost na pravodobnu provedbu radnji predviđenih u revidiranom Akcijskom planu za integrirano upravljanje granicom i povezanim strategijama i konceptima. Potrebno je provesti privremeno rješenje za povećanje spremnosti granične policije na moru, dok se nastavljaju pripreme za osnivanje Nacionalnog pomorskog centra. Treba nastaviti s obukom. Hrvatska također treba nastaviti s radom prema osiguravanju pune primjene Zakonika o schengenskim granica do pristupanja, posebno u Neumskom koridoru. Pripreme na tom području su uznapredovale.

Kada je riječ o **pravosudnoj suradnji u građanskim i kaznenim stvarima**, ostvaren je napredak. Ugovor s Crnom Gorom o izručenju stupio je na snagu i Crnoj Gori je izručena jedna osoba. U ožujku je Hrvatska sudjelovala kao promatrač na sastanku nacionalnih kontakata Europske pravosudne mreže za građanska i trgovačka pitanja u Budimpešti. Suradnja s Eurojustom, olakšana sporazumom o suradnji i časnikom za vezu, je dobra. Hrvatska se koristila uslugama Eurojusta u rješavanju nedavnih slučajeva korupcije na visokoj razini. Dobro su uznapredovale pripreme na ovom području.

Određeni je napredak ostvaren na području **policijske suradnje**, a dobar napredak se bilježi u odnosu na **borbu protiv organiziranog kriminala**. Ratificirani su sporazumi sa Slovačkom i Crnom Gorom, a potpisani su s Bugarskom i Italijom. Ratificiran je su ugovor sa Slovenijom, Austrijom i Mađarskom o zajedničkom centru za policijsku suradnju u Dolgoj Vasi. Sa Sjedinjenim Državama potpisan je sporazum o pojačanoj suradnji u borbi protiv teških zločina. Pri Ministarstvu unutarnjih poslova osnovana je koordinacijska jedinica za provedbu međunarodnog prava. Hrvatska je razmjestila dodatna četiri časnika za vezu u Srbiju, Austriju, Izrael i sjedište Interpola. Hrvatska je nastavila dobru suradnju s Europolom. Novi Zakon o policiji stupio je na snagu u travnju 2011. kako bi se osigurala transparentna organizacija i depolitizacija policije. No još nedostaje nekoliko provedbenih propisa koji bi mogli potpomoći zakašnjelu primjenu Strategije za upravljanje ljudskim resursima u MUP-u. Potrebno je poboljšati hrvatski doprinos Europolovim procjenama prijetnji od organiziranog kriminala.

Revidirani Zakon o oduzimanju imovine stupio je na snagu 2011. godine. Novim Zakonom o kaznenom postupku olakšane su brze istrage Ureda za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) koji se usmjerio i na slučajeve na visokoj razini. Poboljšane su istrage vezane uz financijski kriminal te je omogućeno privremeno oduzimanje imovine, uključujući i izvan Hrvatske na temelju međunarodne suradnje. Popunjena su četiri prazna mjesta tužitelja u USKOK-u. Nacionalni policijski ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (PNUSKOK) ispunio je svoj cilj zapošljavanja u proljeće 2011. Nastavila se obuka u nekoliko područja. PNUSKOK je 2011. izradio procjenu prijetnje od organiziranog kriminala za Hrvatsku.

Potrebni su dodatni naponi na poboljšanju sustava evidentiranja praćenja USKOK-a i sudova kako bi se utvrdilo prosječno trajanje slučajeva. Ne bilježi se napredak u osnivanju drugostupanjskog tijela za odbacivanje predmeta za prekršaje protiv javne uprave. PNUSKOK bi trebao razmotriti uvođenje fleksibilnog mehanizma praćenja kojim se omogućava ubrzano zatvaranje i otvaranje aktivnosti, provjera osnovnih podataka novih aktera na tržištu, procjena omjera između investicija i profita, te fokusiranje na određene subjekte (odvjetnike, računovođe, bilježnike, kasina, itd.) koji ne izvještavaju o sumnjivim

transakcijama. Četirima regionalnim PNUSKOK-ovim odjeljenjima potrebni su adekvatni radni prostori i oprema.

O određenom napretku može se izvijestiti u odnosu na mjere za borbu protiv pranja novca. Međuresorska suradnja je poboljšana, a potpisan je sporazum između Financijske obavještajne jedinice i USKOK-a. Istodobno još treba dodatno ojačati administrativni kapacitet (vidi također: *Poglavlje 4. – Slobodno kretanje kapitala*).

Određeni se napredak bilježi u borbi protiv trgovine ljudima. Usvojen je Protokol o integraciji žrtava trgovine ljudima u svibnju 2011. Multidisciplinarni pristup uz sudjelovanje svih mjerodavnih aktera u svim područjima politike uključujući i privatni sektor, potrebno je dodatno razviti. Identifikaciju žrtava potrebno je poboljšati, pogotovo djece žrtava trgovine. U 2010. identificirano je samo 7 žrtava trgovine (jedna manje nego prošle godine), uključujući jedna čiji je rad iskorištavan. Do srpnja 2011. identificirano je 12 žrtava trgovine ljudima. Treba povećati napore za identifikaciju žrtava čiji se rad iskorištava i rješavanje pitanja trgovine. Nastavljena je obuka predavanjima policijskih službenika, sudaca i inspektora rada na pravosudnoj akademiji i zdravstvenim djelatnicima. Obuka za državne odvjetnike koristila bi kod podizanja optužnice u slučajevima iskorištavanja rada. Potrebno je intenzivirati regionalnu suradnju sa susjednim zemljama i interdisciplinarnu suradnju kod identifikacije žrtava trgovine ljudima. Pripreme na području policijske suradnje i borbe protiv trgovine ljudima su uznapredovale.

Može se izvijestiti o dobrom napretku na području **borbe protiv terorizma**. Akcijski plan za prevenciju i suzbijanje terorizma usvojen je u travnju 2011. Bitan je napredak ostvaren u jačanju kapaciteta stručnjaka za demontiranje eksploziva, uvođenjem specijalizirane obuke, obukom multiplikatora i nabavkom dodatne opreme. Specijalizirana obuka provedena je o nekoliko antiterorističkih tema. Hrvatska treba dovršiti preispitivanje skladišnih prostora za eksploziv i municiju u skladu s pravnom stečevinom te zamijeniti staru opremu. Pripreme na ovom području su dobro napredovale.

Hrvatska je nastavila ostvarivati dobar napredak u **suradnji na području droga**. U prosincu 2010. Hrvatska je potpisala sporazum kojim se omogućava njezino sudjelovanje u Europskom centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama. U travnju 2011. usvojen je provedbeni program Akcijskoga plana za suzbijanje zloporabe droga u Hrvatskoj. Zakon o suzbijanju zloporabe droga usvojen je u srpnju 2011., kojim se nacionalnom tijelu za kontakt omogućava dostava uzoraka droge i razmjena podataka o profiliranju sintetičkih droga te korištenje jedinstvenog administrativnog dokumenta za putovanje po EU s drogama u svrhu liječenja.

U 2010. zabilježena su 7.782 prekršaja vezano uz droge, 5.423 osobe su evidentirane i zabilježena su 5.982 slučaja oduzimanja droga (14 % više nego u 2009.). Tokom prvog kvartala 2011. Broj kaznenih djela u vezi s drogom bio je za 23 % veći u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine; broj slučajeva oduzimanja droge bio je 28 % veći a broj evidentiranih osoba bio je za 36 % veći. Povećanje je bilo dijelom i zbog povećane usredotočenosti policije na obično posjedovanje droge. Hrvatska ima dobru evidenciju o suradnji u slučajevima rješavanja međunarodnog krijumčarenja droge, razmjene informacija s drugim zemljama čime se omogućavaju bolje zaplijene. Nastavila se obuka policajaca i nabava potrebne opreme. Forenzički institut je opunomoćen za devet novih metoda rada. Suradnju između policije i carine u borbi protiv droga potrebno je dodatno poboljšati.

Nacionalna kontaktna točka (NKT) za droge dostavila je svoj četvrti godišnji izvještaj Europskom centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA), a ove je godine pokrenula prvo opće anketiranje stanovništva. NKT je pokrenuo razvoj baze podataka o programima smanjenja potražnje droga u Hrvatskoj s ciljem povećanja njihove kvalitete kao i identificiranje boljih za sufinanciranje i registraciju u bazi podataka EMCDDA. Pripreme na ovom području su dobro uznapredovale.

Na području **carinske suradnje** nije bilo napretka o kojem se može izvijestiti. Pripreme na ovom području su dobro uznapredovale.

Za borbu protiv **krivotvorenja eura** vidi: *Poglavlje 32. – Financijska kontrola.*

Zaključak

Može se izvijestiti o dobrom napretku na području *pravde, slobode i sigurnosti*, gdje je sveukupna razina usklađenosti s pravnom stečevinom uznapredovala. Na području azila, pravni okvir je ojačan. Pozornost se treba usmjeriti na poboljšanje integracije osoba kojima je odobrena zaštita u Hrvatskoj, te na zaštitu maloljetnika među nezakonitim migrantima. Treba nastaviti usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a o vizama. Napredak je ostvaren u odnosu na vanjske granice. Nastavilo se s jačanjem granične policije vezano uz zapošljavanje osoblja i nabavu opreme. Hrvatska se treba usredotočiti na pravodobnu primjenu revidiranog Akcijskog plana za integrirano upravljanje granicom. Ostvaren je napredak na području pravosudne suradnje u civilnim i kaznenim stvarima. Dobar se napredak bilježi i u borbi protiv organiziranog kriminala i protiv droga.

4.25. Poglavlje 25.: Znanost i istraživanje

Ostvaren je daljnji napredak na području **istraživačke politike** gdje je općenito razina usklađenosti već visoka. Međutim, dodatni su naponi potrebni kako bi se povećala razina ulaganja u istraživanja, posebno od strane privatnog sektora. Potrebno je dalje poboljšati uvjete za bolju suradnju između privatnog i javnog sektora.

Hrvatska nastavlja aktivno sudjelovati u **Sedmom okvirnom programu EU-a (FP7)** s dobrom razinom administrativne sposobnosti i dobrim znanjima. Sudjelovanje u FP7 se i dalje povećava međutim, stopa uspješnosti u specifičnom programu „Ljudi“ i dalje je niska. Potrebno je dalje poboljšati razinu istraživanja u suradnji s EU partnerima i istraživanja kojima se pristupa rješavanju globalnih izazova.

U vezi s integriranjem Hrvatske u **Europski istraživački prostor (ERA)** postignut je daljnji napredak u usklađivanju s ciljevima i akcijama ERA. U odnosu na mobilnost istraživača, učinjen je korak naprijed usvajanjem novoga akcijskog plana za mobilnosti istraživača za 2011.–2012., kojem je cilj povisiti broj istraživača i osigurati bolja prava za istraživače u skladu s preporukama Europske povelje za istraživače i Kodeksa o postupanju pri zapošljavanju istraživača. Korištenje u potpunosti nacionalnog EURAXESS portala također omogućava učinkovitu mobilnost istraživača. Također su poduzete određene mjere za poticanje inovacija i pripreme za Uniju inovacija. No, razina ulaganja u istraživanja i razvoj stagnira na manje od 1 % (prosječno 0,91 % BDP-a tijekom posljednjih pet godina).

Zaključak

Napredak u području *znanosti i istraživanja* je nastavljen, razina usklađenosti je visoka, ali su i dalje potrebni naponi u odnosu na glavne ciljeve istraživačke politike EU-a u pogledu razine ulaganja u istraživanja te kvalitete istraživača i njihovih prava. Treba razmotriti pripreme za Uniju inovacija i dalje provoditi preporuke Europske povelje za istraživače i Kodeks o postupanju pri zapošljavanju istraživača (Povelja & Kodeks).

4.26. Poglavlje 26.: Obrazovanje i kultura

Ostvaren je dobar napredak na području **obrazovanja, osposobljavanja i mladih**. Hrvatska i dalje sudjeluje u strateškom okviru za europsku suradnju u obrazovanju i osposobljavanju, ET 2020. Vezano uz broj osoba koje rano napuštaju školu te stopu završetka srednjoškolskog obrazovanja, rezultati koje Hrvatska postiže još uvijek su iznad razine EU mjerila. No, hrvatski su rezultati ispod prosjeka EU u postizanju terciarnog obrazovanja i uključivanju u predškolsko obrazovanje, a zaostaje i u sudjelovanju odraslih u cjeloživotnom učenju. Osnovan je nacionalni tim stručnjaka za Bolonju kako bi se pružilo skupno stručno znanje za promicanje i poboljšanje napretka visokoškolske reforme. I dalje se provode nacionalni ispiti na kraju srednjoškolskog obrazovanja (matura). Provedba koncepta pristupa obrazovanju na svim razinama prema rezultatima učenja i dalje ostaje izazov. Počele su rasprave među velikim brojem zainteresiranih strana s raznih područja o provedbi mjera za Hrvatski kvalifikacijski okvir.

U toku je postupak povezivanja Hrvatskog kvalifikacijskog okvira s Europskim kvalifikacijskim okvirom. Nastavlja se reforma strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te obrazovanja odraslih.

Ostvaren je značajan napredak u sudjelovanju Hrvatske u programima EU-a. Hrvatska je ispunila zahtjeve za sudjelovanje u Programu za cjeloživotno učenje i Mladi na djelu te postala punopravan sudionik u oba programa od siječnja 2011. Zato se znatno povećala mogućnost suradnje s državama članicama na području obrazovanja. Prioriteti pristupnog partnerstva na području obrazovanja, osposobljavanja i mladih su ispunjeni.

Napredak se također bilježi na području **kulture**. Stalno se povećava sudjelovanje Hrvatske u programu Kultura. Također se bitno povećao ukupan iznos sredstava povučenih preko programa Europa za građana kao i broj provedenih projekata.

Zaključak

Ostvaren je dobar napredak na područjima *obrazovanja, osposobljavanja, mladih i kulture*. Postignuta je dobra razina usklađenosti s pravnom stečevinom. Od siječnja 2011. Hrvatska punopravno sudjeluje u Programu za cjeloživotno učenje i Mladi na djelu. Strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te obrazovanju odraslih treba posvećivati stalnu pozornost.

4. 27. Poglavlje 27.: Okoliš

U odnosu na **okoliš**, određeni je napredak ostvaren u *horizontalnom zakonodavstvu*. U ovom je sektoru gotovo dovršen proces inkorporiranja propisa u nacionalne propise. Izmijenjen je i dopunjen Zakon o pristupu informacijama. Međutim, nedovoljna je provedba zakona, pogotovo u odnosu na procedure. Poboljšana je procedura javnog savjetovanja, ali nedovoljno se uzima u obzir mišljenje javnosti. Bit će potrebno ojačati suradnju s pravosuđem kako bi se omogućio pristup pravosuđu u ekološkim pitanjima. Potrebno je pojačati napore za primjenu strateških procjena utjecaja na okoliš.

Ostvaren je napredak u području *kvalitete zraka*. U Hrvatskoj su stupili na snagu provedbeni zakoni vezano uz tehničke standarde za smanjenje emisija hlapivih organskih sastojaka iz benzinskih stanica.

Hrvatska je ostvarila napredak u odnosu na *gospodarenje otpadom*. Izmijenjen je i dopunjen plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2007. – 2015. kako bi se poboljšalo financiranje i provedba. U toku su provedbene aktivnosti s ciljem saniranja postojećih odlagališta i izgradnja novih centara za zbrinjavanje otpada. Stalni su napori potrebni za zbrinjavanje opasnog otpada.

U području *kvalitete vode* postignut je značajan napredak. Hrvatska je donijela plan mjera za iznenadne i nepredvidljive slučajeve zagađenja voda. Dodatno je usvojen niz propisa s ciljem daljnjeg poboljšanja provedbe novoga Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva. Nacrt plana o upravljanju riječnim vodenim bazenom prolazi kroz javne konzultacije.

U području *zaštite prirode* ostvaren je određeni napredak usvajanjem provedbenih zakona o osnivanju regionalnog parka Mura-Drava. Ostaju praznine u administrativnoj osposobljenosti za provedbu i izvršenje pravne stečevine na tom području, posebno u Državnom zavodu za zaštitu prirode i na lokalnoj razini. U sektoru šumarstva usvojen je niz provedbenih zakona.

Određeni se napredak bilježi u području kontrole *industrijskog onečišćenja i upravljanja rizikom*, posebno u odnosu na provedbene zakone o velikim pogonima na sagorijevanje i integrirano sprečavanje onečišćavanja te nadzora postrojenja. Ostvaren je dobar napredak u usvajanju zakona o *kemikalijama*. Administrativni kapacitet Ministarstva zdravlja i socijalne skrbi potrebno je značajno pojačati za provedbu i izvršenje pravne stečevine u odnosu na kemikalije. Potrebno je ojačati suradnju s industrijskim sektorom i drugim ministarstvima.

Potreban je dodatni napredak kako bi se proveli zakoni u području *buke*. Još se moraju izraditi karte buke za gradove.

Hrvatska dobro napreduje sa svojim pripremama za civilnu zaštitu i dio je Europskog mehanizma za *civilnu zaštitu*.

Hrvatska raspolaže sa stabilnim okvirom za politiku u području **klimatskih promjena**.

Na međunarodnoj razini, Hrvatska je položila jamčevinu za post-2012 klimatski režim od 5 posto smanjenja emisija do 2020. u usporedbi s razinama u 1990. godini. S obzirom na UNFCCC konferenciju koja će se održati u Durbanu, Hrvatska je u kolovozu dostavila dopis kojim izjavljuje da povlači žalbu na odluku odbora za praćenje provedbe. U međunarodnim pregovorima Hrvatska se redovito pridružuje stavovima EU-a. Hrvatska aktivno sudjeluje u radu po pitanjima klime u okviru Regionalne mreže za okoliš za pristupanje (RENA).

Hrvatska i dalje poduzima korake prema ispunjenju odredaba koliko je god moguće u odnosu na mehanizme praćenja EU-a.

U odnosu na trgovanje emisijama, Hrvatska je u listopadu 2010. izmijenila i dopunila svoje provedbene propise o emisijskim kvotama i o detaljnim postupcima trgovanja emisijskim jedinicama kako bi se dodatno uskladila s pravnom stečevinom. No, potrebni su dodatni

koraci da bi se dovršilo transponiranje i provedba revidirane Zbirke europskih ugovora EU-a i direktiva o zračnom prometu, posebno u područjima zrakoplovstva, slobodne raspodjele te registara i javne prodaje. Hrvatska i dalje poduzima korake oko pripreme za zakonsko usklađenje i provedbu Odluke o podjeli zadaća EU-a (EU Effort-sharing Decision). Potrebno je dodatno jačanje kapaciteta.

U odnosu na kvalitetu goriva, Hrvatska je usvojila provedbene propise u vezi s kvalitetom tekućih goriva u veljači 2011. Transponiranje provedbenih propisa o specifikaciji benzina, dizela i plinskog ulja, te uvođenju mehanizma za praćenje i smanjenje emisija stakleničkih plinova treba se još dovršiti.

U odnosu na emisije od cestovnog prometa, Hrvatska treba transponirati i provesti pravnu stečevinu o standardima emisija za nove automobile i kombije.

Hrvatska i dalje priprema transponiranje i provedbu Direktive o geološkom skladištenju ugljičnog dioksida.

Hrvatska nastavlja s provedbom Protokola iz Montreala, ali treba poduzeti preostale korake kako bi se uskladila s pravnom stečevinom o tvarima kojima se uništava ozon i fluoriniranim plinovima, donošenjem nove uredbe o tim tvarima. Hrvatska se pridružila deklaraciji usvojenoj na 22. sastanku ugovornih strana Protokola iz Montreala o globalnom prijelazu s HCFC i CFC.

Potrebni su značajni naponi za jačanje hrvatske **administrativne sposobnosti**, posebno u Ministarstvu kulture i Hrvatskoj agenciji za okoliš, naročito u područjima klimatskih promjena i zaštite prirode. Uloženi su znatni naponi za poboljšanje provedbe i izvršenja zakona. Potrebno je dodatno poboljšati koordinaciju među ministarstvima i tijelima za zaštitu okoliša.

Zaključak

Ostvaren je napredak u području okoliša. Općenito se pripreme Hrvatske u području okoliša privode kraju u odnosu na usklađivanje i provedbu zakona a posebno u području kvalitete vode i kemikalija. Potrebno je poboljšati provedbu horizontalne pravne stečevine, a posebno djelotvornog javnog sudjelovanja i pristupa pravosuđu po pitanjima okoliša. Potrebni su još znatni naponi da se dodatno ojača administrativni kapacitet, posebno u odnosu na zaštitu prirode i klimatskih promjena. U odnosu na klimatske promjene potrebni su dodatni naponi da se dovrši zakonsko usklađivanje i osigura provedba, naročito u području zrakoplovstva, slobodne raspodjele, registracije i javne prodaje.

4. 28. Poglavlje 28.: Zaštita potrošača i zdravlja

U području **zaštite potrošača** prisutan je stalan napredak. Nastavljeno je vladino financiranje regionalnih savjetodavnih centara. Međutim, izvansudsko rješavanje potrošačkih sporova još je uvijek nedovoljno iskorišteno: samo 2 % slučajeva riješeno je mirenjem, uglavnom zbog niske svijesti javnosti o postojećem mehanizmu. Nove inicijative privatnog sektora, poput osnivanja Centra za mirenje u bankarstvu su ohrabrujuće, ali dodatna potpora potrebna je iz javnog sektora.

Potporna potrošačkom pokretu treba biti nastavljena, a pristup potrošača pravosuđu treba dodatno poboljšati pomoću učinkovite provedbe Nacionalnog programa zaštite potrošača.

O dobrom se napretku može izvijestiti u području *mjera koja se odnose na sigurnost proizvoda*. Zakonodavno usklađivanje dovršeno je usvajanjem izmjena i dopuna Zakona o općoj sigurnosti proizvoda, smjernica RAPEX (Sustav Unije za brzu razmjenu informacija), kao i propisa o provedbi pravne stečevine o opasnim imitacijama te odluka Komisije o proizvodima koji sadrže biocid dimetilfumarat i upaljača sigurnih za djecu te upaljača „noviteta“. Razina aktivnosti u pogledu nadzora tržišta o kojima je izvijestila Vlada je zadovoljavajuća, s mnogobrojnim kontrolama provedenim na širokom asortimanu proizvoda.

Nema pomaka u području *mjera koja se ne odnose na sigurnost*. Zakon o potrošačkom kreditiranju nije još u potpunosti usklađen s pravnom stečevinom.

Određeni se napredak bilježi u području **javnog zdravstva**.

Ostvaren je određeni napredak u području *duhana* poduzimanjem mjera za promicanje prostora u kojima je zabranjeno pušenje te sprečavanje pušenja.

Ostvaren je dobar napredak u području *zaraznih bolesti* usvajanjem novog Nacionalnog generičkog plana za koordinirano postupanje u zdravstvenim kriznim situacijama i Programa za sprečavanje HIV/AIDS 2011.–2015. te revizijom nacionalnih propisa na temelju nove pravne stečevine.

Određeni je napredak ostvaren u području *krvi, tkiva i stanica*. Unutar Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi osnovan je Institut za biomedicinu i transplantaciju kao nadležno tijelo za krv, organe, tkiva i stanice. Licenciranje banaka tkiva je napredovalo te je objavljen Plan razvoja tkivnog bankarstva. Međutim, zbog nedostatka odobrenog vremenskog rasporeda za planiranu reorganizaciju centara za transfuziju krvi još uvijek nije osigurano upravljanje kvalitetom u sklopu nacionalnog okvira za standarde. Zakonodavstvo kojima se preuzima pravna stečevina u području krvi, uključujući podzakonske akte, potrebno je preispitati, naročito u odnosu na ulogu nadležnoga tijela, kako bi se postigla puna usklađenost s pravnom stečevinom. Prikupljanje krvi u bolnicama potrebno je jasno zakonski razgraničiti od korištenja krvi u bolnicama, kako bi se izbjegao sukob interesa između načela odgovornosti za proizvod i osigurala zaštita prava potrošača. Potrebno je uspostaviti odgovarajući nacionalni nadzor nad ukupnom sigurnošću krvi s jasnim razgraničenjem odgovornosti između središnje i regionalne razine. U području tkiva i stanica potrebni su stalni napor u pogledu nadogradnje, restrukturiranja i licenciranja ustanova za tkiva i stanice u skladu s tehničkim zahtjevima EU-a. Što se tiče administrativnih kapaciteta još je uvijek potrebno osnovati u potpunosti operativno Nacionalno nadležno tijelo.

Ograničen napredak zabilježen je u području *mentalnog zdravlja*. Usvojen je Program prevencije samoubojstava kod djece i mladih. Međutim, službe u zajednici još nisu dovoljno razvijene kao alternative institucionalizaciji. Financijska sredstva koja se raspoređuju za mentalno zdravlje još su neznatna.

U području *probira raka*, uloženi su napor u podizanju svijesti za rano otkrivanje raka grlića maternice, no program probira raka grlića maternice tek još treba provesti. Dodatni su napor također potrebni da se postigne puna primjena probira raka debelog crijeva i raka dojke.

Zaključak

Ostvaren je određeni napredak u području *zaštite potrošača i zaštite zdravlja*. Usklađivanje s pravnom stečevinom i pripreme u području zaštite potrošača dobro su uznapredovale. Potrebni su stalni naponi za dodatno jačanje administrativnih kapaciteta s ciljem provedbe i izvršenja zakona i rješavanja ostalih neriješenih pitanja u području javnog zdravstva.

4.29. Poglavlje 29.: Carinska unija

Ostvaren je određeni napredak u području **carinskog zakonodavstva**. Hrvatska carinska tarifa za 2011. usklađena je s Kombiniranom nomenklaturom EU-a za 2011. Također je postignuta puna usklađenost u odnosu na ulazne/izlazne skraćene deklaracije, na registraciju gospodarskih subjekata i određene odredbe o unutarnjem tranzitu. Općenito je usklađenost carinskih propisa s pravnom stečevinom vrlo visoka no ostaju još neke manje nedosljednosti u sustavu raspodjele kvota, odobrenja unutarnje/vanjske prerade, krajnjih korisnika i aranžmana za unutarnji tranzit. Hrvatska također treba ukinuti pristojbe koje se naplaćuju za uporabu teretnih terminala na kojima su smještene carinarnice što je povezano s pristupom carinskim uslugama.

Hrvatska je nastavila jačati svoje **administrativne i operativne kapacitete**. Carinska uprava počela je provoditi novu poslovnu strategiju 2010.–2012. te nastavila s provedbom antikorupcijskog programa. Poboľšan je operativni kapacitet uvođenjem nove opreme za carinske kontrole. Dodatni su naponi potrebni za osiguranje dovoljnog broja kvalificiranog osoblja za unutarnje kontrole, mobilne timove i nadzor nakon carinjenja. Izgradnja novog prostora za smještaj carinskog laboratorija je dovršena. Nastavlja se rad na modernizaciji automatiziranog sustava za upravljanje rizikom. Ipak, potrebni su dodatni naponi za usvajanje opće strategije za kontrole, dodatno unapređenje modula i alata za upravljanje rizikom, za praćenje učinaka sustava rizika i usklađivanje postupaka selekcioniranja prema EU-u. Hrvatska je počela primjenjivati novi kompjuterizirani sustav tranzita (NCTS v4.0) na nacionalnoj razini u kolovozu 2011. Zajednička komunikacijska mreža i Zajednički sustav veza (CCN/CSI) u potpunosti je operativan od prosinca 2010. Hrvatska carinska uprava još uvijek ima tek ograničen vlastiti kapacitet za garanciju kontinuiteta svojih IT usluga te i dalje ostaje ovisna o vanjskim tvrtkama. Općenito u području administrativnih i operativnih kapaciteta Hrvatska dosljedno rješava svoje ciljeve i prioritete.

Zaključak

Hrvatska nastavlja ostvarivati dobar napredak u području *carinske unije*. Zakonodavna usklađenost u tom području je vrlo visoka i daljnje usklađenje je ostvareno tijekom razdoblja. Hrvatska nastavlja jačati svoje administrativne i operativne kapacitete, modernizirati svoju opremu za fizičke kontrole i poboljšavati svoju sposobnost za analizu rizika. Pripreme su također dobro uznapredovale u području IT međupovezanosti. Hrvatska treba nastaviti usklađivati svoje zakonodavstvo, jačati administrativni kapacitet u područjima unutarnje kontrole, kontrole nakon carinjenja i upravljanje rizikom, te se pripremiti za IT međupovezanost.

4.30. Poglavlje 30.: Vanjski odnosi

Postignut je daljnji napredak u području **zajedničke trgovinske politike**. Hrvatska je nastavila suradnju i koordinaciju s Europskom komisijom s ciljem usklađivanja s politikama

EU-a i svojeg pozicioniranja prema trećim zemljama i unutar međunarodnih organizacija, uključujući i Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO). Stupile su na snagu izmjene i dopune Protokola 4. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koje omogućuje Hrvatskoj pristupanje sustavu dijagonalne kumulacije podrijetla.

Hrvatska je nastavila usklađivanje i s listom roba dvojne namjene EU-a, kako bi podigla svijest gospodarskih subjekata o *robi s dvojnomo namjenom* i educirala carinske službenike u tom području. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva uvelo je internetsku stranicu i pruža odgovarajuće informacije o robi s dvojnomo namjenom. Hrvatska je postigla vrlo naprednu fazu u pripremama u tom području, ali treba nastaviti jačati administrativni kapacitet, kontrolu i izvještavanje o robi s dvojnomo namjenom.

Ostvaren je dobar napredak u usklađivanju bilateralnih trgovinskih i investicijskih **sporazuma s trećim zemljama** s pravnom stečevinom. Hrvatska aktivno sudjeluje u radu Srednjeeuropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA). Hrvatski Sabor je ratificirao dodatni protokol CEFTA sporazuma, omogućujući liberalizaciju trgovine poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima među zainteresiranim stranama. Hrvatska je intenzivirala napore oko usklađivanja bilateralnih trgovinskih, investicijskih i gospodarskih sporazuma o suradnji s pravnom stečevinom, no potreban je daljnji napredak.

Ostvaren je daljnji napredak u **razvojnoj politici i humanitarnoj pomoći**. Nacionalna strategija razvojne pomoći za 2011. je usvojena i provodi se. Broj osoblja Uprave za međunarodnu razvojnu suradnju je povećan na 5 i redovito prolazi obuku. U području razvojne politike i humanitarne pomoći trebaju se nastaviti naponi za jačanje financijskih i administrativnih kapaciteta. Usklađivanje pravnoga okvira u ovom području je dovršeno. Općenito su pripreme u ovom području vrlo uznapredovale.

Zaključak

Hrvatska i dalje ostvaruje napredak u području vanjskih odnosa. Hrvatska je postigla naprednu razinu usklađenosti u području vanjskih odnosa i nastavlja koordinirati i usklađivati svoje pozicije s pozicijama EU-a u međunarodnim organizacijama. Međutim, Hrvatska treba ubrzati napore oko usklađivanja svojih međunarodnih sporazuma s pravnom stečevinom EU-a i nastaviti jačati svoje administrativne kapacitete u području razvojne politike i humanitarne pomoći.

4.31. Poglavlje 31.: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika

Redovni **politički dijalog** između EU-a i Hrvatske i dalje pokriva i vanjskopolitičke teme. *(Vezano uz dobrosusjedske odnose s drugim zemljama proširenja i zemljama članicama, vidi: Politički kriteriji dio 2.3.- Regionalna pitanja i međunarodne obaveze).*

U odnosu na **zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku** tijekom razdoblja o kojem se izvještava, Hrvatska se uskladila, kad je pozvana, s 66 od 67 relevantnih odluka Vijeća i deklaracija EU-a (99 % usklađenost). Ona nastavlja aktivno sudjelovati u Barcelonskom procesu – Uniji za Mediteran. Hrvatska je dodatno razvila svoje administrativne kapacitete za rad u strukturama zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a.

U odnosu na *sankcije i restriktivne mjere i sprečavanje sukoba* Hrvatska je usvajala relevantne odluke za provedbu sankcijskih režima koji proizlaze iz rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a, a primjenjivala je i sankcije koje je uvodio EU.

U pogledu *neširenja oružja* nastavlja se provedba Nacionalne strategije i akcijskog plana za kontrolu malog i lakog oružja, uključujući aktivnosti podizanja javne svijesti i mjere prikupljanja i uništavanja oružja. Nastavlja se rad na jačanju kapaciteta za provedbu i izvršenje.

U odnosu na *suradnju s međunarodnim organizacijama*, Hrvatska je kao članica UN-a, OEES-a, Vijeća Europe i NATO-a zadržala svoju uključenost u stvaranju politika tih organizacija. Hrvatska nastavlja pružati potporu velikom broju misija UN-a i NATO-a, naročito NATO-ovoj misiji obuke u Afganistanu. Hrvatski je Sabor u prosincu 2010. usvojio odluku o povećanju broja pripadnika vojske koji su u Afganistanu s 320 na 350. (*Vezano uz Međunarodni kazneni sud, vidi: Politički kriteriji 2.3. - Regionalna pitanja i međunarodne obveze.*)

Hrvatska je nastavila sudjelovati u misijama EU-a kako bi poduprla provedbu **zajedničke sigurnosne i obrambene politike** (ZSOP). Sudjeluje u operaciji EU-a ATALANTA (Somalija) i doprinosi aktivno razvoju borbenih skupina EU-a. Hrvatska nastavlja podupirati civilne misije EU-a. Hrvatska sudjeluje u mirovnoj misiji EU-a (EULEX) na Kosovu i misiji EUPOL u Afganistanu s ukupno pet policajaca i jednim pravosudnim dužnosnikom.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila daljnji napredak u području *vanjske sigurnosne i obrambene politike*. Nastavlja sudjelovati u nekoliko misija EU ZSOP-a. Općenito je Hrvatska postigla visoku razinu usklađenosti u području vanjske, sigurnosne i obrambene politike. Hrvatska treba nastaviti s jačanjem provedbe i izvršenja kontrole naoružanja, uključujući transparentnost informacija vezanih uz oružje.

4.32. Poglavlje 32.: Financijski nadzor

Postignut je daljnji napredak u području provedbe zakonodavnog okvira za **javnu unutarnju financijsku kontrolu** (PIFC) i za razvojnu strategiju PIFC (2009.–2011.). Akcijskim planom za daljnji razvoj financijskog upravljanja i kontrola koji je Vlada usvojila u prosincu 2010. predviđa se povećana upravljačka odgovornost i bolja definicija uloge financijskih odjela. Zakon o fiskalnoj odgovornosti stupio je na snagu u siječnju 2011. i ima za cilj jačanje općeg sustava upravljanja i kontrole financija u Hrvatskoj. Revidirani pravilnik o unutarnjoj kontroli usvojen je u studenom 2010. zajedno s uputama o stalnom stručnom osposobljavanju unutarnjih revizora u javnom sektoru. Broj unutarnjih revizora je povećan i Središnja harmonizacijska jedinica organizira redovitu stručnu obuku za financijske kontrolore i unutarnje revizore, ali njihovu stručnost treba dodatno poboljšati praktičnim iskustvima i stalnim educiranjem.

Određen je napredak ostvaren u području **vanjske revizije**. Državni ured za reviziju i dalje provodi Strateški plan (2008.-2012.). Sabor je imenovao novog glavnog revizora. I dalje se poboljšava izvještavanje Državnog ureda za reviziju, budući da je on Saboru podnio izvještaj o izvršenju proračuna prije postupka prihvaćanja utroška proračuna. Osim toga, postupno se prelazi sa sustava revizija koji se temelji na transakcijama na sustav utemeljen na sustavnoj

reviziji. Međutim potrebni su dodatni naponi s ciljem razvijanja kapaciteta Državnog ureda za reviziju za učinkovito izvršenje revizije uspješnosti. Suradnju između Državnog ureda za reviziju i Ministarstva financija (Središnje harmonizacijske jedinice) potrebno je ojačati kako bi se uspostavio zajednički pristup postupcima revizije. Hrvatski Sabor usvojio je revidirani Zakon o Državnom uredu za reviziju u srpnju 2011. godine. Iako novi zakon predstavlja znatan napredak prema punom zadovoljavanju INTOSAI-a, njime se ne rješava kvaliteta kontrole učinkovitosti Državnog ureda za reviziju. Njegov predstojeći strateški program treba sadržavati adekvatne odredbe kojima se osiguravaju potrebne unutarnje i vanjske procjene.

Ostvaren je napredak u području **zaštite financijskih interesa Europske unije**. Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevара pri Ministarstvu financija zajedno s drugim tijelima i institucijama unutar strukture sustava Ureda za koordinaciju u borbi protiv prijevара (AFCOS) nastavlja s provedbom nacionalne strategije za borbu protiv prijevара i svojeg akcijskog plana. Kako bi se osigurala predviđena provedba reformi, Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevара pri Ministarstvu financija treba unaprijediti svoju sposobnost da preuzme vodeću ulogu u koordinaciji ukupnog procesa sprečavanja prijevара, zadržavanja, izvještavanja i praćenja. Potrebni su dodatni naponi radi poboljšanja kvalitete izvješćivanja o nepravilnostima i provođenja stalne edukacije o pitanjima borbe protiv prijevара na svim razinama državne administracije.

O određenom napretku može se izvijestiti u **zaštiti eura od krivotvorenja**. Hrvatska narodna banka (HNB) i dalje preispituje sumnjive novčanice i kovani novac koji prima od javnih tijela i privatnih izvora. HNB je dostavljao mjesečne izvještaje o krivotvorenim novčanicama eura Europskoj središnjoj banci. U pogledu kovanica EUR, sporazum o suradnji između OLAF-a i HNB-a i dalje funkcionira. Potrebni su daljnji naponi kako bi se poboljšala suradnja između HNB-a i Ministarstva unutarnjih poslova. Obuka se provodi na redovitoj osnovi kako bi se poboljšalo znanje hrvatskih stručnjaka na središnjoj i lokalnoj razini za učinkovito otkrivanje i izvješćivanje o slučajevima krivotvorenja.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila daljnji napredak u području *financijske kontrole*. Hrvatska je postigla naprednu razinu usklađenosti u području financijske kontrole. Stalni su naponi potrebni kako bi se poboljšalo ukupno funkcioniranje PIFC-a i vanjske revizije u Hrvatskoj na središnjoj i lokalnoj razini.

4.33. Poglavlje 33.: Financijske i proračunske odredbe

Sustav **tradicionalnih vlastitih sredstava** dodatno je unaprijeđen poboljšanjem i stalnim testiranjem postojećeg modula IT sustava, uključujući izradu automatskih izvještaja. Izrađeni su program obuke i priručnik o tradicionalnim vlastitim sredstvima za relevantno osoblje. Primjena IT modula za upravljanje tradicionalnim vlastitim resursima u cijeloj zemlji očekuje se do sredine 2012. godine. Trenutačno se ažuriraju upute o provedbi postupka za otpis tradicionalnih vlastitih sredstava. Međutim, naknadne kontrole treba dodatno ojačati, kao i edukaciju stručnih revizora. Moraju se primijeniti učinkoviti instrumenti za borbu protiv prijevара s carinama i PDV-om kako bi se zaštitili financijski interesi EU-a.

U vezi s pristojbama na šećer izrađeni su razni priručnici sa smjernicama, ali potrebno je uspostaviti kontrolni mehanizam za pristojbe na šećer i educirati osoblje.

Određeni napredak je ostvaren s obzirom na vlastita **prikupljena sredstva temeljena na PDV-u**. Međutim, mora se dodatno unaprijediti administrativni kapacitet za učinkovito izračunavanje ponderirane prosječne stope. Pregovori o sporazumu za primjenu Protokola o povlasticama i imunitetu EU-a su uznapredovale i trebaju se okončati.

Daljnji je napredak ostvaren s obzirom na vlastita sredstva temeljene na **BND-u**, uključujući izradu bolje kvalitete nacionalnih računa i BND (GNI) izračuna.

U pogledu **administrativne infrastrukture**, Odjel za koordinaciju i upravljanje vlastitim sredstvima EU-a pri Ministarstvu financija (Koordinacijski odjel) postupno unapređuje svoj administrativni kapacitet za učinkovitu koordinaciju sveukupnog sustava vlastitih resursa nakon pristupanja, uključujući i razradom Priručnika za sustav administriranja vlastitih sredstava EU u Hrvatskoj i poboljšanjem povezanosti između raznih ključnih institucija koje u tome sudjeluju. No, stalni su naponi potrebni za daljnje poboljšanje kapaciteta da bi se osigurala primjena financijskih propisa EU-a nakon pristupanja.

Zaključak

Može se izvijestiti o znatnom napretku na području *financijskih i proračunskih odredaba*. Institucionalni kapacitet je dodatno unaprijeđen, a poboljšano je i upravljanje A i B računima. Općenito je postignuta dobra razina usklađenosti i administrativne osposobljenosti za provedbu pravne stečevine. Koordinacijski odjel treba nastaviti jačati svoju sposobnost da učinkovito koordinira sveukupan sustav vlastitih sredstava nakon pristupanja. Također treba ubrzati jačanje kapaciteta u vezi s pristojbama za šećer.

STATISTIČKI DODATAK

STATISTIČKI PODACI (od 30. rujna 2010.)

Hrvatska

Osnovni podaci	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Stanovništvo (u tisućama)		4.498s	4.439e	4.445	4.443	4.442	4.444	4.443	4.441	4.436	4.435	4.426
Ukupna površina države (km ²)	1)	56.542	56.542	56.542	56.594b	56.594	56.594	56.594	56.596	56.594	56.594	56.594

Nacionalni računi	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Bruto domaći proizvod (BDP) (milijuni u nacionalnoj valuti)	2)	178.118	192.289	208.796	228.932	247.428	266.652	291.044	318.308	345.015	335.189	334.564
BDP (u milijunima eura)	2)	23.333	25.738	28.189	30.265	33.009	36.034	39.745	43.390	47.765	45.669	45.917
BDP (eura po glavi stanovnika)	2)	5.272	5.797	6.349	6.816	7.436	8.112	8.951	9.781	10.771	10.311	10.367
BDP (u standardima kupovne moći (PPS) po glavi stanovnika)		9.500	10.000	10.700	11.300	12.200	12.800b	13.700	15.200	15.900	15.100	15.000
BDP (u PPS po glavi, EU-27=100)		50	51	52	55	56	57b	58	61	64	64	61
Stvarna stopa rasta BDP-a (stopa rasta volumena PDP-a, nacionalna valuta, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	2)	3,8	3,7	4,9	5,4	4,1	4,3	4,9	5,1	2,2	-6,0	-1,2
Rast zaposlenosti (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	2)	-0,5	0,5	0,8	3,9	1,5	0,7	3,9	3,5	1,1	-1,8	-5,3
Rast produktivnosti rada: rast BDP-a po zaposlenom (% promjene u odnosu na prethodnu godinu)	2)	-2,3	10,1	1,9	4,2	1,2	4,9	4,0	3,2	0,8	-4,2	2,9
Rast troškova jedinice rada (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	2)	2,4	-1,6	8,2	4,2	2,5	2,7	0,2	3,2	3,2	-1,3	4,1
Produktivnost rada (BDP u PPS po zaposlenom, EU-27=100)		61,3e	66,5e	66,6e	68,6e	69,5e	70,4e	73,8e	75,7e	76,6e	-	-
Dodata bruto vrijednost po sektorima (%)												
Poljoprivreda i ribarstvo	2) 3)	6,5	6,5	6,4	5,2	5,6	5,0	5,2	4,9	5,2	5,4	5,5
Industrija	2) 3)	23,4	22,8	22,0	21,4	21,8	21,0	20,4	19,8	19,5	18,4	19,0
Graditeljstvo	2) 3)	5,1	5,6	5,7	6,8	7,3	7,6	7,7	7,7	8,3	8,0	6,7
Usluge	2) 3)	65,0	65,2	65,9	66,6	65,3	66,4	66,7	67,6	66,9	68,2	68,8
Troškovi finalne potrošnje, kao dio BDP-a (%)	2)	84,2	82,4	83,1	80,6	79,7	79,2	77,6	78,2	77,6	76,9	77,1
Bruto stvaranje fiksnog kapitala, kao udio BDP (%)	2)	19,0	19,5	21,4	25,0	24,8	24,7	26,0	26,2	27,7	24,9	21,6

Promjene u zalihama, kao dio BDP-a (%)	2)	0,1	2,0	3,9	2,2	2,0	2,6	3,4	3,2	3,0	2,2	1,8
Izvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)	2)	41,7	43,4	40,9	42,6	42,9	42,3	42,7	42,1	41,7	35,4	38,3
Uvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)	2)	45,0	47,4	49,3	50,4	49,3	48,7	49,8	49,8	49,9	39,4	38,8

Industrija	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Indeks opsega industrijske proizvodnje (2005.=100)		80,7	85,5	89,7	92,7	95,6	100,0	104,1	109,3	110,6	100,4	99,0

Stopa inflacije	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Prosječna godišnja stopa inflacije (CIP, % promjena na prethodnu godinu)		4,5	4,3	2,5	2,4	2,2	3,0	3,3	2,7	5,8	2,4	1,1

Bilanca plaćanja	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Bilanca plaćanja; tekući račun ukupno (u milijunima eura)		-531	-776	-2.030	-1.818	-1.357	-1.896	-2.636	-3.119	-4.217	-2.368	-503
Bilanca plaćanja tekući račun: trgovinska bilanca (u milijunima eura)		-3.492	-4.595	-5.958	-6.971	-6.724	-7.518	-8.344	-9.434	-10.794	-7.387	-5945
Bilanca plaćanja tekući račun: neto usluge (u milijunima eura)		2.508	3.348	3.337	4.988	4.831	5.382	5.776	-1.094	-1.568	-1.787	-1523
Bilanca plaćanja tekući račun: neto prihodi (u milijunima eura)		-505	-628	-561	-1.080	-656	-943	-1.175	-1.094	-1.568	-1.787	-1523
Bilanca plaćanja tekući račun: neto tekući transferi (u milijunima eura)		959	1.099	1.152	1.245	1.192	1.184	1.107	1.043	1.071	1.036	1079
od toga vladini transferi (u milijunima eura)		25	65	32	71	3	10	-9	-17	-20	-30	-42

Neto direktna strana ulaganja (FDI)(u milijunima eura)		1.136	1.258	531	1.657	671	1.276	2.562	3.468	3.243	1.190	112
Izravna strana ulaganja (FDI) u inozemstvu (u milijunima eura)		5	210	607	106	279	192	207	211	973	875	-115
od čega FDI izvještajnog gospodarstva u zemlje EU-27 (u milijunima eura)		-15	152	72	7	14	66	37	563	738	530	-249
Izravna strana ulaganja (FDI) u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)		1.141	1.467	1.138	1.762	950	1.468	2.768	3.679	4.216	2.065	227
od čega FDI iz zemalja EU-27 u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)		916	1.344	1.063	1.498	919	1.439	3.500	3.687	3.242	1.998	315

Javne financije	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Manjak/Višak opće države, u odnosu na BDP (%)		:	:	-4,1	-4,5	-4,3	-4,0	-3,0	-2,5	-1,4p	-1,4p	-1,9p
Dug opće države, u odnosu na BDP (%)		34,3	35,2	34,8	35,4	37,6	38,2	35,4	32,9	29,2	35,2	41,2

Financijski pokazatelji	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Bruto vanjski dug cjelokupnog gospodarstva, u odnosu na BDP (%)	4)	52,6	52,9	53,7	65,7	69,5	71,5	73,7	75,9	83,6	97,7	102,6
Bruto vanjski dug cjelokupnog gospodarstva, u odnosu na ukupan izvoz (%)	4)	130,2	125,9	136,1	151,3	161,0	168,7	172,3	179,9	200,7	276,1	260,2
Ponuda novca M1 (novčanice, kovanice, prekonoćni depoziti, u milijunima eura)		2373	3216	4148	4432	4505	5263	6606	7901	7539	6458	6.655
Ponuda novca M2 (M1 plus depoziti s dospijecem do 2 godine, u milijunima eura)		:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ponuda novca M3 (M2 plus utrživi instrumenti, u milijunima eura)		:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ukupni kredit monetarnih financijskih institucija grananima (konsolidiran) (u milijunima eura)		9.483	11.891	15.119	16.526	18.417	22.836	27.274	30.863	34.756	34.700	36.912
Kamatne stope: kratkoročni dnevni kredit, godišnje (%)		6,9	3,0	1,3	4,3	5,9	3,4	2,4	5,6	6,6	7,8	1,1
Kamatna stopa na kredite (jedna godina), godišnje (%)		20,6	19,5	16,5	15,0	14,4	13,1	12,1	12,1	12,2	12,6	12,7
Kamatna stopa na depozite (jedna godina), godišnje (%)		8,2	6,6	5,4	3,8	3,8	3,9	4,0	4,2	4,8	5,3	4,2
Devizni tečaj eura1 prosjek u razdoblju - 1 euro - ... nacionalna valuta		7.634	7.471	7.407	7.564	7.496	7.400	7.323	7.336	7.223	7.340	7.286
Indeks efektivnog tečaja (2000=100)		100,0	97,6	96,2	95,3	93,5	92,6	91,4	90,8	89,0	90,0	90,9
Vrijednost pričuva (uključujući zlato) (u milijunima eura)		3.783	5.334	5.651	6.554	6.436	7.438	8.725	9.307	9.121	10.376	10.660

Vanjska trgovina	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Vrijednost uvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)		:	:	11327,0	10378,6	13354,4	14949,5	17104,7	18691,8	19021,7	15144,1	15076,0
Vrijednost izvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)		:	:	5188,2	5119,1	6453,8	7069,4	8251,6	9004,1	8965,1	7458,5	8685,9
Trgovinska bilanca, sva roba, svi partneri (u milijunima eura)		:	:	-6138,9	-5259,4	-6900,5	-7880,1	-8853,1	-9687,6	-10056,6	-7685,6	-6390,1
Uvjeti trgovine (indeks izvoznih cijena /indeks uvoznih cijena)	5)	98,3	94,4	97,8 92,6	97,5	109,3b	92,6	102,2	97,5	96,1	109,2	100,9
Udio izvoza u zemlje EU-27 u vrijednosti ukupnog izvoza (%)		:	:	66,1	71,4	65,8	63,4	64,3	60,3	63,2	60,8	61,7
Udio uvoza iz zemalja EU-27 u vrijednosti ukupnog uvoza (%)		:	:	71,9 71 0	68,7	71,0	67,9	67,2	64,5	62,3	62,6	60,3

Demografija	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Stopa prirodnog priraštaja: prirodna promjena (rođenja minus smrti) (na 1000 stanovnika)		-1,5	-1,9	-2,4	-2,9	-2,1	-2,1	-2,0	-2,4	-1,9	-1,8	-2,0
Stopa smrtnosti djece: smrtnost djece ispod jedne godine starosti na 1000 živorođenih		7,4	7,7	7,0	6,3	6,1	5,7	5,2	5,6	4,5	5,3	4,4
Očekivana dužina života pri rođenju: muškarci (godine)		:	:	71,2	71,1	71,9	71,8	72,5	72,3	72,4	73,0	:
Očekivana dužina života pri rođenju: žene (godine)		:	:	78,3	78,1	78,8	78,8	79,3	79,3	79,7	79,7	:

Tržište rada	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Stopa ekonomske djelatnosti (15-64): udio stanovništva u dobi od 15 do 64 koji je ekonomski aktivan (%)	6)	62,2	62,2	62,9	62,4	63,7	63,3	62,6	63,2b	63,2	62,4	61,5
*Stopa zaposlenosti (15-64): udio stanovništva u dobi od 15 do 64 koji je zaposlen (%)	6)	51,3	51,8	53,4	53,4	54,7	55,0	55,6	57,1b	57,8	56,6	54,1
Stopa zaposlenosti muškarci (15-64) (%)	6)	57,4	59,0	60,5	60,3	61,8	61,7	62,0	64,4b	65,0	62,4	59,4
Stopa zaposlenosti žene (15-64) (%)	6)	45,5	44,9	46,7	46,7	47,8	48,6	49,4	50,0b	50,7	51,0	48,9

Stopa zaposlenosti starijih radnika (55-64): udio zaposlenog stanovništva u dobi od 55 do 64 (%)	6)	24,2	23,7	24,8	28,4	30,1	32,6	34,3	35,8b	36,7	38,5	37,6
Zaposlenost po glavnim sektorima (%)												
Poljoprivreda	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	13,9	14,9
Industrija	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	20,1	19,8
Građevinarstvo	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	8,8	7,5
Usluge	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	57,2	57,8
Stopa nezaposlenosti: udio radne snage koji je nezaposlen (%)	6)	17,0	16,3	14,7	14,1	13,6	12,6	11,1	9,6b	8,4	9,1	11,8
Udio muške radne snage koji je nezaposlen (%)	6)	15,9	14,4	13,2	12,8	12,0	11,6	9,8	8,4b	7,0	8,0	11,4
Udio ženske radne snage koji je nezaposlen (%)	6)	18,2	18,7	16,5	15,6	15,6	13,8	12,7	11,2b	10,1	10,3	12,2
Stopa nezaposlenosti osoba <25 god., udio nezaposlene radne snage u dobnoj skupini <25g. (%)	7)	43,1	41,7	34,4	35,8	33,8	32,0	28,8	24,0b	22,0	25,1	34,4
Stopa dugoročne nezaposlenosti: udio radne snage koja je nezaposlena 12 mjeseci i dulje (%)	8)	9,1	10,1	8,9	8,4	7,3	7,4	6,7	5,9b	5,3	5,2	6,8

Socijalna kohezija	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Prosječne nominalne mjesečne nadnice i plaće (nacionalna valuta)	9)	4869,0	5061,0	5366,0	5623,0	5985,0 b	6248,0	6634,0	7047,0	7544,0	7711,0	7782,0
Indeks stvarnih nadnica i plaća (indeks nominalnih nadnica i plaća podijeljen s CPI) (2000=1 00]	10)	100,0	99,2	103,2	106,1	112,2 b	113,4	116,6	120,4	121,5	121,3	121,2
*Osobe s nezavršenom školom – udio stanovništva u dobi od 18 do 24 g. koji nije završio srednju školu i koji se trenutno ne školuje (%)	11)	:	:	8,3	8,4	6,2	4,8	5,1	4,9b	5,3	5,4	4,9

Životni standard	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Broj putničkih vozila na 1000 ljudi		250,1	269,3	279,9	291,1	301,1	311,6	323,2	335,7	346,1	345,5	342,4
Broj pretplatnika na usluge mobilne telefonije na 1000 stanovnika		247,2	389,9	526,4	571,1	638,4	821,3	989,3	1133,6	1325,4	1360,8	1437,5

Infrastruktura	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Gustoća željezničke mreže (pruge koje rade, na 1 000 km ²)		48,2	48,2	48,2	48,2	48,2	48,2	48,1	48,1	48,1	48,1	48,1
Duljina autocesta (u tisućama km)		0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1

Inovacije i istraživanja	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Izdaci za ljudske resurse (javni izdaci za obrazovanje u % BDP-a)		4,5	4,2	4,3	4,5	:	:	:	:	:	:	:
*Bruto domaći izdaci za R&D kao % BDP-a		1,1	0,9	1,0	1,0	1,1	0,9	0,8	0,8	0,9	0,8	:
Postotak kućanstava koja kod kuće imaju pristup internetu (%)		:	:	:	:	:	:	:	41,0	45,0	50,0	57,0

Okoliš	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
*Emisije stakleničkih plinova, CO ₂ ekvivalent (u tonama, 1990-100)		82,4	86,7	89,9	95,1	95,1	96,3	97,6	102,4	98,5	91,8	:
Energetska snaga gospodarstva (kg nafte ekvivalent na 1000 eura BDP-a)		286,0	280,3	288,1	281,0	269,9	260,8	250,4	247,3	235,4	238,8	:
Struja dobivena iz obnovljivih izvora energije, kao % ukupne potrošnje struje		40,0	42,7	33,9	29,4	41,0	40,4	36,1	25,4	30,3	42,4	:
Cestovni robni promet kao dio ukupnog unutarnjeg robnog prometa (% tona/km)		:	75,9	76,4	76,1	76,7	75,9	74,8	74,0	76,5	77,7	76,7

Energija	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Primarna proizvodnja svih energetske proizvoda (u tisućama TOE)		3.562	3.730	3.689	3.727	3.852	3.781	4.128	4.037	3.964	4.057	:
Primarna proizvodnja sirove nafte (u tisućama TOE)		1.328	1.232	1.200	1.138	1.079	1.017	985	937	875	821	:
Primarna proizvodnja antracita i lignita (u tisućama TOE)	12)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	:

Primarna proizvodnja prirodnog plina (u tisućama TOE)		1.355	1.642	1.732	1.789	1.796	1.854	2.204	2.349	2.217	2.197	:
Neto uvoz svih energetske proizvoda (u tisućama TOE)		4.174	4.166	4.967	4.985	5.090	5.234	4.866	5.315	5.491	4.465	:
Bruto domaća energetska potrošnja (u tisućama TOE)		7.819	7.959	8.624	8.828	8.842	8.902	8.948	9.323	9.122	8.721	:
Proizvodnja električne energije (u tisućama GWh)		10,7	12,2	12,3	12,7	13,3	13,1	13,0	12,4	12,6	13,2	:

Poljoprivreda	Bilj.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Indeks obujma poljoprivredne proizvodnje roba i usluga (proizvođačke cijene, prethodna godina- 100)	13)	88,7	107,4	107,9	91,4	106,9	104,7	104,2	97,3	108,5	100,1	91,8
Ukupno korištene poljoprivredne površine (u tisućama hektara)	14)	1.169	1.178	1.181	1.196	1.176	1.211 b	1.230	1.202	1.288	1.300	1.335p
Stoka: krupna stoka (u tisućama grla, kraj razdoblja)	15)	427	438	417	444	466	471	483b	467	454	447	444
Stoka: svinje (u tisućama grla, kraj razdoblja)	15)	1.234	1.234	1.286	1.347	1.489	1.205	1.488 b	1.348	1.104	1.250	1.231
Stoka: ovce i koze (u tisućama grla, kraj razdoblja)	15)	608	632	677	673	848	931	783b	738	727	695	705
Proizvodnja i iskorištenost mlijeka na farmi (ukupna količina mlijeka, u tisućama tona)		626	674	716	686	708	813	870	883	848	843	809
Proizvodnja usjeva: žitarice (uključujući rižu) (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		2.312	2.829	3.080	2.014	3.067	3.039	3.034	2.534	3.726	3.442	3.007p
Proizvodnja usjeva, šećerna repa (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		482	965	1.183	678	1.260	1.338	1.560	1.583	1.270	1.217	1.249p
Proizvodnja usjeva, povrće (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		196	208	218	154	150	286	304	281	308	337	246p

: - nedostupno

p – privremena vrijednost

e – procijenjena vrijednost

b – prekid u nizu

s – procjena Eurostata

* - Europa 2020 pokazatelj

Napomene:

- 1) Zemljište, prekid u nizu zbog unaprijeđene metodologije.
- 2) Za razdoblje od 2008. do 2010. podaci se izračunavaju na temelju iznosa tromjesečnih vrijednosti.
- 3) Podaci dobiveni prema NACE Rev. 1.1.
- 4) 2000.-2007. bruto vanjski dug cijelog gospodarstva, osim tijela posebne namjene; 2008., bruto vanjski dug cijelog gospodarstva osim tijela posebne namjene (u prosincu 2008. ukupna vrijednost svih transakcija (round-tripping) koje se odnose na tijela posebne namjene iznosila je 825,7 milijuna eura, a u kolovozu 2009. ukupna vrijednost svih transakcija koje se odnose na tijela specijalne namjene iznosila je 666,5 milijuna eura).
- 5) Izračunato na temelju izvoznih i uvoznih vrijednosti izraženim u USD; prekid u nizu u 2004., promjena metodologije od 1. siječnja 2004.
- 6) Podaci korišteni do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja (druga polovina godine), a od 2007. nadalje podaci se odnose na godišnje prosjeke tromjesečnih podataka.
- 7) 2000.-2001., u drugoj polovici te godine; podaci korišteni do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja (druga polovina godine), a podaci od 2007. nadalje odnose se na godišnje prosjeke tromjesečnih podataka.
- 8) 2000.-2001., dugoročna nezaposlenost odnosi se na trinaest ili više mjeseci; podaci korišteni do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja (druga polovina godine), a od 2007. nadalje podaci se odnose na godišnje prosjeke tromjesečnih podataka.
- 9) 2000.- 2003., Isključene su osobe zaposlene u obrtima, trgovini i kao slobodne profesije, te u djelatnostima povezanim s policijom i obranom; od 2004. nadalje uključen je broj osoba zaposlenih u djelatnostima povezanim s policijom i obranom.
- 10) 2000.-2003., 2005.-2010.; Isključene su osobe zaposlene u obrtima, trgovini i kao slobodne profesije, te u djelatnostima povezanim s policijom i obranom; od 2004. nadalje uključen je broj osoba zaposlenih u djelatnostima povezanim s policijom i obranom.
- 11) Podaci korišteni do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja (druga polovina godine), a od 2007. nadalje podaci se odnose na godišnje prosjeke tromjesečnih podataka.
- 12) Hrvatska je zatvorila sve rudnike ugljena 1999. i 2000. zato nema proizvodnje ugljena koja bi započinjala 2000. godine.
- 13) Indikatori obujma poljoprivredne proizvodnje izračunati su na temelju podataka proizvodnje za 65 poljoprivrednih proizvoda od 1977.; pomični prosjek proizvođačkih cijena tijekom posljednje tri godine uzet je kao ponderirajući faktor za izračun indeksa.
- 14) Prekid u nizu u 2005., do 2005. podaci za zemljišne površine, broj voćaka, trsova, proizvodnja i domaća prerada od strane pojedinih obiteljskih gospodarstava dobiveni su metodom procjene; od 2005. podaci se dobivaju primjenom metode ispitivanja koju provode anketari na odabranom uzorku; podaci za 2000.-2004. su preračunati.
- 15) 2000.-2005., podaci na 31. prosinca za pravne subjekte i 15. siječnja za privatna obiteljska gospodarstva; od 2006. nadalje, podaci na 1. prosinca za pravna tijela i privatna obiteljska gospodarstva.